

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Bizans'tan Günümüze İstanbul Şiirleri

DERLEYEN:
ENVER ERCAN

ENVER ERCAN

(İstanbul 21 Ocak 1958) Haydarpaşa Lisesi'nde okudu. 1985'ten sonra yayıncılık alanında çalışmaya başladı. 1990'dan bu yana Varlık dergisini yönetiyor.

Şiir kitapları: Eksik Yaşam (1977), Sürçüyor Zaman (1988), Geçtiği Her Şeyi Öpüyor Zaman (1997).

BİZANS'TAN GÜNÜMÜZE İSTANBUL ŞİİRLERİ

Derleyen: Enver Ercan

Alfa Yayınları: 1158

Dizi No: 60

**Bizans'tan Günümüze
İSTANBUL ŞİİRLERİ
Derleyen: Enver Ercan**

I. Baskı : Ağustos 2002

ISBN : 975-297-143-1

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni : M. Faruk Bayrak

Yayın Koordinatörü ve Editör : Rana Gürtuna

Kapak Tasarımı : Nevruz Kıran

Pazarlama ve Satış Müdürü : Vedat Bayrak

Copyright © 2002, ALFA Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.

*Kitabın tüm yayın hakları ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz,
hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.*

ALFA Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.

Ticarethane Sk. No: 41/1 34410 Cağaloğlu, İstanbul

Tel : (212) 511 5303-513 8751-512 3046 Fax : (212) 519 3300

www.alfakitap.com

E-mail : info@alfakitap.com

ALFA/AKTÜEL KİTABEVİ

Burç Sinema Pasajı No: 34

Alıparmak / BURSA

Tel : (224) 223 60 16

Baskı ve Cilt

MELİSA MATBAACILIK

Çiftelavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi

No: 8 Bayrampaşa-İstanbul

Tel/Fax : (212) 501 97 57

SUNU

Kimi şehirler şanslıdır; yüzyıllar boyunca her dönemde sanatın ve sanatçının yoğun ilgisini çekmiştir çünkü. İstanbul da bu ayrıcalıklı birkaç şehirden biri kuşkusuz. Üstelik şiir söz konusu olduğunda, onunla boy ölçüşebilecek bir başka şehrin olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bu şiir seçkisini yalnızca Cumhuriyet dönemiyle sınırlasaydım bile; semt, ibadethane, anıt, köprü ve çeşmeleri konu edinen şiirleri de göz önünde bulundurduğumda kolaylıkla iki bin sayfalık bir kitap oluşturabilirdim. Ama kaynakların izin verdiği ölçüde gerilere gidip uzun ve keyifli bir yolculuğa çıkarmak istedim şiir-severleri. Bunu yapabilmek için de bir ölçüt belirlemek zorundaydım: seçtiğim şiirlerin yalnızca, genel olarak İstanbul'u anlatan ya da bir duyguyu, bir düşüncüyü İstanbul'la özdeşleştirerek ifade eden ürünler olması bu zorunluluktan doğdu.

Seçimlerimde bütün şiir anlayışlarına aynı mesafeden baktığımı söyleyebilirim; şairin ve şiirin bu coğrafyada nasıl bir değişim ve gelişim gösterdiğini ben de merak ediyordum çünkü.

"Bizans'tan Günümüze İstanbul Şiirleri"nde, adı bilinen ilk İstanbullu ozan olan ve Homeros'un annesi olduğu belirtilen İÖ 300'de yaşamış Moiro'dan 1944 doğumlu Alray Öktem'e kadar 97 şairden seçilmiş 113 şiir yer alıyor.

Bu seçkiyi şiirleriyle oluşturmamı sağlayan şairlere ve Bizanslı şairlerden yaptığı şiir çevirilerini derlememe almama izin veren Samih Rifat ile Divan şiirlerindeki açıklamaları hazırlayan Rıdvan Yakın'a bir de okurların önünde teşekkür etmek isterim.

Enver Ercan

İÇİNDEKİLER

Moiro, Tapınağa Sunulan Üzüm Salkımı	1
Ağaç Perilerine Sunu	1
İmparator Iulianus, Konstantinopolis'te Bir Kilise Orgu Üzerine	2
Kyros, Kırsal Düş	3
Marmara'ya Bakan Yalı	4
Leontios, Byzantion'da Bir Ev	5
İyi Bir Kadına Yazıt	5
Arabios, İstanbul'da Bir Kıyı Köyü	6
Mabeyinci Pavlos, Byzantion'da Bir Ulu Konak	7
Aynî, İstanbul'un Fethi Nedeniyle	8
Lâtifi, Evsâf-ı İstanbul'dan	10
Taşlıcalı Yahya, Şah-ü Gedâ'dan	14
Baki, Gazel	19
Gazel	20
Bahtî, Gazel	21
Şeyhülislam Yahya, Gazel	22
Nabi, Hayriyye'den	23
Nedim, Kaside	33
Fenni, Sevâhîlnâme'den	36
Esrar Dede, Gazel	49
Sururî, Gazel	50
Gazel	51
Şeref Hanım, İki Kıtâ	52
Ziya Paşa, Kaside	53
Eşref, Gazel	57
Tevfik Fikret, Sis	59
Mehmet Akif Ersoy, İstanbul'a Dönüş	66

Yahya Kemal Beyatlı, Siste Söyleniş	67
Bir Başka Tepeden	68
Hayâl Şehir	69
İstanbul'un O Yerleri	70
Faruk Nafiz Çamlıbel, İstanbul	71
Nâzım Hikmet, Ceviz Ağacı	72
Selâhattin Batu, İstanbul	73
Necip Fazıl Kısakürek, Canım İstanbul	75
Asaf Halet Çelebi, İstanbulumun Dili	77
Cahit Sıtkı Tarancı, Şehir	78
Ahmet Muhip Dıranas, Yağma	79
Ziya Osman Saba, Garip İstanbul'umun Türküsü	83
İstanbul	85
Bedri Rahmi Eyuboğlu, İstanbul Destanı	87
Orhan Veli Kanık, İstanbul'u Dinliyorum	97
İstanbul Türküsü	99
Oktay Rifat, İstanbul Türküsü	100
Cahit Irgat, İstanbul	101
Behçet Necatigil, Barbaros Meydanı	103
İlhan Geçer, Yaz Akşamında İstanbul	105
A. Kadir, İstanbul	106
Cahit Külebi, İstanbul	107
Küçük Haberci Bulut	108
Nahit Ulvi Akgün, İstanbul'a Selâm	109
İlhan Berk, İstanbul'dan	110
Hasan Şimşek, İstanbullu	124
Salâh Bırsel, Sevdalı Ases	125
Vedat Türkali, İstanbul	126
Sabahattin Kudret Aksal, Bir Gün İstanbul'da	130
Mehmed Kemal, Der Vâsf-ı Sirayış-i İstanbul	133
Necati Cumalı, Kısmeti Kapalı Gençlik	135
İstanbul Kışa Hazırlanıyor	137
Halil Soyuer, İstanbul Türküsü	139

Osman Attila, Bu Şehr-i İstanbul'dur	141
Arif Damar, İstanbul İçin	143
Attilâ İlhan, İstanbul Ağrısı	146
Başaran, Kocakentte	150
Ümit Yaşar Oğuzcan, İstanbul	152
Metin Eloğlu, Yitikçi	153
Ercüment Uçar, İstanbul	154
Mustafa Necati Karaer, İstanbul Destanı	156
İstanbul Olmak	161
Talât Sait Halman, İstanbul	162
Cemal Süreya, Bir Kentin Dışardan Görünüşü	163
Gülten Akın, Yalnızlık Camları	167
Sezai Karakoç, Alinyazısı Saati	168
Ahmet Necdet, Topkapı-Bahçekapı	171
Erdoğan Alkan, Yedi Tepeli Şehirden	172
Kemal Özer, İki Yönlü Rüzgâr	174
Ali Püsküllüoğlu, İstanbul	177
Bedrettin Aykın, İstanbul Kuşatması	178
Yavuz Bülent Bakiler, Gözlerin İstanbul Oluyor Birden	179
Ruşen Hakkı, Durup Dururken İstanbul	181
Özdemir İnce, Vizandinova ya da Der'saadet	183
Ayhan Kırdar, Bir Kere Daha İstanbul	184
Onat Kutlar, "Naso Magister Erat"	190
Hilmi Yavuz, Çökmüş Bir Kent İçin Sonnet	191
Yılkı Bir Kent İçin Sonnet	192
Göçmüş Bir Kent İçin Sonnet	193
Ülkü Tamer, İstanbul	194
Güngör Tekçe, Seyr-i Sefâin	197
Hüseyin Hatemi, Beş Boyurlu İstanbul Sonbaharı	198
Cahit Zarifoğlu, İstanbul	199
Egemen Berköz, Inoperable TM	203
Melisa Gürpınar, Bir İstanbul Kadını	206
Ataol Behramoğlu, İstanbul	210

Abdülkadir Bulut, İstanbul	211
Refik Durbaş, Kalpazan	212
Nihat Behram, Yaşadığımız Şehir	214
Yeniden Kendi Şehrimde	221
Mustafa Miyasoğlu, İstanbul'un Kuşları	223
Ahmet Ada, İstanbul	224
İsmail Uyaroglu, İstanbul	225
Seyyit Nezir, İzleri Var	227
Abdülkadir Budak, Göçmen	228
Metin Cengiz, Denizi Donatın	230
Tarık Günersel, Günbatımı	231
Yaşar Miraç, Trabzon'dan Çıktım Yola	232
Tuğrul Tanyol, Bir Kentin İçerden Görünüşü	243
Sefa Kaplan, İstanbul Gazeli	245
Necat Çavuş, Anıt Öpüşler	246
Enver Ercan, Bir Kentin Aşağıdan Görünüşü	247
Mustafa Köz, Dersaadet ve Tirat	250
Sunay Akın, İstanbul	256
Hüseyin Atlansoy, Deli Deniz Gömleği İstanbul Seni Giymeyeceğim	258
Küçük İskender, İnşaat Saatleri	261
Altay Öktem, İstanbul	264
Şairlerin Yaşamöyküleri	265

MOIRO (İÖ 300)

TAPINAĞA SUNULAN ÜZÜM SALKIMI

Dionysos'un şerbetiyle dopdolu,*
asılıp kalmışsın ey salkım
altın kapısına Aphrodite tapınağının,
saramaz artık seni zarif dallarıyla
anacığın asma, yayamaz başının üstüne
o güzel kokulu yapraklarını.

AĞAÇ PERİLERİNE SUNU

Ey ağaç perileri, ırmağın kızları,
pembe ayaklarıyla kuytu ormanın
derinliklerinde koşuşan tanrıçalar!
Koruyun, çamların altında size
bu güzel yontuları sunan Kleonymos'u.

1) Üzüm suyu, şarap.

İMPARATOR IULIANUS (İS 300-400)

KONSTANTİNOPOLİS'TE BİR KİLİSE ORGU ÜSTÜNE*

Ne tuhaf şu gördüğüm kamışlar!
Başka bir toprak yetiştirmiş olmalı,
belki bir tunç tarlası, doğurmuş
büyütmüş bu yabanıl kavalları.
Havadaki yel değil onları öttüren,
Aiolos'un tulumuna benzer
bir boğa gönünden, deli bir rüzgâr
esip yollar açıyor kendine
oyuk kamışların kökleri dibinden,
ünlü bir çalgıcı, ayakta durmuş,
çevik parmaklarını gezdiriyor,
borulara ses veren tuşların üstünde
ve parmakların küçük sıçramalarından,
ne tuhaf! tatlı ezgiler doğuyor önümüzde.

* İstanbul'un Osmanlılarca alınmasından önce Fatih Camisi'nin yerinde bulunan ve Konstantinopolis'in en büyük kiliselerinden biri olan Havariler Kilisesi.

KYROS

(İS 350-450)

KIRSAL DÜŞ

Keşke tıkız yapağılı koyunları
 otlatmayı öğretseymiş babam bana!
 Oturup bir karaağacın altına
 ya da bir kayanın dibine
 kaval çalıp dindirirdim acılarımı.
 Gelin Pierialı kızlar, kaçalım,
 bırakıp gidelim bu yapıları güzel kenti,*
 kendimize başka bir yurt bulalım.
 Ve söyleyelim herkese: galebe çaldı
 Balarılarına, işe yaramaz eşekarıları.

* İstanbul

MARMARA'YA BAKAN YALI

Burada, Yeni Roma'nın surları içinde*
 ayağa dikti beni Maksiminus
 ve hemen kıyıya attı sağlam
 temellerimi. Görkemli görüntüler
 sarıyor şimdi dört bir yanıma:
 İki yanımla arkamda kent, karşımda
 Bithynia toprağının güleç kırları**
 Sarp duvarlarıma vurup
 tanrısal denize dönen sular
 tam serinletecek kadar ıslatıyor
 bahçemin eteklerini ve eğilip
 çevreye baktı mı insan balkonlarından
 yüreğine esriklik salıyor her yana
 yayılan ardarda güzellikler: ağaçlar, evler,
 gökyüzü, toprak, deniz, gemiler.

* Yeni Roma: Konstantinopolis.

** Bithynia, Kalkhedonia'dan (Kadıköy) başlayan, Karadeniz Ereğlisi'ne ve Bursa'ya dek yayılan bir bölgenin adıydı. Ozanın sözünü ettiği evden, Kadıköy'den öteye uzanan kıyılar, Moda, Fenerbahçe burunları ve bunların gerisinde kalan kırlar görünüyor olmalı.

LEONTIOS

(İS VI. yy)

BYZANTION'DA BİR EV

Bir yanım Zeuxippos, o güzel hamam
bir yanım yarış ve ödül meydanı, Hippodrom,
gösterileri seyredip birinde,
birinde yıkandıktan sonra güzelce
gel dinlen burada, soframda yemek ye,
sonra dön Stadion'a, vaktin gelince
akşama doğru, yaklaş adım adım
yolunu bekleyen ölüme.

İYİ BİR KADINA YAZIT

Rhode'nin mezarı bu. Sur'da doğmuş
ama bu kenti yurt seçmişti kendine*
anası babası öldükten sonra geldiğinde.
Güzelliğiyle süsledi evini, bir zamanlar
kente yasayı öğreten o şanlı Gemellus'un.
Epeyce yaşlıydı öldüğünde. Olsun!
Bin yıl yaşamalıydı bence Rhode,
iyi insan o kadar az ki yeryüzünde.

* İstanbul

ARABİOS

(İS VI. yy)

İSTANBUL'DA BİR KIYI KÖYÜ

Bir yanda pınarlar, bahçeler, korular, bağlar,
bir yanda deniz: işte benim zenginliğim!

Balıkçıyla rençper, her biri bir yandan,
biri denizden, biri karadan, durmadan
en güzel armağanlarını taşırlar bana.

Doyum olur mu burada yaşamamanın tadına!

Bir yanda kuşlar türkü söyler sabah akşam,
bir yanda uzaktan uzağa bağırان kayıkçılar.

,

MABEYİNCİ PAVLOS

(İS VI. yy)

BYZANTİON'DA BİR ULU KONAK

Üç yanımdan güzeller güzeli deniz görünür
ve her yandan gün ışığı vurur duvarlarıma.
Safran örtüleriyle şafak çevremde dolandığında
kamaşır gözleri, yürümek istemez batıya.

AYNÎ

(XV. yy)

İSTANBUL'UN FETHİ NEDENİYLE

Şehr-i âzam kim binâsı gerçi ma'ü tıyndedür
Ya anun üstündedür cennet yahud altındadır
Bu haber kim söylenür hem zâhir ü bâtındadır
Revnakı bu kâ'inatun şehr-i Kostantindedür

Ger sala Sultan Muhammed Zülfıkâr-ı Hayderî
Misl-i Hayberdür gûşâd îde bu yedî kişverî
Dir melekler nutka geldikce felekler dilberî
Revnakı bu kâ'inatun şehr-i Kostantindedür

Misl-i dünyâdur anın içindekî camileri
Zeyn olur hem cum'a gün huffâz ile mahfilleri
Gûşe ber gûşe pür olmuşdur cihan hâmilleri
Revnakı bu kâ'inatun şehr-i Kostantindedür

şehr-i â'zamı: Ulu şehir

mâ'ü tıyn: Su ve balçık

zâhir ü bâtın: Görünürde olan ve görünmeyen

revnak: Süs

ger: Eğer

gûşâd: Açmak

kişver: İklim

zeyn: Süslenmek

huffâz: Hâfızlar

mahfil: Toplanılan yer

gûşe ber gûşe: Uçtan uca

İki âlem görmeği fıkır ıder isen cân ile
 Var Kalâtâ şehrine deryâyı geç seyrân ile
 Bâde vir de ömrü nuş it bâde-i hûbân ile
 Revnakı bu kâ'inâtun şehr-i Kostantindedür

Şûle saldıkça zemin üstüne mâh-ı encümen
 Nerkis-i ra'nâ biter hâk üzre her gûşe çemen
 Dir zebân-i cân ile sorsan bu güftârı çü men
 Revnakı bu kâ'inâtun şehr-i Kostantindedür

Feth idüb Sultan Muhammed anda çün câ eyledi
 Kâr-i âlîler yapub firdevs-i a'lâ eyledi
 Değmemiş ey Aynî pür gılman ü havrâ eyledi
 Revnakı bu kâ'inâtun şehr-i Kostantindedür

bâde: Şarap

nuş: İçmek

hûbân: Güzeller

şûle: Alev

mâh: Ay

ra'nâ: Hoş, güzel

hâk: Toprak

gûşe: Köşe

zebân: Dil

güftâr: Söz

çü: Eğer

men: Ben

câ: Yer

kâr-i âlî: Yüce iş

firdevs-i a'lâ: Cennet

gılman: Cennetteki gençler

havrâ: Ahu gözlü

LÂTİFİ

(1491-1582?)

EVSÂF-I İSTANBUL'dan

Letâfetten nazîrî yokdur elhak
Nazîrin çeşm-i ahvel görmüş ancak

İrem bağ budur dir her görenler
Ki çıkmâk istemez ana girenler

Her tarafdâ metâ'-ı gûnâgûn
Arz ider dehre nakş-i bûkalemûn

Öyme ey hâce bize Hind ü Hatâ vü Hoten'i
Bundadur lutf u şeref buna Sitanbul dirler

Bu mekamı ger görürse hûriler uçmakdan
Koyalar uçmâğı bû uçmâğa uçmak isteyüb

Uşşâkı müflis eyledi sîmin-bedenlerî
Soydu kefensiz eyledi gül-pîrehenlerî

nazîr: Benzer

elhak: Doğrusu

çeşm-i ahvel: Şaşı göz

metâ'-ı gûnâgûn: Çeşit çeşit mallar

dehr: Dünya

hâce: Hoca

Hatâ: Çin'in kuzeyi ile Türkistan topraklarına verilen ad

Hoten: Hatâ'nın diğer adı

uçmak: Cennet

sîmin-beden: Gümüş tenli

uşşâk: Âşıklar

gül-pîrehen: Gül gömlekli

Saray bahçesi

Dirahtistân ü sebzistân ü büstân
Ana nisbet İrem bâğ-ı beyâbân

Sâye salmış servler bâğ ü gülistân üstüne
Jâleler olmuş gülâb-efşân reyhân üstüne

Ayasofya

Ey beyt-i harem hörmeti vey Mescid-i Aksâ
Yâ kible-i âlîsin ü yâ Kâ'be'-i Ulyâ
Çak târüm-i Çârüm gibi a'lâ tabakâtın
Her tâk-ı felek rif'ati mi'râc-ı Mesîhâ
Encüm adedî şem'-i kanâdîl ile her şeb
Gerdûnun olur günbed-i hazrâsına hemtâ
Tezyînin içün tûb-ı muallâdur asılmış
Kındil-i zer endûde-i mihr-i felek-ârâ

dirahtistân: Meyve bahçesi

beyâbân: Çöl

sâye: Gölge

jâle: Çiğ

gülâb-efşân: Gülsuyu saçan

reyhân: Fesleğen

beyt-i harem: Kâbe

Mescid-i Aksâ: Kudüs büyük camii

târüm-i Çârüm: Dördüncü Gökyüzü

encüm: Yıldızlar

şem: Mum

kanâdîl: Kandiller

şeb: Gece

gerdûn: Dünya

günbed-i hazrâ: Gökyüzü

hemtâ: Eş, eşit

tezyîn: Süsleme

tûb-ı muallâ: Yüce toğ

kındil-i zer: Altın kandil

endûde-i mihr-i felek-ârâ: Gökyüzünü süsleyen güneşle süslenmiş

Fâtih Cami'i

Yanâr encüm hisâbıncâ kanâdîl
Felek-vâr içi pür şem'ü meşâ'îl

Bedestan

Her kime kim gınâ olâ hâsıl
Olur ol ârzûsuna vâsıl
Her mürâdâtı alışur virişür
Her yana ki sular gibi irişür

Vasl-ı dilberdür hem'an dünyâ metâ'ından gazez
Yoksa aşk ehli ne aldı satdı bu bâzârda

meşâ'îl: Meşaleler

gınâ: Bolluk, zenginlik

vâsıl: Erişen, ulaşmış

mürâdât: Muradlar, emeller

Kıt'a

Şehr-i İstanbul'a hezâr ahsent
Zîb-i bî-gâye zinetî vâfir

Fil-mesel kuş südün dahi dilesen
Misl-i Ankâ iken yine hâzır
Misl-i cennet ne-ârzu itsen
Bulunur anda hâzır ü vâfir

Der vâsf-ı belde-i Kalâtâ

Sanemlerle içî pür suret olmuş
Firengin bütlerîle zînet olmuş

Leşker-i gamden ne pervâ sâkiyâ rindân için
Çün Kalâtâ gibi yokdur bunlarâ muhkem hisâr

Sıfat-ı Kâğadhâne

Güller ile itdüler bezm-i çemende encümen
Câm gül sûsen surâhî bülbül anda nâyzen

hezâr: Bin

ahsent: Pek iyi

zîb-i bî-gâye: Sonsuz süs

zînet: Süs

vâfir: Çok, bol

fil-mesel: Mesela

sânem: Put (güzel)

bîit: Put (güzel)

pervâ: Korku, çekinme

sâkiyâ: Ey saki

rindân: Rintler

muhkem: Sağlam

sûsen: Susam

nâyzen: Neyzen

TAŞLICALI YAHYA

(? – 1582)

ŞÂH-Ü GEDÂ'dan

Sabıkâ bir mühendis-î dânâ
 Urdu söz kasrına bu resme binâ
 Ki bu fânî cihanda var bir şehir
 Kadr-i unvân ile ferîdü'd-dehr
 Adı Konstantiniyyedür anun
 Tahtıdur Şâh-ı âl-i Osmân'un
 Şevketile sevâd-ı a'zamdur
 Merdüm-i ayn-i rûy-i âlemdür
 Girdi bahr içine o şehir amma
 Dazine çıkmadı anun deryâ
 İki bahr eylemiş o şehri penâh
 Biri Bahr-î sefid ü biri Siyâh
 Yâr gibi o şehir-i meh-peyker
 Kuşanur sûrdan gümüşlü kemer

sabıkâ: Geçmişte, eskiden

dânâ: Akıllı

urdu: Vurdu

kasr: Köşk

ferîdü'd-dehr: Dünyada eşi bulunmayan

sevâd-ı a'zam: Ulu şehir

merdüm-i ayn: İnsan gözü

rûy-i âlem: Dünya yüzü

penâh: Sığınacak yer

Bahr-î Sefid: Akdeniz

Bahr-î Siyâh: Karadeniz

meh-peyker: Ayyüzlü, güzel yüzlü

Bu acebdür ki âsmân ger var
 Bir kenârında yedi kulesi var
 Çekilür âsmanda niteki kad
 Yücelikte bir ucu fevk'al-had
 Hak budur kî yüzü suyu dehrin
 Kapuları görür gözü şehrin
 Eylemiş nice yanı bahr kenâr
 Sudadur cismi nitekim bîmâr
 İçî ebyât ile müzeyyendür
 Sanki divây- nazmı rûşendür
 Cümle beytî musannâ'ü ma'mûr
 Bulamaz hiçbirinde kimse kusûr
 Kurşun örtülü kubbeler yer yer
 Yelken açmış gemilere benzer
 Sakf-i eflâki gibi dünyânun
 İçî kat kat binâdürür anun
 Şehr içinde Sipîhr gibi bülend
 Vardürür bir mekân-ı bîmanend

âsmân: Gökyüzü

ger: Eğer

niteki: Nitekim

kad: Boy

Fevka'l-had: Haddinden fazla

dehr: Dünya

ebyât: Evler

müzeyyen: Süslü

rûşen: Parlak

musannâ: Sanatlı

sakf: Çatı

eflâk: Gök

sipîhr: Gök

bîmanend: Benzersiz

Ayasofyâdur ana nâm-ı şerif
 Olmaz ânun gibi mekâm-ı lâtif
 Niteki şeyh-i pâk kutb-i zemân
 Ayağınâ akar su gibi cihân
 Halk-i âlem du'asınâ muhtâc
 Kubbeden var başunda bir ulu tâc
 Getürür ehl-i hâli ol suşâ
 Benzer ol mürşid-i abâpuşâ
 Evvel iki minâresi meselâ
 Hadd-i zâtinde îki dest-i du'â
 Hâsılı harmen-î du'âdur ol
 Mezra'î tâ'at-ı Hudâdur ol
 Sâlik-î Hakka mescid-i Aksâ
 Fakir olana Kâ'bedür farazâ
 Ne acebdür ki bâğ-ı cennet-vâr
 Gülşen-î cennet oldu ol gûyâ

kutb-i zemân: Zaman ermişlerinin başı
mürşid-i abâpuş: Aba giyen (derviş) yol gösterici
dest: El

harmen: Harman

mezra'-i tâ'at-ı Hudâ: Tanrıya ibadet yeri

sâlik: Bir yolu benimseyen

Servlerden yeşil direkler ana
 Anda kındîller yanar parpar
 Saru lâleyle nerkise benzer
 Mü'minin bâşı üzere destâr
 Ak güllere benzer ol gülzâr
 Kubbe-i a'zamı müdevverdür
 Sade-i âlem içre gevherdür
 Hâlet-î zühd ile gelüb vecde
 Hakka itmiş kemerleri secde
 Anın içinde sanki ins ü melek
 Durdu saf saf nemâza cümle direk
 Vardur andâ nice nice somâki sûtûn
 Kıymetî oldu âğır altûn
 Kubbe-i çerh içinde bâhr-misâl
 Ak mermerle içi mâlâmâl
 Mermerî mevcine bakınca hemân
 Gark olur bahr-i hayrete insân

destâr: Sarık

kubbe-i a'zam: Büyük kubbe

bâlet-i zühd: Kaba sofuluk hali

ins: İnsan

kubbe-i çerh: Gökkubbe

bahr-misâl: Deniz gibi

mâlâmâl: Doldu

gark olmak: Batmak, boğulmak

Kalb-i mü'min gibî içî dışı pâk
 Halka-î sâni çenber-î eflâk
 Kürsiler anda arş-ı Mevlâdur
 Minberi sidre-î mu'allâdur
 Cum'a günü çıkar hatîb-i fasîh
 Azm ider gülsitâna sanki Mesîh
 Mahfili verdi ol makama şeref
 Nice dürr-i yetîme oldu sadef
 Mahfil üstünde hûb hâfızlar
 Aşiyânında bülbüle benzer
 Oluben Kâ'be-veş ibâdetgâh
 Okunur âyet-i Kelâm-Ullâh
 Kürsiler ol yanâ tutub yüzünü
 Sıdk ile dinler anda Hak sözünü
 Dâhi bu şehrin ey ül-il-epsâr
 Buna benzer hezâr câmi'i vâ'r
 Kıssası itmedüm derâz ü tavîl
 Binde birîni eyledüm tafsîl

sidre-î mu'allâ: En yüksek makam (Ondan sonra Tanrı'ya erişilir)

fasîh: Düzgün söz söyleyen

azm etmek: Yola çıkmak

mahfil: Toplanma yeri

dürr: İnci

sıdk: Sadakat

ül-il-epsâr: Görüp anlayanlar

hezâr: Bin

derâz: Uzun

tavîl: Uzun

BAKİ

(1526-1600)

GAZEL

Serv-i kametler ikî yanın alurlar yolun
 Râh-i gülzâra döner yolları İstanbûlun
 Ne aceb dâğların işler ise ey dil-i zâr
 Çürümüş nerd-i mahabbetde bir ikî pûlun
 Devr-i gamzende senin kimseye hançer çekmez
 Boynuma alurum ey şûh-i dilârâ kolun
 Kadd-i bâlâya göre şîve-i refât gerek
 Ey sanavber bize arzitme ikende tûlun
 Anlamaz dehr-i denî merdüm-i dânâ kadrin
 Bâkiyâ minnetini çekmiyelim, her kulun

serv-i kamet: Uzun boylu
râh-i gülzâr: Gül bahçesi yolu
dil-i zâr: Ağlayan gönül
nerd: Tavla oyunu
şûh-i dilârâ: Gönlü süsleyen güzel
kadd-i bâlâ: Uzun boy
şîve-i refât: Salınarak yürüme
sanavber: Sevgilinin boyu
tûl: Uzunluk, boy uzunluğu
dehr: Dünya
denî: Alçak
merdüm: İnsan
dânâ: Bilgili

GAZEL

Dil-rübâlarla aceb kesreti var her yolun
 Geçemez hûblarından gönül İstanbûl'un
 Nicolur işler ise dâğların ey abdâl
 Çürümüş râh-i mahabbetde bir iki pûlun
 Dökülür katreleri âşıkı mehcûr ağlar
 Yıldızı düşgün olur pâdişehim ma'zûlün
 Bend-i fırkatde koma bendeni âzâd eyle
 Öldürürsen de eğer kaçmaz efendi kûlun
 Yoluna Bâki-i dilhaste revân eyler idî
 Tuhfe-i cân-ı hakîr olsa eğer makbûlün

dilrübâ: Gönül alan, sevgili

kesret: Bolluk, çokluk

râh: Yol

mehcûr: Ayrılmış, uzakta kalmış

ma'zûl: Azledilmiş

bend-i fırkat: Ayrılık bağı

bende: Kul

dilhaste: Yaralı gönül

revan: Giden, yürüyen

tuhfe: Armağan

hakîr: Değersiz

BAHTÎ

(1590-1617)

GAZEL

Edirne şehri gibi gerçi şehir-î bî-bedel olmaz
 Yine ammâ bu dünyâda Sitanbûl'a bedel olmaz
 Eğerçî hûb olur gâyetle ayvâsı anın ammâ
 Sitanbûl'un sulû şeftâlûsı gibî güzel olmaz
 Anın berk-î çenârî zîr-i dest itdi Sitanbul'u
 Kimesne dîmesün dünyâda kim el üzre el olmaz
 Mahalsiz varmışuzdur dime ol şehre sakın ey dil
 Zemânında irişdük hak budur böyle mahal olmaz
 O şehir-i dil-güşânın vâsfına dinmiş gazeller çok
 Velî Bahtî senin nazmın gibi rengîn gazel olmaz

bî-bedel: Benzersiz, değeri ölçülemez

hûb: Güzel

berk-î çenâr: Çınar yaprağı

zîr-i dest: El altına almak

kimesne: Kimse

mahal: Yer

dil-güşa: Gönüle ferahlık veren, gönül açıcı

velî: Ama, fakat

rengîn: Renkli

ŞEYHÜLİSLAM YAHYA (1552-1644)

GAZEL

Salınsun îd irişdî yine hûbânı Sitanbûlun
 Yine ârâste olsun Karâmânı Sitanbûlun
 Safâlar kesb idüb uşşâka olsun merhâbâ yer yer
 Vefâ meydânınâ gelsün civânânı Sitanbûlun
 Döner hurşîd-i âlemtâbına gerdûn-i gerdânın
 Binüb dülâba her bir mâh-ı tâbânı Sitanbûlun
 Semend-i nâz ile yöğrük civanlar seyre çıksunlar
 Pür olsun hûblarlâ Ât meydânî Sitanbûlun
 Bu şi'rînin hak budur Yahyâ ki gâyet bî-nazîr oldu
 Pesend eylerse lâyük ehl-i irfânı Sitanbûlun

hûbân: Güzeller
ârâste: Donanmış, bezenmiş, süslenmiş
kesb: Kazanmak
uşşâk: Âşıklar
civânân: Gençler
hurşîd: Güneş
âlemtâb: Âlemi aydınlatma
gerdûn-i gerdân: Dönen dünya
mâh-ı tâbân: Parlak ay (güzel)
semend: Güzel ve çevik at
civan: Genç
hûb: Güzel
bî-nazîr: Benzersiz
pesend: Beğenme
ehl-i irfan: Bilgili, anlayışlı kişiler

NABİ

(1642-1712)

HAYRİYYE'den

Der beyân-ı şeref-i İstanbul

Eymeh-i nûr-dih-i çerh-i ümîd

Peder-i pirün iden rûzını îd

İlm ile ma'rifete cây-i kabûl

Olmaz illâki meğer İstanbûl

Olmağa mîve-hor-ı bâğ-ı hüner

Olmağa şehir-i Sıtanbûl kadar

İtsün İstanbul'u Allah ma'mûr

Andadır cümle me'âlî-i umûr

Mevlid ü menşe-i ashâb-ı himem

Terbiyet-hâne-i esnâf-ı ümem

Ne kadar var ise ashâb-ı kemâl

Heb Sıtanbul'da bulur istikbâl

Her kemâl anda bulur mi'yârın

Her hüner anda görür mikdârın

cây: Yer

mîve-hor-ı bâğ-ı hüner: Hüner bağının meyvelerini yiyen; hünerli

me'âlî-i umûr: İşlerin yüceleri

mevlid ü menşe-i ashâb-ı himem: Çalışanların (büyük bir işle uğraşanların)
köken ve doğum yeri

terbiyet-hâne-i esnâf-ı ümem: Müslümanların eğitim yeri

ashâb-ı kemâl: Ermiş insanlar

mi'yâr: Ölçüt

Andadur mertebe-î izz ü şeref
 Gayri yerlerde bulur ömr telef
 Heb revâcını bulur bî-teşvîş
 Zâyî' olmaz hüner anda kem ü bîş
 Bulunur câh ü menâsıb anda
 Turuk u kat'-ı merâtib anda
 Ne kadar âlemi devr itse sipihr
 Bulmaz İstanbul'a benzer bir şehir
 Hüsn ile görmek ile müstesnâ
 Anı ağûşuna çekmiş deryâ
 Ne kadar var ise aksâm-ı hüner
 Heb Sıtanbul'da bulur revnak ü fer
 Nakş ü tasvir ü hutût ü tezhîb
 Heb Sıtanbul'da bulur zînet ü zîb

izz: Kurluluk

bî-teşvîş: Karışksız, düzgün

kem ü bîş: Noksan ve fazla

câh: Makam, mevki

menâsıb: Payeler, rütbelere, dereceler

turuk-ı kat'-ı merâtib: Büyük rütbelere geçme yolu

sipihr: Gökyüzü, talih

hüsn: Güzellik

ağuş: Kucak

aksâm: Kısımlar

revnak: Parlaklık, güzellik

fer: Parlaklık, aydınlık

hutût: Hatlar

tezhîb: Altınla süsleme, yaldızlama

zînet: Süs

zîb: Süs

Mâ-hasal cümle sînâ'ât ü hiref
 Heb Sıtanbul'da bulur izz ü şeref
 Dahi vardır nice envâ-ı hüner
 Taşrada nâmını da bilmezler
 Ne bilür hânedekin hâric-i dâr
 Ne bilür lüccedekin ehl-i kenâr
 Bî-kusûr anda müheyyâdır heb
 Nağme vü mûsiki ve ehl-i tareb
 Andadur ka'ide-i remy-i sihâm
 Andadur seng-nişânî-i benâm
 Gayri dursun nedir ol zevk u safâ
 K'olasın tâir-i rûy-i deryâ
 İttika eylesesin bâline
 Bakasın âyine-i sîmîne

sînâ'ât: Sanatlar

hiref: Sanatlar

hâric-i dâr: Evin dışındaki

lücce: Büyük deniz

ehl-i kenâr: Kıyıdaki

bî-kusûr: Kusursuz

müheyyâ: Hazır, âmâde

ehl-i tareb: Şenlik ehli

ka'ide-i remy-i sihâm: Ok atma kuralları

seng-nişânî-i benâm: Meşhur nişancılar

tâir-i rûy-i deryâ: Denizin üstünde uçan (kuş)

ittika: Sakınma, çekinme

bâl: Kanat

âyine-i sîmîn: Gümüş ayna

Olasın pâre-i bâd ile vezân
 İdesin bir nice şehri seyrân
 Olub âsûde-rev-î dûş-i hevâ
 Gezesin âlemi bî-minnet-i pâ
 Biri bîrîne olub âyine-vâr
 Eylemiş cümleyi yem zîb-i kenâr
 Binesin tahta Süleymân-âsâ
 Ola hükmünde hevâ vü deryâ
 Olmuş üstünde kayık vakf-ı şitâb
 Bâdbândan kanad açmış mürgâb
 Hüsn-i sûrîsine gâyet yokdur
 Anı medh itmeğe hâcet yokdur
 Ayasofîyye hod u'cûbe-i dehr
 Kubbesî sâmin-i ecrâm-ı sipîhr

pâre-i bâd: Rüzgâr parçası

vezân: Uçmak

âsûde-rev-î dûş-i hevâ: Heves düşüyle rahat giden

bî-minnet: Minnetsiz

pâ: Ayak

âyine-vâr: Aynalı

vakf-ı şitâb: Hızını kesme

bâdbân: Yelken

mürgâb: Su koşu

hüsn-i sûrî: Görünüşteki güzellik

hod: Kendi

ucûbe-i dehr: Dünya acayıplığı

sâmin-i ecrâm-ı sipîhr: Göğün sekizinci katındaki yıldızlar

Görmedik mislini bir milketde
 Ola bu neş'e meğer cennetde
 Pâye-î taht-ı Salâtîn-i cihân
 Hânedangâh-i mülûk-î devrân
 Südde-i Saltanat-ı Osmânî
 Sürre-i memleket-i Hâkânî
 Olur ol hıttâ-i canbahşâde
 Ne murâd eyler isen âmâde
 Her ne şey hâtıra eylerse hutûr
 Anda a'lâsının a'lâsı olur
 Bey ü pâşâ vü efendî çelebî
 Andadur cümlesinin müntehabî
 Askerî vü ulemâ vü sipehi
 Andadur cümlesinin pâdişehi
 Âlemin anda olur müşkili hal
 İrişür her neye sa'y eylesen el

milket: Ülke
salâtîn: Sultanlar
südde: Eşik, kapı
sürre: Göbek
hıttâ: Yer, bölge, ülke
hutûr: Akla gelme
müntehab: Seçilmiş, seçkin
sipeh: Asker
hal: Çözme
sa'y: Çalışma

Kesretinden bulamaz hâtır râh
 Anda âmâde olan hâtır-hâh
 Olmasaydı maraz-ı gûnâgûn
 Âh illâ o mübarek tâ'ûn
 Kim çıkardı o behişt-âsâdan
 Böyle ma'mûre-i gam-fersâdan
 İ'tidâl olsa hevâsında eğer
 Gayri büldâna kim eylerdi nazar
 Her kimün kim ola bünyâdı kavî
 Yapmasun gayri vilâyetde evî
 Ana mânend olamaz şehir ü diyâr
 Olmaz anun gibi bir câ-yi karâr
 Âdadur mâ-hasal-i kadr-i hüner
 Taşralarda kim okur kim dinler
 Akçadır taşranın ancak hünerî
 Hakk olunmuş hünerin sanki yerî

kesret: Bolluk, çokluk

râb: Yol

hâtır-hâh: Hatırlı

maraz-ı gûnâgûn: Çeşit çeşit hastalık

behişt-âsâ: Cennet gibi

ma'mûre-i gam-fersâ: Gam bırakmayan bayındır yer

büldân: Şehirler

bünyâd: Temel, bina, yapı

kavî: Sağlam

manend: Benzer, eş

câ: Karar

mâ-hasal-i kadr-i hüner: Hünerin kadrinin sonuçları

Taşrada eylemeğe kesb-i gınâ
 Ya ticâret ya zirâ'at ya ribâ
 Kalmamış şîmdi hele zerre kadar
 Taşra yirlerde ma'ârifden eser
 Oldı erbâb-ı ma'ârif nâyâb
 Düşdi peygûle-i nisyâna kitâb
 Şî'ri inşâyı sanurlar nefrîn
 Fârisî lafzı ise çerb ü şîrîn
 Arabî var o dâ mânende-i berf
 Bî-esâs ol dahi ne nahv ü ne sarf
 Neye yârar var iken pâre vü mâl
 Dâniş ü ma'rifet ü ilm ü kemâl
 Nahvet ü ucb ile mest olmuşlar
 Cümlesi pâye-perest olmuşlar

kesb-i gınâ: Zenginlik elde etme

ribâ: Faiz

nâyâb: Bulunmaz, benzeri olmaz

peygûle-i nisyân: Unutulma köşesi

nefrîn: İlenç

çerb: Uygun

mânend-i berf: Kara benzer

sarf ve nahv: Dilbilgisi

dâniş: Bilgi

nahvet ü ucb: Kibir, kendini beğenmişlik

pâye-perest: Rütbe düşkünü

Ne fezâil ne ma'ârif ne ulûm
 Oldılar rîşe-zen-i âb-ı rûsûm
 Viremez dağdağa-î izz ü melâl
 Bir nefes ruhsat-ı tahsîl-i kemâl
 Nice secde ider ol Allâh'a
 Belki noksan gele izz ü câha
 Eylemiş ilm-i hudâvend-i Kerîm
 Taşralardan hele hikmetle adîm
 Yohsa itmezler idi halka nazar
 İlm ü irfanları olsaydı eğer
 Kimse zapt eyleyemezdi mutlak
 Cehl zencîrine bend itmese Hak
 Taht-ı devletde olur gerçi kibâr
 Taşradâ halkın işi istikbâr
 İstemez kibri ricâl-i devlet
 Bu fûrû-mâyeler ile nahvet

fezâil: Erdemler

oldılar rîşe-zen-i âb-ı rûsûm: Tahsildaratlarına saçak salar (yaltaklanır) oldular

adîm: Yok olan

istikbâr: Kendini büyük görme

ricâl-i devlet: Devlet adamları

fûrû-mâye: Bayağı, geri ruhlu

Hem satarlar bu güruh-ı mekrûh
 Devlete nisbet ile şân ü şükûh
 Yine mi'yarlarını bilmezler
 Hadd ü mikdarlarını bilmezler
 Nolduğun halkı kenarın elhak
 Gören İstanbul'u anlar ancak
 Olur oldukda kemîn meclise hasır
 Geçinen taşrada allâme-i asr
 Mütefennin görünen sersem olur
 Mütekellim geçinen ebkem olur
 Olmaz ednâlarınun bezmine râh
 Taşra yirlerde satan izzet ü câh
 Olamaz nâ'il-i bûs-i dâmân
 Geçinen taşrada sâhib-unvân

mekrûh: İğrenç

şükûh: Görkem

kemîn: Pusu

allâme-i asr: Zamanın en bilgilisi

mütefennin: Bilgili, fen âlimi

mütekellim: Konuşan

ebkem: Dilsiz

ednâ: En aşağı

nâ'il-i bûs-i dâmân: Eteği öpmeye erişmiş

sâhib-unvân: Unvan sahibi

Taşrada câyı olan sadr-ı celâl
 Girmez anda eline saff-ı ni'âl
 Gösteren taşrada çîn-i ebrû
 Anda derbanları eyler tek ü pû
 Ana bir şehir olur mı tanzîr
 Teb'a ola mı metbû' nazîr
 Lîk andan küçücek şehir-i Haleb
 Yokdur âsâyişe andan enseb
 Hak budur âb-ı ruy-î büldandur
 Hayli ma'mûre-i âlişândur
 Maksad-î Hind ü Fireng ü Mâçîn
 Bender-î mu'teber-î rûy-i zemîn
 Bulunur emti'a-î gûnâgûn
 Ni'met-i mâl ü menâl-i efzûn
 Bâhusus âb ü hevâsı dilkeş
 Sâhe-i nehr ü binâsı dilkeş

sadr-ı celâl: Büyük devlet adamı

saff-ı ni'âl: Meclisin en aşağı yeri

çîn-i ebrû: Kaş çatıklığı

tek ü pû: Öreye beriye koşuşmalar

tanzîr: Benzetme, benzetilme

metbû': Bağlı olunan

nazîr: Benzer, eş

lîk: Fakat

enseb: Çok uygun, en yerinde

bender: Ticaret yeri

bâhusus: Özellikle

menâl-i efzûn: Çok şeye sahip olma

dilkeş: Gönül çekici

NEDİM

(1681?-1730)

KASİDE

(*Der vâsf-ı İstanbul ve sitâyîş-i Sadrazam İbrahim Paşa*)

Bu şehir-i Sitanbûl ki bîmisl ü behâdır
 Bir sengine yekpâre Acem mülkü fedâdır
 Bir gevher-i yekpâre iki bahr arasında
 Hurşîd-i cihantâb ile tartılsa sezâdır
 Bir kân-ı ni'amdır ki anın gevheri ikbâl
 Bir bâğ-ı iremdir ki gülü izz ü ulâdır
 Altında mı üstünde midir Cennet-i a'lâ
 Elhak bu ne hâlet bu ne hoş âb ü hevâdır

bîmisl ü behâ: Benzersiz ve değer biçilemez

gevher: İnci, elmas, cevher

hurşîd-i cihantâb: Cihanı aydınlatan güneş

sezâ: Uygun, yaraşır

kân: Kaynak

ni'am: Nimetler

bâğ-ı irem: Âd kavmi hükümdârlarından Şecdâd tarafından
 Tanrılık iddiasıyla yaptırdığı Cennet gibi olan bahçe

izz ü ulâ: Yücelik, üstünlük

elhak: Doğrusu

âb ü hevâ: Su ve hava

Her bahçesî bir çemenistân-ı letâfet
Her gûşesi bir meclis-i pür-feyz ü safâdır
İnsâf değıldir anı dünyâyâ değışmek
Gülzârların cennete teşbîh hatâdır
Herkes irişür anda murâdına anınçün
Dergâhları melce'-i erbâb-ı recâdır
Kâlâ-yi maârif satılır sûklarında
Bâzâr-ı hüner ma'den-i ilm ü ulemâdır
Câmi'lerinin her biri bir kûhl-i tecellî
Ebrû-yı melek andaki mihrâb-ı duâdır
Mescidlerinin her biri bir lücce-i envâr
Kandîllerî meh gibi lebrîz-i ziyâdır

çemenistan: Bahçe

gûşe: Köşe

meclis-i pür-feyz ü safâ: Bolluk ve rahatlık meclisi

gölzârların: Gül bahçesinin

teşbih: Benzetme

melce: Sığınma yeri

erbâb-ı recâ: Ricacılar, isteyenler, umanlar

kâlâ: Kumaş, ustalık kâlâ-yı maârif: Bilgi ustalığı

sûk: Çarşı

bâzâr: Pazar

ulemâ: Âlimler

kûhl: Göze çekilen sürme

tecellî: Görünme. Tanrının kudret ve sırrının eşyalarda eserinin görünmesi

ebrû: Kaş

lücce: Engin deniz

envâr: Nurlar

Ser-çeşmelerî olmada insâna revân-bahş
 Germâbeleri cânâ safâ cisme şifâdır
 Hep halkının etvârı pesendîde vü makbûl
 Derler ki biraz dilberi bî-mihr ü vefâdır
 Şimdî yapılan âlem-i nev-resm ü safânın
 Evsâfı hele başka kitâb olsa revâdır
 Nâmı gibi olmuştur o hem sâ'd hem âbâd
 İstanbul'a sermâye-i fahr olsa revâdır
 Kühsârları bâğları kasrları hep
 Gûyâ ki bütün şevk ü tarab zevk ü safâdır
 İstanbul'un evsâfını mümkün mi beyan hîç
 Maksûd heman Sadr-i keremkâra senâdır

ser-çeşme: Çeşme başı

revân-bahş: Canlandırıcı, can bağışlayıcı

germâbe: Sıcak su hamamı

etvâr: Tavırlar

pesendîde: Beğenilen, seçilen

bî-mihr ü vefâ: Şefkatsiz, vefasız

evsaf: Nitelikler

sermâye-i fahr: Övünme sermayesi

kühsâr: Dağ tepesi

tarab: Eğlence

maksûd: Amaç

keremkâr: Kerem sahibi, cömert

senâ: Övgü

SEVÂHÎLNÂME'den

Galata

Hep galat sözle geçürdî gününü âşık-ı zâr
Galatâ seyrine gitmiş meğr ağyâr ile yâr

Mumhâne

Kesret-î keyfile dün gice fîtili almış
Der-i Mumhânede varmış seheri mumlanmış

Tobhâne

Hele sekdirme sühanlerle bugün tavr-i garib
Falye virmiş gibi Tobhânede yâr ile rakîb

Salıpazarı

Bağlanub kalmış iken zülf-i siyehkârındâ
Savdı başdan beni âhir Salıpâzârındâ

galat: Yanlış

âşık-ı zâr: İnleyen, sızlayan âşık

ağyâr: Yabancılar, düşmanlar

kesret: Bolluk, çokluk

der: Kapı

siihan: Söz

Fındıklı

Tutsa uşşâk mahaldir kırılır gibi taraf
Buldu ol gözleri bâdâm ile Fındıklı şeref

Kabataş

Seng-dil âfeti nerm eylemese mil her ân
Hiç tehî mi dayanurdu Kabatâş'a rindân

Dolmabağçe

Kalmadı kimsede hiç nân alacak bir akçe
Serv-kadler ile pür olalı Dolmabağçe

Beşiktaş

Tıfl iken sanâ hırâm-ı bedi öğrettiğiçün
Dilerim Hazreti Hakdan anî kim o beşik tâş olsun

Ortaköy

Oldu dil olmuş iken kayd-i cihandan reste
Ortaköy'de yine bir mûy-miyâne beste

seng-dil: Taşkalpli

nerm: Yumuşak

tehî: Boş

nân: Ekmek

serv-kad: Selvi boylu güzel

tıfl: Küçük

hırâm-ı bedi: Güzel yürüme

reste: Kurutulmuş

mûy-miyân: İnce belli

Kuruçeşme

Eylemekden o mehin şahs-ı firâkile savaş
Gözlerimde kuru çeşme gibi hiç kalmadı yaş

Arnavudköyü

Takılır ardına âl ile rakîb-i nâpâk
Arnabud karyesine gitmiş o şûh-i dellâk

Yârelî bir güzelin aşkı ile dîde-i ter
Arnabudköyü akıntısı gibi durmaz akar

Hasan Kalfa

Hû çeker rûh-i Hasan Kalfa nevâ-yî meste
Pîşgâhında okundukça Hüseyinî beste

Bebek

Oldu muhtâc gönül tıfl-ı civân-ı gayre
Gitmeyince Bebek'e merdüm-i dîdem seyre

neh: Ay, ay yüzlü güzel

firâk: Ayrılık

rakîb-i nâpâk: Pis rakip

dellâk: Tellak

karye: Köy

dîde-i ter: Yaşlı gözlü

nevâ: Ses, ahenk, makam

pîşgâh: Ön

Kayalar

Fiske taşıla eğer ürker ise gülşenden
Bülbül-e tâze Kayalar kadar olmaz mesken

Hisar

Yârı ağyâr ideyim diyü çü zevrakde kenar
Topa tutulmuşa döndürdü ehâli-i Hisar

Şeytan-akıntısı

Eşk-i ağyâr der-î meykedede oldu revân
Düştü Şeytân'ın akındısına gûyâ rindân

Baltalimanı

Gel seninle bulalım saklanacak mahfî mekân
Baltalîmânı bugün dalgalık ey serv-i revân

Mirgûn

Bizi beylik gam ile itdi felek şivende
Mirgûn'e varalım zevk idelim gülşende

gülşen: Gül bahçesi

zevrak: Kayık

eşk: Gözyaşı

der-î meykede: Meyhane kapısı

revân: Akma

mahfî: Gizli

serv-i revân: Salınarak yürüyen

Mirgûn: Emirgân

şivende: İnleyen

İstinye

Rüzgârın siteminden oluruz âzâde
İçse İstinye'de dildâr bizimle bâde

Yeniköy

Gelicek yâda dilin doğrusu derdin yeniler
Tâzeler ile Yeniköy'deki eski demler

Tarabya

Yâr unuttursa nolâ pîr-i mugânâ devrî
O sanem ile olan mahfî Tarabya seyrî

Kefeli

Zâhidâ gezme sokaklarda tehî sine sine
Çamurun çünkü kuru git Kefeli karyesine

Büyükdere

Gözümün yaşına rahm itmediğiçün yârân
Bir Büyük dere gibi itmede her dem cereyân

dildâr: Sevgili

deni: Zaman

pîr-i mugân: Meyhaneci

sanem: Put, güzel

tehî: Boş

rahm etmek: Acımak

yârân: Dostlar

Sarıyer

Teb-i aşkile tenim olsa dahî zâr ü nizâr
Yine itmez dil-i biçâreye rahm ol sarı yâr

Rumilihasnı

Kalmadî görmediğin seyre seza cây-i safâ
Rûmili hasnına var seyri temâm it cânâ

Karataş

Oldu rindâne dümen suyu il vâki' kay
Karatâş altına mî gitdi aceb zevrak-ı mey

Fener

Meyl idüb şem'-i izârî içün ol sîmbere
Düşdü pervâne-i dil şimdi fenerden fenere

teb-i aşk: Aşk ateşi

zâr ü nizâr: Ağlayan ve zayıf düşmüş

cây: Yer

kay: Kusma

zevrak: kayık

Zevrak-ı mey: İçki şişesi

şem'-i izâr: Yüz ışığı

sîmber: Gümüş göğüslü

Soğuksu

Oldu germiyyetin ol şûh ile zâhid çü hevâ
Bu bürûdetle soğuk su sana cây olsa sezâ

Kavak

Ah çeküp kâmeti sevdâsı ile cânânın
Şimdi bâşında kavak yeli eser yârânın

Umuryeri

Ayş ü nûş eyle de terk it azıcık paf pûfu
Sadr-ı meyhâne Umur yeri değıldir sûfî

Değirmenlik

Kendime yâr mı buldum diyerek şenlikde
Döğünür âşık-ı şûrîde değirmenlikde

İskele-i Hünkâr

Def-i gam itmeğe ey şûh ararsın çâre
Var mülûkâne yanaş İskele-î Hünkâr

Yalıköyü

Hüsnde öğdül alub dâ bulalım diyü kemâl
Yalı köyünde koşuş itmede her dem etfâl

germiyyet: Sıcaklık

bürûdet: Soğukluk

ayş u nûş: Yiyip içme

şûrîde: Çılgın

etfal: Çocuklar

Beykoz

Bir çetin kâre sataşdırdı bizî devr-i zemân
Oldu, Beykozlu bir âfet ile çeşmim giryân

Sultâniye

Aramam debdebe vü gayret-i akranîye
Saltanatdır bana ol Şâh ola Sultâniye

İncirköyü

Çekdiler sîneye İncirli'de bint-ül-İnebî
Darısı bâşına ey sürmeli zendost Çelebî

Paşabağçesi

Sav yanından bugün ey şûh aman ağyârı
Gel Paşabağçesine zevk idelim Hünkârı

Çubuklu

Çûb-i gam kor mu idi dilde safâ-yî hâtır
Olmasa zevk-i nihânîye Çubuklû hâzır

kâr: İş

çeşm: Göz

giryân: Ağlayan

bint-ül-İneb: Üzümün kızı, şarap

zendost: Kadın düşkünü

çûb: Çöp

zevk-i nihânî: Gizli zevk

Kanlıca

Açdı tiğ-i sitemîle ciğerimde yâre
Kanlıcalî yine bir gamzeleri hunhâre

Körfez

İzn-i 'amdır diyû gitme meleşim değme yere
Zurefâ Körfezi bahş eyledi zenpârelere

Anadolu Hisarı

Ne revâ seyr-i Hisâr'dâ ola yârım mahzun
Sâkiyâ bana yarımca virüb ana dolu sun

Göksu

Mest kanzil güç ile irdi gönül maksûde
Bir siyeh-çerdeye mâil olalım Göksu'de

Küçüksu

Firkatinle şu kadar giryeler itdim cânâ
Bir küçük sû görünür eşkime nisbet deryâ

tiğ: Ok

hunnâr: Kan dökücü

izn-i anı: Genel izin

zurefâ: Zarifler, sevice kadınlar

zenpâre: Zampara

revâ: Yaraşır, uygun

kanzil: Sarhoş

siyeh-çerde: Kara yağız

firkat: Ayrılık

giry: Ağlama, gözyaşı

eşk: Gözyaşı

Kandilli

Bağrımın yâğın eritdi belî arvârî
Hele Kandilli'de bir câm ile yakdım yârî

Vaniköyü

Abi zîraki o sayru olana dermandır
Kâdı zâdeliye Vaniköyü pek çisbândır

Kuleli

Leb-i deryâdaki âyuya mı oldu meftûn
Kuleli bağçeye hâr tab-ı râkîbin efzûn

Çengelköyü

İşte buldum sana sallanmağa bir özge mahal
Sözümü dinle rakîbâ yalnız Çengel'e gel

Beylerbeyi

Hased ol rinde ki mey nûş ide kana kana
O şeh-i hüsn ile Beylerbeyi de mirâne

câm: Kadeh

çisbân: Layık

leb: Dudak

leb-i deryâ: Deniz kenarı

meftûn: Tutkun

hâr: Diken

tab': Huy

efzûn: Çok, fazla

nûş: İçme

mirâne: Beylere yakıştır

İstavroz

Gıbra ol şahsa olur irdiği dem nevrûze
Gide cânân ile zevk itmeğe İstavroz'e

Kuzguncuk

Sandılar duht-i reze geldi 'arabalar da yanuk
Suhtegân zümresine câ olalı Kuzguncuk

Öküz Limanı

Ko sığırlar gibi yatsun uyusun pinhânî
Oldu aşyâre makar çünkü Öküz lîmânî

Üsküdar

Kâ'be toprâğı diyû olsa bile nâm âver
Üsküdar'dan dahi yeğdir bana rûy-i dilber

Şemsi Paşa

Şemsi nâmında bir âfet mi zuhûr itdi 'aceb
Şemsi Pâşâ'yi mekân eylediler yâran heb

duht-i rez: Üzüm kızı, şarap

subtegân: Softalar, yanmışlar

câ: Yer

pinhânî: Gizlice

nâm-âver: Nam salmış

rûy-i dilber: Sevgilinin yüzü

Şeref Âbâd

Bir şerîfin nîgeh-î lûtfi ile dünyâde
Kasr-î dil aynı ile döndü Şeref Âbâde

Ayazma

Bakarak ruhlerine eşk-i rakibin akmış
Sandılar bağçe-i hüsn içre Ayazma çıkmış

Salacak.

Vuslatın gördü kıyâs eyleme ey dil elyak
Havfi oldur seni ferdâlara yârın Salacak

Kız Kulesi

Kasdın âlemde teferrüc ise ger bir derece
Duhter-i rez Kız Kulesine bul ferece

Kavakbağçesi

Kâmeti fıkır ü hayâl-î ruh-i âl ile yine
Deşt-i dil aynı ile döndü Kavakbağçesine

nîgeh: Bakış

ruh: Yüz, yanak

vuslat: Kavuşma

elyak: En layığı, en uygunu

havfi: Korku

ferdâ: Yarın

teferrüc: Gezinti

deşt: Ova

Haydar Paşa

Düldül-î nâza süvâr olsa o şûh-î yektâ
Atı oynâğı olur sâhâ-i Haydar Pâşâ

Kadıköyü

Ey gönül boşlama da'vânı heman gamle soruş
Kadıköyünde ayak nâ'ibinin pâyine düş

Fenerbağçe

Fikr-i ruhsârı ile yandı tenim bilmez mi
Aceb ol mâh Fenerbahçesine gelmez mi

Adalar

Gâlibâ Fenni temâm eyleyecekdir zevki
Adalar seyrine düşmüş o perînin şevki

Düldül: Hz. Ali'nin atı

süvâr: Binen, binici

yektâ: Tek, biricik

ayak nâ'ibi: Eskiden inzibat işlerine bakan ve esnafı denetleyen memur

pây: Ayak

ruhsâr: Yanak

mâh: Ay

ESRAR DEDE (1747?-1796)

GAZEL

Dildâr idicek va'deyi yâhû-yi Sıtanbûl
 Teng oldu yine başıma her sûy-ı Sıtanbûl
 Yarın kademi basdığı yer olmasa anda
 Bir dâhi harâm idi bana bûy-i Sıtanbûl
 Her semtine baksam görünür âteş-i hicrân
 Dûzah bana her kûçe vü her kûy-i Sıtanbûl
 Bir âh idene bin gez ider hayf selâmet
 Âşık-küş olur nâsîh-ı bed-gû-yı Sıtanbûl
 Gelmez mi aceb ol gül-i handan dahi Esrâr
 Gülmez mi bugünlerde yine rûy-i Sıtanbûl

dildâr: Sevgili

yâhû: "Allahâısmaıladı" anlamına kullanılır

teng: Dar

sûy: Yan, taraf

kademi: Ayak

bûy: Koku

dûzah: Cehennem

kûy: Yer

hayf: Yazık

âşık-küş: Âşık öldürücü

nâsîh-ı bed-gû: Kötü söz söyleyen öğütçü

rûy: Yüz

SÜRURÎ

(1752-1814)

GAZEL

Seyr idin dilber-i nâzük-terin İslâmbûlun
 Oturan anlar imiş zîverin İslâmbûlun
 Zînetin mî idelim şimdi sanâ vasf ü beyân
 Yohsa hûbân-ı perî-peykerin İslâmbûlun
 Bazı kâfir ki olur münkir-i gılmân-ı cinân
 Görse imânâ gelür dilberin İslâmbûlun
 Dilberî var ki anın vaslına kıymet olmaz
 Cem' kılсан hemen sîm ü zerin İslâmbûlun
 Ekser mâlik olan kimse nısâb-ı hünere
 Kâ'be-veş kıldı ziyâret derin İslâmbûlun
 Dergeh-i Behcet Efendîye Sürurî yürü vâ
 Tuhfe it medh-i neşât-âverin İslâmbûlun

nâzük-ter: Çok nazik

zîver: Süs

zînet: Süs

hûbân: Güzeller

perî-peyker: Peri yüzü

münkir: İnkâr eden

gılmân-ı cinân: Cennette hizmet gören erler

sîm ü zer: Gümüş ve altın

nısâb-ı hüner: Hünerin aslı

Kâ'be-veş: Kâbe gibi

tuhfe: Hediye

medh-i neşât-âver: neşe saçan övgü

GAZEL

Virüb revnak anâ gılmân-sıfat hûbân-ı İslâmbûl .
 Misal-î kasr-ı cennetdir bülend eyvân-ı İslâmbûl
 Sürûşan-ı beyt-i ma'mûru tavaf eyler sanur âdem
 Ki devr eyler yayan kimki ider cevân-ı İslâmbul
 Ekalîm-i cihanda memleketler pâdişâhîdir
 Olur hem mülke anıñün revân fermân-ı İslâmbûl
 Hamûşândır behâr olmazsa mürgân-ı çemen am mâ
 Nevâ pervâzdır her dem sühângûyân-ı İslâmbûl
 Sürûîden selâm olsun vatandâ olan ahabbâ
 Unutdurdu sılâ fikrin ana yârân-ı İslâmbûl

gılmân-sıfat: Cennette hizmet gören erler

hûbân: Güzeller

bülend: Yüce, yüksek, büyük

eyvân: Köşk

sürûşan-ı beyt-i ma'mûr: Cennetteki bir köşkün melekleri

cevan: Dolaşma

ekâlîm-i cihan: Dünyadaki iklimle

revân: Gitme

hamûşân: Suskunlar

mürgân-ı çemen: Çimen kuşları

nevâ-pervâz: Güzel şarkılar söyleyen

sühângûyân: Güzel sözler söyleyenler

ŞEREF HANIM
(1809-1861)

Kıta

Genc-i uşşâka safâ İstanbûl
Cem'-i irfân ü vefâ İstanbûl
Olmasâ muztarib-ül-hâl Şeref
Sadr-i büldân-ı cefâ İstanbûl

Kıta

Gencîne-i irfân olan İslambûl
Mahbûbe-i büldân olan İslambûl
Müş tâk senî görmeğe gayetle Şeref
Ey mecmâ'-i yârân olan İslambûl

genc-i uşşâk: Âşıklar hazinesi

cem'-i irfân ü vefâ: Bilgi ve vefa topluluğu

sadr-i büldân-ı cefâ: Cefa beldelerinin kalbi

gencîne: Hazine

maḥbûbe: Sevgili

müş tâk: Arzulu

mecmâ-i yârân: Dostların kavuşma, toplanma yeri

ZİYA PAŞA (1825-1880)

KASİDE

Çırağan Sahilsaray-ı Humayununa
Sıtanbul şehri reşk-endâz-ı heft-iklîm-i devrandır
İkî bahre ikî iklîme zîrâ pertev-efşandır
Temâm-ı Isfahân olmaz Sıtanbul şehrinin nısfı
Eğerçî cümle-i nısf-î cihan vâsf-ı Sıfâhandır
Ne şekl-i dil-güşâ kim şeklini tavsir iden hâtır
Ne rütbe mühtelâ-yî hüsn ü endûh olsa şâdandır
Ya bir şûh-î dilârâdır ki her lâhzâ temâşâsı
Hayat-efzâ-yı cân-ı âşık-î şûrîde sâmandır
Değildir cedvel-î deryâ olan cârî Boğazlardan
O şûhü görmeğe gûyâ ki deryâlar şitabandır
Değil cedvel ya bir tavk-î zümürriid-fâm-ı dîlcûdur
Ki ol şûh-ı cihânın gerdeninde mevce-rîzandır

reşk-endâz-ı heft-iklîm-i devran: Dünyanın yedi iklimine gıpta ettiren

pertev-efşan: Işık saçan

nısf: Yarım

dil-güşâ: Gönül açıcı

hüsn: Güzellik

endûh: Gam, tasa

şâdan: Neşeli

şûh-ı dilârâ: Gönül süsleyen güzel

hayat-efzâ-yı cân-ı âşık-î şûrîde: Tutkun âşığı canına hayat sağan

sâman: Zenginlik

cedvel: Kanal, boğaz

tavk-î zümürriid-fâm-ı dîlcî: Gönül alıcı zümrüt renkli halkla, gerdanlık

mevce-rîzân: Dalga döken

Değil cedvel ya bir mir'ât-ı sim-âb-ı mutalsamdır
 Safâsından anâ her kim nazar eylerse hayrandır
 Ne cedveldir ne mir'at-ı mutalsamdır hakîkarde
 Bu hâsiyyet bu cây-î dilnişîne lutf-ı Yezdandır
 Hevâsı ruh-bahşâ hâki reşk-î ravza-î Rıdvân
 Şerâbı âb-ı hayvan dilberî gâyetle fettandır
 Fusûl-î erba'â arzında tertîb üzre cârîdir
 Husûsile behârı matla'ı mahsûse şâyandır
 Behâr irdikde âlem başka sûretde nümâyandır
 Yeşillenmiş çemen güller açılmış gonce handandır
 Vezân oldukca canlar bahş ider cânâ nesim-î subh
 Eğerci sünbülün bundan biraz hâlî perîşandır
 Çekerler gizlî gizlî âhlar uşşâk-ı âvâre
 Gezerler dilrübâlar elele bir özge seyrandır
 Nolâ bilmezse sûfî devr-i sahbâdâ ne âlem var
 Bu âlem başka âlemdir bu devrân başka devrândır

mir'ât-ı sim-âb-ı mutalsamı: Tılsımlı gümüş renkli suyun aynası

hâsiyyet: Bir şeye özgü kuvvet, tesir

cây-i dilnişîn: Hoşa giden yer

lutf-ı Yezdan: Tanrı'nın lutfu

ruh-bahşâ: Ruh bahşeden

hâk: Toprak

reşk-i ravza-î Rıdvân: Cenneti kıskandıran

âb-ı hayvan: Hayat suyu

fusûl-i erba'â: Dört mevsim

şâyân: Yaraşır

niimâyan: Görünür

handan: Gülen

vezân: Esici, esen

nesim-î subh: Sabah rüzgârı

sahba: kadeh

Aceb her nağmesinde dem çeker bunda safâsından
 Eğercî bülbülün mu'tâdı sâir yerde efgândır
 İki canibde rengin kâhlar kâşâneler yer yer
 İki sâhil serâpâ bâğ ü bûstân ü gülistandır
 Hele şevketserây-î dilkeş ü kasr-î hümayunlâr
 Ki andan her biri reşk-î kusur-ı bağı-ı rıdvandır
 Husûsile o nev devletserây-î Pâdişâhî kim
 Beşiktaş sâhilinden berk urur ismi Çırâğân'dır
 Derûnunda saâdet mekremet iclâl hizmetkâr
 Kapusundâ fütûh-i nusret-ü ikbâl derbandır
 Kalemkâr-î hayâl idrâk-i resminde serâsîme
 Sinimmâr-î hıred tarh-ı dilârasında hayrandır

efgân: Sızlama, inleme

kâb: Köşk

kâşâne: Köşk

serâpâ: Baştan ayağa

cânib: Yön

bağ-ı Rıdvân: Cennet

nev: Yeni

berk: Şimşek

derûn: İç

mekremet: Saygı

iclâl: Ululuk

fütûh: Fetihler

nusret: Başarı

derban: Kapıcı

serâsîm: Sersemeler

Sinimmâr: Havernak sarayını yapan mimar. Benzerini yapmasın diye öldürüldü

hıred: Akıl

tarh: Kuruluş, yapı

Revâ olmaz eğer teşbîh idilse beyt-i ma'mûrâ
 Bunun hüsnü ayân zirâ anın âsârı pinhândır
 Aceb bir tılsım-î şevk ü ferahdır resm-î zîbâsı
 Civarında hevâ-yî gussa bin fersah girizandır
 Bu resmî tarh iden mi'mar-i tab'-ı Pâdişâhidir
 Bu ma'nâcâ ana sun'-i beşerdir dinse bühtandır
 (...)

beyt-i ma'mûr: Cennetin yedinci katında bir köşk

ayân: Ortada, görünür

âsâr: Eserler

pinhân: Gizli

zîbâ: Süslü

gussa: Keder

girizan: Kaçan, kaçıcı, kaçmış

sun'-i beşer: İnsan tarafından yapılan

bühtan: Yalan

EŞREF

(1819-1894)

GAZEL

Gönülde ârzûdur vuslat-î heyhât-ı İstanbûl
 Bir âteşdir ciğerde hasret-î mâfât-ı İstanbûl
 Tüter gûyâ gözümde tûtiyâdır hâk-i müşkînî
 Girândır kadr-i dürden kıymet-î zerrât-ı İstanbûl
 Hilâfet âsmânıdır sadâret âstânıdır
 Meziyyetce nice şâhid ider isbat-ı İstanbûl
 Şinâs-ı bezm-i ünsâüns vasf-i ülfet-i sahrâ
 Muvâfıkdır mizâcâ mevsim ü evkat-ı İstanbûl

vuslat: Kavuşma

mâfât: Kaybedilen şey

tûtiyâ: Sürme, tutya

hâk-i müşkîn: Mis kokulu toprak

girân: Ağır, pahalı

kadr-i dür: İncinin değeri

zerrât: Zerreler, taşlar, topraklar

âsmân: Gök

âstân: Eşik

şinâs-ı bezm-i ünsâüns: Çok alışkınların sofrasını tanıyan

muvâfık: Uygun

Mülûkâne mahaldir mecmâ'-ı bahreyndir Eşref
 N'olâ ayn-î sıfât-ı Cennet olsâ zât-i İstanbûl
 Şikâyet baht-i serkeşden hikâyet Niş'dendir hep
 Meded ey rûh-i âlem revnak-ı dârât-i İstanbûl
 Reşîd-î nev'-i Âdem Mustâfa Pâşâ-yi efhamsin
 Der-î lutfunda hâsıldır bütün hâcât-i İstanbûl
 Revâ kıl hâcetim tâ kim varub ol şehr-i irfânâ
 Zemîn-i şa'iriyette idem iskât-ı İstanbûl
 Ümid oldur ki hakkımdâ zuhûr-i iltifâtınlâ
 Medâr-ı sûret-i ikbâl olur mir'ât-ı İstanbûl

mülûkâne: Padişahlara uygun
mecmâ'-ı bahreyn: İki denizin kavuşma yeri
ayn-î sıfât-ı Cennet: Cennetin sıfatlarının aynısı
zât-i İstanbûl: İstanbul'un kendisi
baht-i serkeş: İnatçı talih
revnak-ı dârât-i İstanbûl: İstanbul'un debdebesinin süsleri
efham: Çok ulu
der: Kapı
hâcât: Hacetler
iskât: Susururma
zuhûr: Ortaya çıkma
mir'ât: Ayna

TEVFİK FİKRET

(1867-1915)

SİS

Sarmış yine âfâkını bir dūd-i muannid,
 bir zulmet-i beyzâ ki peyâpey mütezâyid.
 Tazyîkının altında silinmiş gibi eşbâh,
 bir tozlu kesâfetten ibâret bütün elvâh;
 bir tozlu ve heybetli kesâfet ki nazarlar
 dikkatle nüfûz eyleyemez gavrine, korkar!
 Lâkin sana lâyık bu derin sût-re-i muzlim,
 lâyık bu tesettür sana, ey sahn-i mezalim!
 Ey sahn-i mezâlim... Evet, ey sahne-i garrâ,
 ey sahne-i zî-şâ'şaa-i hâile-pîrâ!
 Ey şâ'şaanın, kevkebenin mehdi, mezârı;
 Şark'ın ezelî hâkime-i câzibedârı!

âfâk: Ufuklar

dūd-i muannid: İnârcı duman

zulmet-i beyzâ: Çok beyaz karanlık

peyâpey: Azar azar

mütezâyid: Çoğalan, artan

eşbâh: Uzaktan görünen şeyler, hayaller, karaltılar

kesâfet: Yoğunluk

elvâh: Levhalar

gavr: Dip, derinlik

sût-re-i muzlim: Karanlık perde

tesettür: Örtünme

sahn-i mezâlim: Zulüm meydanı

garrâ: Şatafatlı

sahne-i zî-şâ'şaa-i hâile-pîrâ: Trajedinin görkemli sahnesi

kevkebe: Gösteri

mehd: Beşik

hâkime-i câzibedâr: Albenili hâkim

Ey kanlı muhabbetleri bî-lerziş-i nefret
 perverde eden sîne-i meshûf-i sefâhet!
 Ey Marmara'nın mâi der-âğûşu içinde
 ölmüş gibi dalgın uyuyan tûde-i zinde.
 Ey köhne Bizans, ey koca fertût-i müsahhir,
 ey bin kocadan arta kalan bîve-i bâkir;
 hüsnünde henüz tâzeliğin sihri hüveydâ,
 hâlâ titirer üstüne enzâr-ı temâşâ,
 Hâriçten, uzaktan açılan gözlere süzgün
 çeşmân-ı kebûdunla ne mûnis görünürsün!
 Mûnis, fakat en kirli kadınlar gibi mûnis;
 üstünde coşan giryelerin hepsine bî-his.
 Te'sîs olunurken daha, bir dest-i hıyânet
 bünyânına katmış gibi zehr-âbe-i lânet!

bî-lerziş-i nefret: Nefretin kımıltısızlığı
perverde eden: Besleyen
sîne-i meshûf-i sefâhet: Zevke susamış göğüs
der-âğûş: Kucak
tûde-i zinde: Canlı yığın
fertût: İhtiyar
müsahhir: Ele geçiren
bîve: Dul
hüveydâ: Açık, besbelli
enzâr: Bakışlar
çeşmân-ı kebûd: Mavi gözler
mûnis: Yumuşak başlı
giry: Gözyaşı
dest: El
bünyân: Yapı
zehr-âbe: Zehirli

Hep levs-i riyâ dalgaları zerrelerinde,
 bir zerre-i safvet bulamazsın içerisinde.
 Hep levs-i riyâ, levs-i haset, levs-i teneffu';
 yalnız bu... ve yalnız bunun ümmîd-i tereffu'.
 Milyonla barındırdığın ecsâd arasından
 Kaç nâsiye vardır çıkacak pâk ü dirahşan?

Örtün, evet, ey hâile... örtün, evet, ey şehir;
 örtün, ve müebbet uyu, ey fâcîre-i dehr!..

Ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar;
 katil kuleler, kal'alı, zindanlı saraylar.
 Ey dahme-i mersûs-ı havâtır, ulu ma'bed;
 ey gırre sütunlar ki birer dîv-i mukayyed,
 mâzîleri âtîlere nakletmeye me'mur;
 ey dişleri düşmüş, sırıtan kafil-i sîr.
 Ey kubbeler, ey şanlı mebânî-i münâcât;
 ey doğruluğun mahmil-i ezkârı menârât.

levs: Pislik, kir, mundarlık

riyâ: İkiyüzlülük

safvet: Saflık

teneffu': Yararlanma

tereffu': Yükselme

ecsâd: Cesedler

nâsiye: Alın

dirahşan: Parlak

hâile: Trajedi

fâcîre: Fahiş

dehr: dünya

dahme-i mersûs-ı havâtır: Hatıraların sağlam mezarı

gırre: Mağrur

dîv: Dev

âtî: Gelecek

sîr: Düğün, şenlik

mebânî: Binalar

münâcât: Allah'a dua etme

menârât: Minareler

Ey sakfı çökük medreseler, mahkemecikler;
 ey servilerin zıll-i siyâhında birer yer
 te'min edebilmiş nice bin sâil-i sâbir;
 "geçmişlere rahmet!" diyen elvâh-ı mekâbir.
 Ey türbeler, ey her biri pür-velvele bir yâd
 ikaz ederek sâmit ü sâkin yatan ecdâd!
 Ey ma'reke-i tıyn ü gubâr eski sokaklar,
 Ey her açılan rahnesi bir vak'a sayıklar
 vîrâneler, ey mekmen-i pür-hâb-ı eşirrâ.
 Ey kapkara damlarla birer mâtem-i ber-pâ
 temsîl eden âsûde ve fersûde mesâkin;
 ey her biri bir leyleğe, bir çaylağa mavtin
 gam-dîde olacaklar ki, merâretle somurtmuş,
 yıllarca zamandan beri tûtmek ne... unutmuş!

-
- zıll-i siyâh*: Kara gölge
sâil-i sâbir: Sabırlı dilenci
elvâh-ı mekâbir: Mezar taşları
sâmit: Sessiz
ma'reke: Savaş meydanı
tıyn ü gubâr: Toz ve çamur
rahne: Delik
mekmen: Pusu yeri
eşirrâ: Kötüler, hayduklar
ber-pâ: Yıkılmamış, ayakta
fersûde: Eskimiş
mesâkin: Meskenler
mavtin: Yurt edinilen, oturulan yer
gam-dîde: Gamlı
merâret: Acılık, tatsızlık

Ey mi'delerin zehr-i tâkâzâsı önünde
 her zilleti bel'eyleyen efvâh-ı kadîde!
 Ey fazl-ı tabîatle en âmâde vü mün'im
 bir fıtrate makrûn iken, aç, âtıl ü âkim;
 her nîmeti, her fazlı, hep esbâb-ı rehâyı
 gökten dilenen züll-i tevekkül ki... mürâyi!
 Ey savt-ı kilâb, ey şeref-i nurk ile mümtâz
 insanda şu nankörlüğü tel'in eden âvâz!
 Ey girye-i bî-fâide, ey hande-i zehrîn,
 ey nâtika-i acz ü elem, nazra-i nefrîn!
 Ey cevîf-i esâtîre düşen hâtıra: nâmûs;
 ey kible-i ikbâle çıkan yol: reh-i pâ-bûs!
 Ey havf-i müsellaḥ, ki hasâratına râcî'
 öksüz, dul ağızlardaki her şekve-i tâlî'!

zillet: Aşâğılık, düşkünlük
bel': Yutma
efvâh-ı kadîde: Kuru ağızlar
mün'im: Nimet veren, bereketli
âtıl: Tembel
âkim: Başarısız
esbâb-ı rehâ: Kurtuluş sebepleri
ziill: Alçalma, horluk
mürâyi: İkiyüzlü
savt-ı kilâb: Köpek sesi
mümtâz: Seçkin
tel'in: Lanetleme

hande-i zehrîn: Zehirli gülücük
nâtika: Düzgün söz söyleme özelliği
nazra-i nefrîn: Nefretli bakış
cevîf: Boşluk
reh: Yol
pâbûs: Ayak öpen
havf: Korku
müsellaḥ: Silahlı
hasârat: Hasarlar
râcî': Dönük, dönmüş
şekve-i tâlî': Talihden şikâyet

Ey şahsa masûniyyet ü hürriyete makrûn
 bir hakk-ı teneffüs veren efsâne-i kanûn!
 Ey va'd-i muhâl, ey ebedî kizb-i muhakkak,
 ey mahkemelerden mütemâdî sürülen hak!
 ey savlet-i evhâm ile bîâtâb-ı tehassüs
 vicdanlara temdîd edilen gûş-i tecessüs;
 ey bîm-i tecessüsle kilitlenmiş ağızlar;
 ey gayret-i millîye ki mebgûz ü muhakkak!
 Ey seyf ü kalem, ey iki mahkûm-i siyâsî;
 ey behre-i fazl ü edep, ey çehre-i mensî!
 Ey bâr-ı hazerle iki kat gezmeyen melûf
 eşrâf ü revâbi, koca bir unsur-i ma'ruf!

masûniyyet: Dokunulmazlık

makrûn: Yakın

muhâl: Mümkün olmayan

kizb: Yalan

savlet: Saldırı

evhâm: Kuruntu

bîâtâb: Güçsüz

tehassüs: Duygulanma

temdîd: Uzatma

gûş: Kulak

tecessüs: Merak

bîm: Korku, tehlike

mebgûz: Nefret edilen, korkulan

muhakkak: Hor ve alçak görülen

seyf: Kılıç

behre-i fazl ü edeb: Erdemli ve ahlaklı

mensî: Unutulmuş

bâr: Yük

hazer: Sakınma

melûf: Alışmış

revâbî: Tâbiler.

Ey re's-i fûrû-berde, ki akpak, fakat iğrenç;
 ey tâze kadın, ey onu tâkibe koşan genç!
 Ey mâder-i hicrânzede, ey hem-ser-i muğber;
 ey kimsesiz, âvâre çocuklar... Hele sizler, hele sizler...

Örtün, evet, ey hâile... örtün, evet, ey şehir;
 Örtün, ve müebbet uyu, ey fâcîre-i dehr!..

1902

re's-i fûrû-berde: Öne eğilmiş baş

mâder: Anne

hicrânzede: Ayrılmış

hem-ser: Arkadaş

muğber: Kırılmış, gücenmiş

MEHMET ÂKİF ERSOY
(1873-1936)

İSTANBUL'A DÖNÜŞ

1908 Meşrutiyeti'nin ilanından sonra

Bir de İstanbul'a geldim ki; bütün çarşı, Pazar
Nâradan çalkanıyor: öyle ya... Hürriyet var!
Galeyan geldi mi, mantık savuşurmuş... doğru!
Vardı aklından o gün her kimi gördümse zoru,
Kimse farkında değil, anlaşılan, yapığının;
Kafalar tütsülü hulya ile, gözler kızgın.
Sanki zincirdekiler hep boşanıp zincirden,
Yıkıvermiş de tımarhaneyi çıkmış birden!
Zurnalar şehrin ahalisini takmış peşine;
Yedisinden tutarak tâ dayanın yetmişine!
Eli bayraklı alaylar yürüyor dört keçeli.
En ağır başlısının bir zili eksik, belli;
Ötüyor her taşın üstünde birer dilli düdük,
Dinliyor kaplamış etrafını yüzlerce hödük!
Kim ne söylerse, hemen el vurup alkışlanacak...

- Yaşasın!

- Kim yaşasın?

- Ömrü olan...

- Şak! Şak! Şak!

YAHYA KEMAL BEYATLI
(1884-1958)

SİSTE SÖYLENİŞ

Birden kapandı birbiri ardınca perdeler..
Kandilli, Göksu, Kanlıca, İstinye neredeler?

Som zümrüt ortasında, muzaffer, akıp giden
Fîrûze nehri nerde? Bugün saklıdır, neden?

Benzetmek olmasın sana dünyâda bir yeri;
Eylûl sonunda böyledir İsviçre gölleri.

Bir devri lânetiyle boğan şâirin Sis'i,
Vicdan ve rûh elemelerinin en zehirlişi,

Hulyâma bir ezâ gibi aksetti bir daha;
- Örtün! Müebbeden uyu! Ey şehir! – O bedduâ...

Hâyır bu hâl uzun süremez, sen yakındasın;
Hâlâ dağılmayan bu sisin arkasındasın.

Sıyrıl, beyaz karanlık içinden, parıl parıl
Berraklığında bilme nedir hafta, ay ve yıl.

Hüznün, ferahlığın bizim olsun kışın, yazın,
Hiçbir zaman kader bizi senden ayırmasın.

BİR BAŞKA TEPEDEN

Sana dün bir tepeden baktım âzîz İstanbul!
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer.
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma keyfince kurul!
Sâde bir semtini sevmek bile bir ömre değer.

Nice revnaklı şehirler görülür dünyâda,
Lâkin efsunlu güzellikleri sensin yaratan.
Yaşamıştır derim, en hoş ve uzun rü'yâda
Sende çok yıl yaşıyan, sende ölen, sende yatan.

HAYÂL ŞEHİR

Git bu mevsimde, gurup vakti, Cihangir'den bak!
 Bir zaman kendini karşındaki rü'yâya bırak!
 Başkadır çünkü bu akşam bütün akşamlardan;
 Güneşin vehmi saraylar yaratır camlardan;
 O ilâh isteyip eğlence hayalhânesine,
 Çevirir camları birden peri kâşânesine.
 Som ateşten bu saraylarla bütün karşı yaka
 Benzer üç bin sene evvelki mutantan şarka.
 Mestolup içtiği altın şarabın zevkinden,
 Elde bir kırmızı kâseyle ufuktan çekilen,
 Nice yüz bin senedir şarkın ıfık mîmârı
 Böyle mââmûr eder ettikçe hayâl Üsküdar'ı.
 O ilâhın bütün ilhâmı fakat ânidir;
 Bu ateşten yaratılmış yapılar fânidir;
 Kaybolur hepsi de bir anda kararmakla batı.
 Az sürer gerçi fakir Üsküdar'ın saltanatı;
 Esef etmez güneşin şimdi neler yıktığına;
 Serviler şehri dalar kendi iç aydınlığına,
 Ezelî mağfiretin böyle bir iklîminde
 Altının göz boyamaz kalpı kadar hâlisi de.
 Halkının hilkatı her semtini bir cennet eden
 Karşı sâhilde, karanlıkta kalan her tepeden,
 Gece, birçok fıkârâ evlerinin lâmbaları
 En sahîh aynadan aksettiriyor Üsküdar'ı.

İSTANBUL'UN O YERLERİ

Aşkın şeref diyârını gördümdü bir zaman.
Yıldızlarıyla başka bir âlemde her gece.
Kıpkırmızıydı şanlı ufuklarda her şafak.

Cânanla çıktığım tepeler... Başta Çamlıca...
Hâlâ muhayyilemde parıldar, resim gibi,
Yârin dudaklarında bitip başlayan visâl.

Cânanla gezdiğim kıyılar, sürdüğüm hayat,
Öz mâvilikle çerçevelenmiş o levhada,
Ömrün murâdımızca geçen mutlu günleri.

Yaş bastı. Görmedim nice yıldır o yerleri.
Görsem de görmesem de bu indimde bir benim;
Mâdem ki şimdi her biri kalbimdedir benim.

FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL
(1898-1973)

İSTANBUL

Şehremîni Cemil Paşa'ya

Bütün hayatı uyur bir semâ-yı mühmelde
Geniş ufukları efsânevî hikâyelerin
Tasavvur ettiği gökler kadar beyaz, nârin,
Minarelerle müzeyyen, sevimli bir belde...

O mâî dalgaların bu sesiyle perverde
Sevâhilinde güler ruhu başka bir denizin.
Gezer bu levhaya ait bir ihtirâm-ı hazîn
Melûl hisli, mûkedder nazarlı gözlerde.

Bütün bedâyi'-i ezmân, nefâis-i a'sâr
Bu mâî çehreli İstanbul'un beyaz ve uzun
Ufuklarında bulur penâh ş'ir ü füsûn

Dalınca gözlerim ağlar bu hüsn-i sâkinde;
Bu beldenin uyuyan başka bir güzellik var
Bütün rulû' ve gurûbunda, subh u leyhinde

NÂZİM HİKMET
1902-1963)

CEVİZ AĞACI

Başım köpük köpük bulut, içim dışım deniz,
ben bir ceviz ağacıyım Gülhane Parkı'nda,
budak budak, şerham şerham ihtiyar bir ceviz...
Ne sen bunun farkındasın, ne polis farkında.

Ben bir ceviz ağacıyım Gülhane Parkı'nda.
Yapraklarım suda balık gibi kıvıl kıvıl.
Yapraklarım ipek mendil gibi tiril tiril,
kopariver, gözlerinin, gülüm, yaşını sil.
Yapraklarım ellerimdir, tam yüzbin elim var.
Yüzbin elle dokunurum sana, İstanbul'a.
Yapraklarım gözlerimdir, şaşarak bakarım.
Yüzbin gözle seyrederim seni, İstanbul'u.
Yüzbin yürek gibi çarpar, çarpar yapraklarım.

Ben bir ceviz ağacıyım Gülhane Parkı'nda.
Ne sen bunun farkındasın, ne de polis farkında.

SELÂHATTİN BATU
(1905-1973)

İSTANBUL

Bir gemi durmuş göklerin açığında.
 Çamlıca bir ada ay ışığında.
 Suda damla damla erimede Burgaz,
 Uzakta İstanbul, kubbeleri beyaz,

Rüyasına girmiş uyuklayan Haliç'in.
 Çam dallarında ayın altını perçin perçin.
 Yeşiller, lâcivertler bayramında su,
 Bahçelerde mehtap, denizde çam kokusu.

İki çiçekli dalın aralığı Marmara,
Bir kız uzanmış gibi altın dalgalara,
Oyun kayalarda balkıyor neşesi.
O denizde dolan çalgıların sesi.

Siyah kayıklariyle geçiyor balıkçılar.
Küreklerin vuruşu, sükût ve şarkılar.
Yine salkım salkım ay dümen izlerinde,
O kaygılı yüzler hayal denizlerinde...

Sarhoş balıklar gibi vuruyor açıklara.
Meltemle ürperen su bir gümüş manzara,
Işık-gölge her şey, bir rüya pul pul
Uzakta mehtaba bürünmüş İstanbul.

NECİP FAZIL KISAKÜREK
(1905-1983)

CANIM İSTANBUL

Ruhumu eritip de kalıpta dondurmuşlar;
Onu İstanbul diye toprağa kondurmuşlar.
İçimde tüten bir şey; hava, renk, edâ, iklim;
O benim, zaman, mekân aşır geçmiş sevgilim.
Çiçeği altın yaldız, suyu telli pulludur;
Ay ve güneş ezelden iki İstanbulludur.
Denizle toprak, yalnız onda erimiş visale
Ve kavuşmuş rüyalar, onda, onda misale.

İstanbul benim canım;

Vatanım da vatanım

İstanbul,

İstanbul...

Tarihin gözleri var, surlarda delik delik;
Servi, endamlı servi, ahirete perdelik...
Bulutta şaha kalkmış Fatih'ten kalma kır at;
Pırlantadan kubbeler, belki bir milyar kırat..
Şahadet parmağıdır göğe doğru minare;
Her nakışta o mânâ: Öleceğiz ne çare?..
Hayattan canlı ölüm, günahattan baskın rahmet;
Beyoğlu tepinirken ağlar Karacaahmet...

O mânâyı bul da bul

İlle İstanbul'da bul!

İstanbul,

İstanbul...

Boğaz gümüş bir mangal, kaynatır serinliği;
 Çamlıca'da, yerededir göklérin derinliği.
 Oynak sular yalının alt katına misafir;
 Yeni dünyadan mahzun, resimde eski sefir.
 Her akşam camlarında yangın çıkan Üsküdar,
 Perili ahşap konak, koca bir şehir kadar...
 Bir ses, bilemem tanbur gibi mi, ud gibi mi?
 Cumbalı odalarda inletir "Kâtibim"i...

Kadını keskin bıçak,
 Taze kan gibi sıcak.
 İstanbul,
 İstanbul...

Yedi tepe üstünde zaman bir gergef işler!
 Yedi renk, yedi şesten sayısız belirişler...
 Eyüp öksüz, Kadıköy süslü, Moda kurumlu,
 Adada rüzgâr, uçan eteklerden sorumlu.
 Her şafak hisarlarda oklar çıkar yayından
 Hâlâ çığlıklar gelir Topkapı Sarayından.
 Ana gibi yâr olmaz İstanbul gibi diyâr:
 Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar...

Gecesi sümbül kokan,
 Türkçesi bülbül kokan,
 İstanbul,
 İstanbul...

1963

ASAF HALET ÇEEBİ
(1907-1958)

İSTANBULUMUN DİLİ

annemin dili

babamın dili

İstanbulumun dili

İstanbullumun dili

İstanbulumun efendisi

hanımefendisi

sokaklarımın bekçisi

yoğurtçusu, balıkçısı

can dilimi konuşanım

canım benim

ninnilerimi bu dil söyledi

masallarımı bu dil

bu dille duydum türkülerimi

bu dille okudum şairlerimi

“zâlim beni söyletme derûnumda neler var”

CAHİT SITKI TARANCI
(1910-1956)

ŞEHİR

Ve şehir sabah akşam bu gürültüdür,
Baksan minareler, kubbeler görünür,
Minyatür bir gök ve serseri bulutlar;
Bacalar tütmekte yakından, uzaktan,
Kuşlar saçaklarda mahzun kanat çırpır,
Usanmış durur damlar göğe bakmaktan.

Ve kış yaz demeden ve Tanrının günü,
Benimsemişler şehrin gürültüsünü,
Giderler gelirler bu kaldırımlarda
Gül benizli toklar, saz benizli açlar.
Ne alışveriştir gel gör bu pazarda;
Ne çeker apartmanlardan ağaçlar!

AHMET MUHİP DIRANAS
(1909-1980)

YAĞMA

Ümit Yaşar'a

Boğaz'ın kıyısında, aydınlık
Pencerelerde -her bulutun yolu-
Bir mevsim, seninle başbaşa kaldık,
Yaşadıktı bir zaman İstanbul'u.

Akan suda kuş gibi gemilerle,
Eski evler ve تنها sokaklarla,
Şarkı gibilerle, düş gibilerle
Sarmaş dolaş... Olmaz gibi bir dünya.

Mutluluklar şehri bir İstanbul'du.
Şiirler, buluşmalar, aşklar... şimdi
Akşam olan bir gün gibi son buldu;
Ne şiir kaldı, ne aşk, ne beklenti.

Tığ gibi minareleriyle, kendi
Kendisinde güzel, tek, yüce, kutlu
Bir ölümsüzlükler, zaferler kenti
Bugün yenilgilerle, yasla dolu.

Bir songün hali, bir taş taş üstüne;
Hem mide, hem ruhta bir açlık, ejder
Örneği saldırmada dörtbir yöne;
Toz, duman, inilti, akıntılar, çöpler...

Niçin geri geldik bunca yıl sonra?
 Batık bir ülkeyi aramak gibi.
 İşte gençliğimiz: ta uzaklara,
 Çok uzaklara bak. Orada belki.

Ama gizlice bak, olur ki ürker.
 Yaşantıdan fazla anılardan kork,
 Bize gülümsüyorsa geçmiş günler;
 Belki yalandır, belki o bile yok.

Orda elinde bir simitle, ufak,
 Süzgün bir çocuk, çocukluğum işte;
 Nasıl kaçıyor benden, nasıl bir bak,
 Yaban domuzu görmüş gibi düşte.

Boğaziçi, daha sağken gömülmek
 İçin dönüşmüş beton mezarlara;
 Bir hippî kız, bir deccal, şimdi Bebek
 Koılarında ilham, arsız, farfara.

Ölebilirsin ha yol ortasında,
 Yanılıp gökyüzüne bakma sakın.
 Bir sevi vaktinin bile havasında
 Yok artık o mahrem örtüsü aşkın.

•

O güzelim aşkın vücudu yağma,
 Şarkısı ne mahur beste, ne İtri...
 Tenekeler çalıp çığlık çığlığa
 Yarı bir sevişme, ayaküzeri

Ve ekmek kapanın elinde. Hayat
Haklı değil. Tanrı ve kul ortada.
Darağacında sallananlardan tut
Yargı kürsüsüne kadar yürü, taa...

Her şey değişiyor, kalbimiz bile,
Ama yüzyıllarla besli bir şehir
İnsan yaşamından daha da hızlı
Bunca çabuk nasıl yok olabilir?

Hani o masal dünyası yalılar,
Hani o kayıklar ki kızca beyaz,
Hani o kadınlar ki sevdalılar,
Renk renk şemsiyeler altında bin yaz?

Ve o İstanbullular... doygun, uçuk,
Sanki bir gelecek tufandan haber
Almışlarcasına hep, çoluk çocuk,
Göksel gemilere binip gitmişler.

Gidiş o gidiş... ve kimbilir kaç yıl
Bu göç, fakiri, zengini elele
Usulca... ve artık hiç... Hayal meyal
Görünmüyorlar bulutlarda bile...

Kurabilir misin tekrar, düşünsen?
Hayallerimizi bile yitirdik;
Dağılmış bir sofraya bu, bitti şölen.
Sona kalmışlarsa biz gibi yenik.

Né kadar yalnızız şu akşam vakti,
Bir selâm bile yok artık verilen;
Anlamsız turistler gibiyiz şimdi
Kapalıçarşı'da sen, Köprü'de ben.

Söyle bir doğruyu bilen güzel'im,
Sulara vurmuş gökyüzü mü? Neydi?
Uzanıp yıldızları tutsa elim
Bulur muyuz yeniden o cenneti?

Ruhumuz Boğaz'da, o eski yerde,
Yeni akımları umursamadan,
Bir hayalet gibi pencerelerde
Ne denli beklese de... hiçbir zaman.

Bir tanrı ve tarih güzeli, tabu;
Güneş ve sular mucizesi, bir giz...
Her zaman sonsuz elbet, İSTANBUL bu.
Körelen belki de biziz... kalbimiz.

ZİYA OSMAN SABA
(1910-1957)

GARİP İSTANBUL'UMUN TÜRKÜSÜ

Garip İstanbul'umun türküsü...
Topkapı'lısı, Karagümrük'lüsü, Eyüp'lüsü
Fakir fukarası, dulu, yetimi,
Gariplerin türküsü...
Oturmuş Yenicami merdivenine,
"Yeni Hayat" satan ak saçlı nine
Bir duvar dibinde el açar kimi,
Yalvarışı ninni olur dudağında,
Bir anadır: çocuğu kucağında.

Garip İstanbul'umun türküsü...
Gelseler bir araya beşi onı,
Yaşayanlar görmeden rahat yüzü,
Hepsinin bükük boynu,
Hepsinin mahzun yüzü.

Garip İstanbul'unun türküsü...

Her sabah o tramvay, otomobil gürültüsü,

Herkesin bir türlü işi,

Araba sürücüsü, sokak süpürücüsü.

Garip İstanbul'unun türküsü...

Türkülerin en hüznüsü;

Yeni doğmuşlar, emekliyenler,

Akşam ekmek bekliyenler,

Kulübesinde, izbesinde...

Gün görmemiş insanlar,

Konuşanlar, bir hüznle sesinde,

Susanlar, susanlar...

İSTANBUL

Seni görüyorum yine İstanbul,
Gözlerimle kucaklar gibi, uzaktan.
Minare minare, ev ev,
Yol, meydan.

Geliyor Boğaziçi'nden doğru,
Bu iskeleden kalkan vapurun sesi,
Mavi sular üstünde yine
Bembeyaz Kızkulesi.

Bir yanda, serin sabahlarla beraber,
Doğduğum kıyıları: Beşiktaşım.
Baktıkça hep semt semt, yer yer,
Beş yaşıma, onbeş yaşıma, ah yirmi yaşıma!

Durmuş bir tepende okuduğum mektep,
Askerlik ettiğim kışladır ötesi.
Bir gün, bir kızını benim eden
Evlendirme dairesi.

Benim de sayılmaz mı oralar?
Elimi tutar gibi iki yanımdan,
Babamın yattığı Küçükusu,
Anamın toprağı Eyüpsultan.

Önümde, açık kollarıyla Boğaz,
Çengelköy'den aktarma Rumelihisarı.
İstanbul, İstanbul'um benim,
Kadıköy'ü, Üsküdar'ı...

Gün olur, Köprü ortasında durur,
Anarım, Adalarda çamların uykusunu.
Gün olur, Beyoğlu'nu özler içim,
Koklamak isterim tünelin kokusunu.

Bulut geçer üstünden,
Gemi gelir yanaşır
Bir eski türküdür, kulağıma fısıldar:
"İçi dolu çamaşır".

Gögünde tanıdım ayın ondördünü.
Kırlarında bilirim baharı,
Her şey, içimde her şey,
İstanbul yadigârı.

Bir daha görüyorum seni dünya gözüyle,
Göğün hep üstümde, havan ciğerlerimdedir.
Ey doğup yaşadığım yerde her taşını
Öpüp başıma koymak istediğim şehir!

BEDRİ RAHMİ EYUBOĞLU
(1913-1975)

İSTANBUL DESTANI

İstanbul deyince aklıma martı gelir
Yarısı gümüş yarısı köpük
Yarısı balık yarısı kuş
İstanbul deyince aklıma bir masal gelir
Bir varmış bir yokmuş

İstanbul deyince aklıma Gülcemal gelir
Anadoluda toprak damlı bir evde
Gülcemal üstüne türküler söylenir
Süt akar cümle musluklarından
Direklerinde güller tomurcuklanır
Anadoluda toprak damlı bir evde çocukluğum
Gülcemalle gider İstanbula
Gülcemalle gelir

İstanbul deyince aklıma
Bir sepet kınalı yapıncak gelir
Şehzadebaşında akşam üstü
Sepetin üstünde üç tane mum
Bir kız yanaşır insafsızca dişi
Boyuna bosuna kurban olduğum
Kalın dudaklarında yapıncağın balı
Tepeden tırnağa arzu dolu
Sam yeli söğüt dalı harmandalı
Bir şarap mahzeninde doğmuş olmalı

Şehzadebaşında akşam üstü
Yine zevrakı derunum
Kırılıp kenara düştü.

İstanbul deyince aklıma Kapalıçarşı gelir
Dokuzuncu senfoniyle kolkola
Cezayir marşı gelir
Dört başı mamur bir gelin odası
Haraç mezat satılmakta
Bir gelinle güvey eksik yatakta
Köşede sedef kakmalı tombul bir ut
Tamburi Cemil Bey çalıyor eski plakta
Sonra ellerinde şamdanlar nargileler
Paslı acem kılıçları
Amerikan kovboyları
Eller yukarı

Ne kadar da beyaz elbiseleri
Amerikan deniz erleri
Kocaman bir papatyadan yolunmuşlar gibi
Sütten duru buluttan beyaz
Beyazın böylesine ölüm yakışır mı dersin
Yakışmaz
Ama harbederken onlara
Bambaşka elbiseler giydirirler
Kan rengi barut rengi duman rengi
Kin tutar kir tutmaz

İstanbul deyince aklıma
 Kocaman bir dalyan gelir
 Kimi paslı bir örümcek ağı gibi
 Gerinir Beykozda
 Kimi Fenerbahçede yan gelir
 Dalyanda kırk tane Orkinos
 Kırk değirmen taşı gibi dönmektedir.

Orkinos dediğin balıkların şahı
 Orkinos mavzerle gözünden vurulur
 Denizin içinde ağaçlar devrilir
 Kan çanağına döner dalyanın yüzü
 Camgöbeği yeşili bulanır
 Bir çırpıda kırk Orkinos
 Reisin sevinçten dili dolanır
 Bir martı gelir konar direğe
 Atılan Kolyosu havada yutar
 Bir başkasını beklemez gider
 Balıkçı gülümser tatlı tatlı
 Adı Marikadır bu martının der
 Her zaman böyle gelir böyle gider

İstanbul deyince aklıma Adalar gelir
 Dünyanın en kötü fransızcası orda harcanır
 Çalımından geçilmez altmışlık madamların
 Ağzı dili olsa da tenhadaki çamların
 Görüp göreceği rahmeti anlatsa insanların

İstanbul deyince aklıma kuleler gelir
 Ne zaman birinin resmini yapsam öteki kıskanır
 Ama şu Kızkulesinin akılsa
 Galata kulesine varır
 Bir sürü çocukları olur

İstanbul deyince aklıma
 Tophanede küçücük bir sokak gelir
 Her Allahın günü kahvelerine
 Anadolu'dan bir sürü fakir fukara gelir
 Kimi dilenecek dilenmesine utanır
 Kiminin elinde bir süpürge peyda olur uzun
 Dudaklarında kirli paslı bir tebessüm
 Çöpçü olmuştur bugüne bugün

Kiminin sırtında perişan bir küfe
 Kiminin sırtında nakışlı semer
 Şehrin cümbüşüne katılır gider
 Kalın yağlı bir kolana koşulur
 Piyano taşırlar omuz omuza
 Kendinden ağır yükün altında adamlar
 Balımumu gibi erir dururlar
 Sonra kanter içinde soluk alırlar
 Nazik eşya nazik hamallar ister neylersin
 Ama onlar kadar piyanoyu ciddiye alırlar mı dersin
 Nazdan nazik çiniden bilezik eller

Derken

Karşı radyoda gayetle mülâyim bir ses

Evlere şenlik Üstad Sinir Zulmettin

Hacıyağına bulanmış sesiyle esner:

Gamı şadiyi felek

Böyle gelir böyle gider

İstanbul deyince aklıma

Stadyum gelir

Güne güneşe karşı yirmibeşbin kişi

Hepsinin dudağında istiklâl marşı

Bulutlar atılır top top pare pare

Yirmibeşbin kişilik bir aydınlık içinde eririm

Canım ağzıma gelir sevinçten hilâfsız

İsteseler bir gelincik gibi koparır veririm

İstanbul deyince aklıma

Stadyum gelir

Kanımın karıştığını duyarım ılık ılık

Memleketimin insanlarına

Daha fazla sokulmak isterim yanlarına

Ben de bağırırım birlikte

Avazım çıktığı kadar

Göğsümü gere gere

Ver Leftere yaz deftere

Stadyum gelir

İstanbul deyince aklıma
 Binlerce insanın aynı anda
 Aynı şeyi duymasından doğan sevincin
 Heybetini düşünürüm
 Birbirine eklenir kafamda
 Binler yüzbinler milyonlar
 Sonra bir mısra havalanır ürkek
 Bir uykuyu cananla beraber uyuyanlar

İstanbul deyince aklıma
 Yahya Kemal gelirdi bir eyyam
 Şimdi Orhan Veli gelir
 Demindenberi dilimin ucundasın Orhan Veli
 Demindenberi senin tadın senin tuzun
 Senin şiirin senin yüzün
 Yaralı bir güvercin misâli
 Başımın üstünde dolanır durur
 Gelir sessizce konar bu şiirin bir yerine
 Neresine mi arayan bulur
 Erbabı bilir
 Deli eder insanı bu şehir deli
 Kadehlerin çınlasın Orhan Veli

İstanbul deyince aklıma
 Sait Faik gelir
 Burgaz adasında kıyıda
 Bir çakıltaşı seslenir
 Mavi gözlü bir çocuk büyük döne döne
 Mavi gözlü bir ihtiyar balıkçı gencelir küçülür
 İkisi bir boya geldi mi Sait kesilirler
 Bütün İstanbulu dolaşırlar elele başbaşa

Ana avrad küfrederler uçan kuşa eşe dosta
 Sivri adada da martı yumurtası toplarlar çilli çilli
 Ziba mahallesinde gece yarısı
 Sabaha Galatadan geçer yolları
 Maytaba alacakları tutar kahvede
 Zararsız bir deliyi
 Ula Hasan derler gazeteyi ters tutaysun
 Çaktırmadan gazetesini tutuştururlar fakirin
 Sonra oturup sessizce ağlarlar

İstanbul deyince aklıma
 Sait Faik gelir
 Taşında toprağında suyunda
 Fakir fukaranın yanı başında
 Bir kalem bir yürek bilendikçe bilenir
 Kıldan ince kılıçtan keskin
 Hep iyiden güzelden yana
 Hep kimsesizlerin

İstanbul deyince aklıma
 Saidin son yılları gelir
 Hey Allahım en güzel çağında Saide
 Dörtbeş yıl ömrün kaldı denir
 Sait Sait olur da nasıl dayanır
 Mavi gözlü çocuk boşverir ölüm haberine
 İhtiyar balıkçı pis pis düşünür
 Bir zehir yeşilidir açılır
 Bir yeşil ki ciğerine işler adamın
 Bir yeşil ki kasıp kavurur

Küçük mavi gözlü çocuk
 İhtiyar balıkçı
 Ve dilimize bulaşan zehir yeşili
 İstanbul çalkalandıkça bu denizlerde dipdiri
 Dilimiz yaşadıkça yaşasın Saidin şiiri

İstanbul deyince aklıma
 Sabiyem gelir
 Sabiyem boynundan büyük bir demetle
 Sarıyerden gelir Pendikten gelir
 Bahar nereden gelirse velhasıl
 Sabiyem oradan gelir
 Ne delidir ne divane
 Aslını ararsan Çingenedir
 Tepeden tırnağa güneştir
 Topraktır
 Anadır
 Analar içinde bir tanedir
 Biri sırtında biri memesinde biri karnında
 Karnı her daim burnundadır

Canını mendil gibi takar dişine
 Yürekten bir şeyler katar işine
 Bir ucundan girer şehrin ötekinden çıkar
 Alçakgönüllüdür Sabiyem
 Hem maşa satar, hem göbek atar
 Ver bir çeyrek güzelim der
 Neyse halin o çıksın falin
 Canı çıkar Sabiyemin falı çıkmaz
 Sonra anlatır dün gece başına gelenleri

Görürüm üryamda bir sarı yılan
 Cenabet uğraşır durur benimlen
 Uyanır bakarım benim bebeler
 Yatağın ucuna kaymış
 Ayağımın parmaklarını emer

İstanbul deyince aklıma
 Bir basma fabrikası gelir
 Duvarları uzun masaları uzun sobaları uzun
 Dal gibi dalyan gibi kızlar çalışır bütün gün ayakta
 Kanter içinde mahzun
 Yüzleri uzun elleri uzun günleri uzun
 Fabrikada pencereler tavana yakın
 Al topuklu beyaz kızlar dalga geçmeyin
 Dışarda ağaçlar dizi dizi
 Duvarlar duvarlar uzun duvarlar
 Niçin ağaçlardan ayırdınız bizi
 Dışarda tarlalar turuncu asfalt mosmor
 Dışarda dışarda dışarda
 Mevsim gürül gürül akıp gidiyor

Ondokuz yaşında Eyüplü Gülsüm
 Dalmış beyaz köpüklü akışına ipliklilerin
 Kötü kötü düşünüyor
 İpeğin akışına doyum olmaz
 Ama gel gör ki ipekli emprimeden oğlana don olmaz
 Bir top Amerikan bezi sakız gibi beyaz
 Bir top Amerikandan neler çıkmaz
 Perdeler yatak çarşafı çoluğa çocuğa çamaşır
 Sakız gibi ağarmış bir top Amerikan bezi

Gülsümün gözleri kamaşır
 Üçüncü oğlanı doğururken Gülsüm
 Bir top Amerikana hasret sizlere ömür
 Gülsümlerin sürüsüne bereket
 Yerine bir Gülsümcük bulunur elbet
 Gider Gülsüm gelir Gülsüm
 Azrail ettiğin bulsun

İstanbul deyince aklıma
 Ağzına kadar soğan yüklü bir taka gelir
 Sülyen kırmızısı üstüne zehir gibi yeşil
 Samsundan Sürmeneden Sinoptan
 Yaz demez kış demez mutlaka gelir
 Kirli yelkeninde yeni bir yama
 Demirinin pası gelir dilime
 Nabzımda duyarım motorunun hızını
 Canımın içine sokasım gelir,
 İri kalçaları pullu Denizkızını

İstanbul deyince aklıma
 Takalar gelir
 Alçakgönüllü kalender
 Ya Pelengi Deryadır adları, ya Şimşiri Zafer

İstanbul deyince aklıma
 Koca Sinan gelir
 On parmağı on ulu çınar gibi
 Her yandan yükselir
 Sonra Gecekondular gelir ardısıra
 İslî paslı yetim
 Eyy benim dev memesinde cüceler emziren acayip
 Memleketim

ORHAN VELİ KANIK
(1914-1950)

İSTANBUL’U DİNLİYORUM

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Hafiften bir rüzgâr esiyor;
Yavaş yavaş sallanıyor
Yapraklar ağaçlarda
Uzaklarda çok uzaklarda
Sucuların hiç durmayan çığırakları;
İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Kuşlar geçiyor derken
Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık:
Ağlar çekiliyor dalyanlarda;
Bir kadının suya değiyor ayakları;
İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Serin serin Kapalıçarşı,
Cıvı cıvı Mahmutpaşa,
Güvercin dolu avlular.
Çekiş sesleri geliyor doklardan
Güzelim bahar rüzgârında ter kokuları;
İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
 Bir yosma geçiyor kaldırımdan.
 Küfürler, şarkılar, türküler, laf atmalar.
 Bir şey düşüyor elinden yere;
 Bir gül olmalı.
 İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
 Başında eski âlemlerin sarhoşluğu,
 Loş kayıkhaneleriyle bir yalı.
 Dinmiş lodosların uğultusu içinde.
 İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
 Bir kuş çırpınıyor eteklerinde.
 Alnın sıcak mı değil mi, biliyorum;
 Dudakların ıslak mı değil mi, biliyorum.
 Beyaz bir ay doğuyor fıstıkların arkasından;
 Kalbinin vuruşundan anlıyorum;
 İstanbul'u dinliyorum.

İSTANBUL TÜRKÜSÜ

İstanbul'da, Boğaziçi'nde,
Bir fakir Orhan Veli'yim;
Veli'nin oğluyum,
Tarifsiz kederler içinde.

Urumelihisarı'na oturmuşum;
Oturmuş da bir türkü tutturmşum:

"İstanbul'un mermer taşları;
Başıma da konuyor, konuyor aman, martı kuşları;
Gözlerimden boşanır hicran yaşları;
Edalı'm,
Senin yüzünden bu hâlım."

"İstanbul'un orta yeri sinema;
Garipliğim, mahzunluğum duyurmayın anama;
El konuşur, sevişirmiş, bana ne?
Sevda'lım,
Boynuna vebâlım!"

İstanbul'da, Boğaziçi'ndeyim;
Bir fakir Orhan Veli;
Veli'nin oğlu;
Tarifsiz kederler içindeyim.

OKTAY RİFAT

(1914-1988)

İSTANBUL TÜRKÜSÜ

Kasımpaşı kıyıları tersane
Bir kız sevdim alimallah bir tane
Her dem sevdalıya kız mız bahane
Top çiçeğim deste gülüm
Canım İstanbulum
Aman aman bahane

Gittim baktım şıkır şıkır Balıkpazarı
Üç tek attım sarhoş oldum ayak üzeri
Üç doluya üç tanecik badem şekerı
Top çiçeğim deste gülüm
Canım İstanbulum
Aman aman badem şekerı

CAHİT İRGAT
(1916 – 1971)

İSTANBUL

~

I

Uçsuz bucaksızlık ortasında
Gözlerinde görüyorum İstanbul'u
Karideslerin ıstakozların

Midyeler şarkı söylüyor alabildiğine
Soluk soluğa, arzulu
Gözlerinde görüyorum İstanbul'u

Taşıtlar geçiyor kıyı kıyı
Denize salladın mı oltayı
Balıklar geliyor allı pullu
Gözlerinde görüyorum İstanbul'u

Uçsuz bucaksızlık ortasında
Gözlerinde görüyorum İstanbul'u

II

Yağmurun en güzeli İstanbul'dadır
 Ağ çektiği saatte balıkçıların
 Yağmurun en güzeli İstanbul'dadır

Balıkçıların ağ çektiği saatte
 Binbir ılık, binbir gül
 Türküler söylediğim, ağladığım, güldüğüm
 Kırk yılımı yaşadığım İstanbul

Şimdi kadehimde ılık var
 Kırıldı kadeh, döküldü güneş
 İstanbul hasretine düştü arkadaş
 Sarhoş değil, sevdalı, elbette ağlar
 Ağ çektiği saatte balıkçıların
 Yağmurun en güzeli İstanbul'dadır.

III

İstanbul'da ne var deme,
 İstanbul'da ne mi var?
 İstanbul'da İstanbul var.

BEHÇET NECATİGİL
(1916 - 1979)

BARBAROS MEYDANI

Biliyorum ayıp ve mânasız
Ama peşlerinden gidiyorum
Gezmeye çıktıkları vakit
Ana kız.

Utandır da belki
Anasının sırtındaki
Yeldirmeden,
Kız bir adım önde gider
Sezdirmeden.

Beşiktaş'ta Barbaros Meydanı
Sağı anıt, solu türbe
Ortası kare şeklinde,
Parkıdır yoksulların
Bilhassa yaz ayları.

Fidanların, mezarların önünde
Yontulu taşlar çepçevre,
Yer yer banklar konulmuş,
Meydana dolmuş millet
Sıra sıra oturmuş.
Ah genç kız kalbi,
Sıralara bakar elbet.

Meydanın ilersi deniz kıyısı
Karaya çekilmiş kayıklar
İskele gazinosu yanda
Sulara dökülmüş ışıklar
Üsküdar şu karşısı.

O nemli topraklara
Ana çöker yorgun argın,
Kalmış gözü arkada
Kendi ayakta kızın.

En gürültülü şarkılar
Çalarken plakta,
Onlar orda oturur
Denize bakarlar.
Avunmaya muhtaç bu gençlik
Ey kız anası ihtiyarlar,
Ey denizlerden esen serinlik!

İLHAN GEÇER
(1917)

YAZ AKŞAMINDA İSTANBUL

Cami avlularında dualar sinmiş kuşlar
Gün vuran kubbeler altın yaldızlı fanus
Tepelerde sarışın bir rüya Temmuz
Ufukta renklerin cümbüşü başlar
Mercan kanatlariyle kolan vuruyor kuşlar

Selvilerden bir hüznün eser; Eyüb'e
Mahzun Haliç akşamları paslı gibidir
O semtin fakir halkı dönerler bir bir
Ellerinde soğan ekmek gün vurmaz evlerine

Gündüzün telâşından sıyrılmış liman
Yorgun argın rıhtımlarda akşamın garipliği
Lodos meltemleriyle mahmurlaşan Adalar
Ve enginde Marmara'nın en taze güzelliği

Köhneleşmiş yalılar uzak özlemler gibi
Mahûr beste duyulur hâlâ odalarından
Korularda bir devrin kaybolmuş saltanatı
Hayal gibi düş gibi akıp gitmede zaman

A. KADİR
(1917-1985)

İSTANBUL

Orda, adamı düşündüren
denizler vardır,
-ışılıtlı ve berrak-,
şurda gemiler durmuş,
kimbilir,
zincirleri ne ağırdır.

Sarayburnu,
Kızkulesi,
Haydarpaşa...

Bak işte köprü,
Böyle ayak altında bütün gün.
İşte yollar gıcır gıcır,
İşte Sultanahmet Meydanı şu gördüğün.
Nihayet, ilerde deniz,
mıs gibi balık kokar.
Daha sonra Adalar

ve hep çam ağaçları.

Oranın mehtabı tatlı olurmuş,
öyle derler,
rüyadaymış gibi yaşar insan.

Galiba böyle görülür İstanbul,
bir kartpostal önünde durup
iştahla bakarsan.

CAHİT KÜLEBİ
(1917 - 1997)

İSTANBUL

Kamyonlar kavun taşır ve ben
Boyuna onu düşünürdüm,
Kamyonlar kavun taşır ve ben
Boyuna onu düşünürdüm.
Niksar'da evimizdeyken
Küçük bir serçe kadar hürdüm.

Sonra âlem değişiverdi
Ayrı su, ayrı hava, ayrı toprak,
Sonra âlem değişiverdi
Ayrı su, ayrı hava, ayrı toprak.
Mevsimler ne çabuk geçiverdi
Unutmak, unutmak, unutmak.

Anladım bu şehir başkadır
Herkes beni aldattı gitti,
Anladım bu şehir başkadır
Herkes beni aldattı gitti.
Yine kamyonlar kavun taşır,
Fakat içimde şarkı bitti.

KÜÇÜK HABERCİ BULUT

Şimdi İstanbul'dan uzakta
İstanbul'u yaşamak ne hoş.
Al başını deli düşünce
Atlar gibi başıboş.

Önce çık köprüye Haydarpaşa'dan
Köprüde kadınlar bir hoş.
Etekleri rüzgârla kardeş
Gözlerinde balıklar sarhoş.

Sonra Lâleli'ye, tramvaylar
Ağzına kadar dolmuş.
Gir bakalım, bulacak mısın
Gençliğini, ne olmuş?

Küçük haberci bulut, sen
Yosunlar kadar mayhoş
Kızları hatırlatma şimdi.
Bir varmış, bir yokmuş.

NAHİT ULVİ AKGÜN
(1918 - 1996)

İSTANBUL'A SELÂM

Ben unutsam ellerim unutmaz
Ellerim alışagelmiş havasına
Ayaklarım yadırgar başka kaldırımını
Gene gelirim içilecek suyum varsa

Atlarım tramvayına vapuruna
Geçerim karşısına bir kızın
Götürürüm onu dilediğim yere
Gönlüme göre hayal cıgaramın dumanında

Hiç aklıma gelir miydi böyle bakmak ona
Uzaktan fotoğraflardan kitaplardan
Şu cadde gezdiğim cadde
İşte seyrettiğim çarşısı pazarı

Ölürüm dayanamam hasretine
Kuş mu rüzgâr mı bulut mu
Götürsün oraya selâmımı
Desin bir garip var uzaklarda

İLHAN BERK
(1918)

İSTANBUL'dan

İşte kurşun kubbeler şehri İstanbul'dasın
Havada kaçan bulutların hışırtısı
Karaköy çarşısından geçen tramvayların camlarına yağmur yağıyor
Yenicami Süleymaniye arkalarını kirli bir göğe vermişler
Hiç kımıldamıyorlar
Ayasofya elleriyle yüzünü kapamış bütün iştahıyla ağlıyor

İnsanlar sokak sokak çarşı çarşı ev ev
İnsanlar sırt sırta omuz omuza verip durmuşlar
Boyunları bükük
Yorgun asabi kederli kindar
Yığın yığın olmuşlar hepsi köprüünün açılmasını bekliyor
Bir anda şehrin dört bucağına akacaklar
Bir anda iki ayrı kıtadaki insanlar gibi
Fatihliyle Beşiktaşlı sarmaş dolaş olacak

Sarı uzun yüzlü cesur işçiler
Dört köşe halinde veya dağınık bir şekilde durmuşlar
Hiç konuşmuyorlar
Benim onları birer birer çalıştıkları yerlere götürüp bıraktığımı
olmuştur

Hepsi dar kapanık yerlerde, sıkıntılı işlerde çalışırlar
Hepsi deli gibi severler yaşamayı
Bu en önde giden grup
Tophanede Dikimevi'nde çalışır

Sekiz kızdır ancak üçü evlenmiştir
 Bu saçları darmadağın asık suratlı delikanlılar
 Kömür işçisidir
 Bu üç kız, Beyoğlu'nda büyük bir mağazada tezgâhtar
 Bunlar yol amelesidir
 Bunlar vapur işçisi
 Öbürleri duvarcı hamal ırgat kayıkçı
 Hepsi bu gök altında sarmaş dolaş olmuş yürüyorlar

Dünyada işlerine giden insanları görmek kadar güzel bir şey yoktur
 (Biliyorum artık akşama kadar onları hiç görmeyeceğim)

Durduğun yerden İstanbul köprüsü tramvayları mavnalarıyla
 sanki yürüyor
 Bu sislerin ve bulutların arasından en sonra harekete geçen
 Kız Kulesi'dir

Kayıkların direklerin insanların üzerinde
 Büyük bir bulut gelip durmuştur
 İşte karın karına vermiş motorlardaki balıkların üstlerine yağmur
 yağıyor

Bir defa olsun akıllarına gelmemiştir
 Gözleri pırıl pırıl balıkların
 Bir İstanbul göğü altında ağlamak
 Hepsi denizde geçen hayatlarını düşünüyorlar
 Dokunsanız ağlayacaklardır

İstanbul açları tokları hastalarıyla aynı kıta üzerinde bulunuyor

Bu saatte dünyada sabahtır
 Bu saatte yeryüzünün birçok limanlarına gemiler girip çıkar
 Birçok insanlar balıktan dönerler
 İstanbul bin göz bin dudak halinde ayakta

İşte sırayla kalkan kepenklerin gürültülerini duyuyorum

Camlar siliniyor

Tramvayların havayı yarıp geçtiklerini görüyorum

Tünel'de vagonların ışıkları yandı

Gülhane Parkı'na güneş vurdu

Fatih'teki "Garipler Mahallesi"nde şimdi sadece çocuklar kalmıştır

Edirnekapı tramvaylarında iğne atsan yere düşmez

Sanki bir can pazarı kurulmuştur

Uyuyan şehirleri evlerini Allahı satıyorlar

Bu saatte İstanbul insanı deli eder

Bu saatte yeryüzü çalışan insanların elindedir

Bu saatte düşman uykudadır

İstanbul'un çalışkan fakir halkını

İşleri başında görüyorum

Kapanık sokaklarda kunduracılar

Bazıları elektrik bazıları gaz lambası altında çalışıyor

İki yana açılmış kollarıyla havalanmak üzere olan kuşlara benziyorlar

Hepsinin başları önlerinde

Hepimiz ayaklarımızın rahatlığını ellerine bırakmışız

Memnunuz

Demirci kızgın ateş önünde çeliğe su veriyor

Bakkal ayakta ellerini kavuşturup durmuş

Yorgancı bir sıra kırmızı gülleri sıraya koydu dikecek

Eski elbiseciler kapılarının önlerine çıkıp oturdular

Kapalı çarşının küçük esnafları el kadar dükkânlarını açtı

Mercan Yokuşu tıklım tıklım

Sabahla işe giden o insanların hepsi ayakta

Ben bu sokağın öğle paydosundaki halini bilirim

Ellerinde ekmekleriyle işçiler

Yan sokaklara çöküvermişlerdir

Kadınli erkekli

Bir an makinelerden yağlardan kurtulmuşlardır

Gelip geçenlere garip bir şekilde bakarlar

(Bu bir an işten ve dünyadan uzak saatlerde

Onların akıllarından geçenleri bilmek isterdim)

Hiçbir zaman büyük ve ölmez olduklarını bilmezler

Dünyaya sade çalışmaya ve cefa çekmeye geldiklerine inanmışlardır

Bütün fukara sokaklarda kalabalık halk mahallelerinde

Durgun ve düşünceli yüzleriyle onlar vardır

Marangoz hem tahtayı ölçüyor hem şarkı söylüyor

Kitapçı bize yeryüzünü unutturan kitapların tozunu alıyor

Tekrar yerine koyuyor

Havada

Çalışan insanların sesleri

Manav çamurların ve yağmurun arasından karpuzlarını kurtarıp

sıraya koyar

Bakırcı ip gibi ince kırmızı ve halis bakırdan memnun

İki eliyle bir kulp yapıyor, sonra bozuyor

Berber aynalarını aletlerini koltuklarını temizlemiş makası elinde
bekliyor

Terzi ütüsünü almış omuzlarına yuvarlaklık veriyor, sonra iğneyi
alıyor

Mürettip daima yanı başında duran büyük adam isimlerini
bozmadan bağlayıp makineye veriyor

Eskici bir kadın kundurasının bir tekini bitirdi

Öbürüne başlayacak

Kahveci umumun arzusu üzerine eski çayı döktü, yenisini demledi

Seyrisefer memuru yerinde

Gözünden hiçbir şey kaçmıyor

Ben arkamda bir gömlekle insanların arasındayım

Bu saatte İstanbul küçük insanlarındır

Hepsi işin ve çalışmanın o hür o kardeş dünyasına doğru yola
çıkışlar

Gözlerinde ümitli ve emin dünyası insanoğlunun

Neşeli veya kederli yüzleriyle

Hepsi cesur ve mağrurlar

(...)

Ben bu sokakların ağır bir öğle güneşi altında gerindiklerini bilirim

Kilise sokağının bütün bir sene sıkıntılı halkını seyrettim

Ermeni kilisesinin çan seslerine ezan sesleri karışırdı

Hâlâ uykusuz gecelerime musallat olan bu sokağın sıkıntılı
kadınlarıdır

Göğün sonuna kadar alçalışını, gökyüzünün büyük ve aziz oluşunu

Ben bu sokaklarda seyrettim

İşleri için sabahla evlerini terkeden insanları gördüm

Sevdiğim eski kiliseleri camileri koca şehre bu sokaklar birleştiriyordu

Ben insana en yakın sıkıntıyı neşeyi bu sokaklarda gördüm

Benim dünyayı ve insanları bu sokaklardan ibaret bulduğum
zamanlarım vardır

Vatanları milletleri hudutları birleştiren bir akşamüstüdür
İstanbul çalışmaktan yorulmuş dönüyor
Her yerde sıcak bir ter kokusu halkımın
Her yanda gürültüler

Dört yanın akşam
Üsküdar'da gaz lambaları yandı
Fatih daha yakınına sokulmuş insanların
Daha çözülmez olmuş insanlar

Yeniden açlığımızın şehri İstanbul'dasın
Beşiktaş ayağının altında kalır
Bu tramvay Aksaray'a gider
Bu Edirnekapi'ya
Elini uzatsan fakir Üsküdar'dasın

Beyoğlu'ndan gürültüler geliyor
Tamam akşam
Birtakım insanlar ellerini yüzlerini yıkayıp sokağa çıkmışlar
Daha çok geniş meydanlara köprülere caddelere gelip durmuşlar
Bir kısmı Yenikapı'ya Çakır'ın Gazinosu'na koşmuş
Bazıları Eyüp'e Kasımpaşa'ya Üsküdar'a çıkmışlar
Beşiktaşlı hemen caddeye ve denize nazır bir yere oturmuş
Hepsi geniş ve ferahlık veren meydanları seviyorlar
Hepsi iyi şeylere hasretler
Hepsi güzel günlere inanmışlar
Mutlaka büyük bir rahatlık olan denizi ve gökyüzünü görmeye
çıkılmışlardır

Denizde ve gökyüzünde
 Hürriyetsiz hiçbir şeyin yaşadığı görülmemiştir
 Herkes elinden geldiği kadar sever dünyayı

İşte dileğimce bir gök önündeyim
 Birtakım insanların evlerine döndüklerini görüyorum
 Bir anda hepsi yattıkları gibi uyuyacaklar
 (Allahı düşünmeyi işsiz güçsüz insanlara bırakmışlardır)

Soğuk bir gece evlerin kapılarından pencerelerinden girip
 Babiâli'ye gelip yaslanmış
 Bu saatte Babiâli
 Geceyi bir meme gibi emmektedir
 Mürettepler az mumlu bir ışık altında sıralanmışlar
 Harfler elinde
 Kimi diziyo kim sayfa bağıyor
 Yarın İkinci Bastil'in düşüşünü öğreneceğiz

Uyuyanları uyumayanları görüyorum
 Sirkeci adamakıllı karanlık
 Sultanahmet'te darağaçları hazırlanıyor
 Çarşıkapı'da üç serseri karakolluk oldu
 Bütün Fatih'i derin uykularda görüyorum
 Kenar mahalleliler bir daha hiç kalkmayacaklarmış gibi uyumuşlar
 Elleri kolları kaybolmuş, büzülmüşler
 Dünyamızın sıcak yerlerine doğru kayıyorlar
 Bu saatte uyuyan bütün insanlar akraba
 Aksaraylıyla Eyüplü el ele vermişler, sımsıkı tutunmuşlar
 Bazıları sırt sırta olmuşlar, dizlerini karınlarına çekmişler, uyuyorlar
 Bazıları ağızları açık olduğu halde daha rahat uyuyor
 Erken yatanlarla geç yatanlar hep aynı uykuda buluşmuşlar
 Her şeyden korkuyorlar

Avuçlarının arasına gecenin dolmasından, aralarına birinin
 girivermesinden, bir sabah uyanıvermemekten
 Onun için sınıksızlar
 İçlerinde açılanları kalkıp örtenler var
 Şu anda Çin'in bir kenar mahallesinde uyuyanlardan haberleri yok
 Dünyada yalnız olmadıklarını bilmiyorlar

Maçka Şişli güpegündüz

Düşünceli ve mahzunum
 Bu saatte uyumayan insanları sevmiyorum
 Bu saatte bütün insanlar uyusun isterim
 Sabahla kalksınlar giyinsinler yıkansınlar işlerinin başında olsunlar
 Eski İstanbul kalyonları kadırgalarıyla çoktan uykudadır
 Fakir mahallelere beyaz atıyla Fatih çıksa yerinden kıpırdamazlar
 Bu saatte İstanbul'un geniş ve ölümsüz yüreği
 İnsanların dar ve kahrılı yüreğine karşıdır

Gayrı bütün encamıyla kurşun ağırlığında bir gece Dersaadet
 üzerindedir
 Bu saatte Karaköy'deki Batumlu geveze salepçinin
 Alaca kedisinden başka konuşacak kimsesi yok
 Soğuk bir rüzgâr ikisini birbirine yanaştırmış kıpırdamadan
 duruyorlar

Bol mumlu bir ışık altında çalışan tramvay işçileri
 Bir şarkı tutturmuşlar
 Kazma sesleri arasından geliyor
 Meksikalı zenci demiryolu işçilerinin şarkılarına benziyor
 İstanbul'un bütün gece yarısı insanları kulak kesilmişler
 Yani geceyi üzerlerine çekmemişler
 Kayıkçı yattığı sandalın içinde doğrulmuş, dinliyor
 Beygir üstünde iki yanı güğümle sarılı sütçü başını sallıyor

Bekçiler düdüklerini daha yavaş çalıyorlar
 Süleymaniye kendini zorlayıp aydınlığa çıkmış, dinliyor
 Ayasofya ellerini indirmiş

Memnun

(...)

İşte o nefis o tertemiz gökyüzü İstanbul'un

Sabah olmuş

İstanbul tepeleri köprüleri sokaklarıyla çalışmaya iniyor

Peşin bütün kenar mahalleler ayakta

Peşin askeri fabrika işçileri

Sonra tahmil tahliye inşaat amelesi

Küçük memur küçük esnaf ayak satıcısı

Ahir garipler diyarsızlar

Yollara düşmüşler

Bu gürültü kalkan kepenklerin gürültüsü

Bu kalabalık Beşiktaş'a gidiyor

Bu geriden gelenler Çarşıkapı esnafı

Bunlar İstanbul emekçileri

Kasketlerini yana yıkmışlar yürüyorlar

Bu defa aç fakir İstanbul'u

Büyük surların dışından seyredeceğiz

Bir anda fakirler işsizler sökün edecek

Önünden yorgun düşünceli yüzleriyle geçecekler

Yeniden açılacak köprü dükkânlar fabrikalar

Yeniden katledilecek emeği

Fukara halkın

Birtakım insanların elindeki İstanbul'u

Rüyada gezer gibi geçeceksin

Dilin tutulmuşu dönecek

Gözlerin daha büyümüş yüreğin daha dar

Yani bir efkârdır basacak

Öteden bir başka çeşitleri geçecekler
Fakir mahallelere caddelere yangın yerlerine doğru dağılacaklar

İstanbul'u ilk aydınlıkta görüyorsun
Üniversitesi karakolları mektepleri hapishaneleriyle
Kenar mahallelerden doğrulan iğri büğrü insanlarıyla
Kirli göğü minareleri kubbeleriyle
İstanbul'u ilk aydınlıkta görüyorsun

Bu şehir aşktan değil şehvetten düşüp gebermeye hazır
Sabahla üç çingene kızı kemanla "yolculuk var" şarkısını söyler
Yağmur altında bir adam sallanır durur sehpa
İki yanından uzamış saçlarıyla
Sevdiği kadından vatandan harplerden kaçmış birtakım insanlar geçer
Dünyayı ve insanları görmeye çıkmışlardır

Nefes nefese geçen işçi kabilelerini görünce rahatlayacaksın
Ama bir dakikada hepsini kaybedeceksin
Sonra yine istanbul'la tek başına kalacaksın

Bir bahriyeli bu şehrin parkında gördüğü rüyalardan utanıp kaçtı
Kocaman gemi direkleriyle dolu gökyüzü için şiirler yazıldı
Birinde senin iyi yüreğin yoktur
Geceleri el kadar bayraklı gemiler kızların rüyalarına girip dolaşır
Bir meyvadır intihar sabah akşam bölüşülür
Rakının adı geçtiği yerde ayağa kalkılır
Fildişi kakmalı aşağılık bir gökyüzü çalkalanıp durur
Minarelerine takılan bulutların sarhoş olduklarını şairler söyledi
Sualler tanzim edilir yaşamaya ait, sorulmaz
Dört yanında Allaha söve söve yaşanır
Bir şehirdesin ki kimse seni tanımaz

Uzun fakat ölümsüz bir uykudan sonra
 Yeniden çalışan insanların sesleri
 Ovalar denizler üstünde
 Demir dövenin ray döşeyenin
 O erkek sesi sonsuz çalışmanın
 Yedi tepeden birden

İşte 1944 sabahının insanları
 Balıkçılar işçiler çocuklar
 Çocukların kursakları ufacak
 Elleri şiş
 Kadınlar birbirlerine tutunup yürüyorlar
 Ne kadar mümkünse o kadar mahzun insanlar

İşte gazeteler muhakemeler karaborsa
 Ticaret siyaset propaganda

Her yerde sıcak nefesi insanların
 Balıkçı motorları sırt sırta verip durmuşlar
 Tramvaylar havayı oyup geliyor
 Aç İstanbul tok İstanbul'a doğru taşıyor

Sen köprünün demirine arkanı verip durmuşsun
 Uzağındasın yanan şehirlerin
 Yalnızlık Allaha mahsustur
 Yüreğini ortaya koymuş bakıyorsun
 Paris'i İstanbul'u Zonguldak'ı yapanlarla yüreğin

Kulağın hep çalışan insanların sesinde
 Haliç'ten gürültüler geliyor
 Bu iş başı düdüğüdür
 Çalışan halkın ölümsüz halkın

Taze ekmek kokusu ilk Küçükpazar fırınlarından yayılır
 İlk Unkapanı köprüsü kıpırdar
 Suratları asık adamlar geçer
 Bir bulut başını çıkarıp kaybolur

İşte yeniden bir yağmur İstanbul'un üstünde
 Bu önünde gelip durduğun
 Sarı bir ışık altında uyuyan çocukların sokağıdır
 Onları gözlerini çıkarıp avuçlarına bırakacak kadar sevdiğini
 biliyorum
 Artık eski plaklar çalan kahveleri unut
 Benimle ol

Bir anda bütün kıtaları dolaşan kuvvetli ve mükemmel bir gün
 ışığı önümde
 Seni düşünüyorum
 Sen genç orospular ölü padişahlar frengililer şehri
 Seni demir parmaklıkların arkasından seyrettim
 Kıtlıkların hürriyetsizliklerin elinde gördüm
 Her defasında daha yalnız daha kimsesiz daha fakirdin
 Her defasında kinlerin kahrın elinde yapayalnızdın
 Bir yanınla aç bir yanınla tok gördüm
 Her seferinde gösterişsiz halkın büyük emeğin çalışan insanlarınla
 güzeldin

Sisin dumanın yağın içinde bizimdin
 Kalelerin surların katil kulelerin önümüzde duruyor
 İyi yüreğinle demir alan demir atan gemilerin sevinçlerin kinlerin
 ihtiyar öfken çözülmüş duruyor
 Ölümsüz bakışın havai halin sıkılı yumruğunla önümüzden
 geçiyorsun

Aşklar ölümler başlanmamış işler gerinde duruyor
 Sen büyük kederimizin şehri

Sen elimiz ayağımız
 Sen bunca yılın açlıkları kinleri sefaletleri
 Sen uğrunda şarkı yaktığımız destan düzdüğümüz
 Asırlar ardı insanlar hep senin hasretini çekmiş
 Seni beklemişiz
 Sen çarşıların evlerin zindanların arasından doğrulmuş geçiyorsun
 Önünde sevinçler işler gelecek günler doğrulmuş bakıyor
 Sen büyük kederimizin şehri
 Bir sen eskisin dünyamızda
 Kulelerin minarelerin surlarınla
 Vapurların limanların bankalarınla
 Bir sen eskisin
 Bir eskimeyen çalışan insanların emeği
 Bir onların emeği göz nuru alın teri yenidir
 Bir onların elinde güzelsin
 Bütün onların eli göz nuru sıcak yüreği
 Bir dokunsan her yerin
 Sen çalışkan halkın şehri
 Devletler milletler vatanlar geçti, sade iyi olan kaldı
 Arabalar, sırmalar peşleri sıra boyunları buruk insanlar geçtiler
 Ticaret siyaset tarih bir avuç iyilik, her dölden insanlar geçtiler
 Yeniden arabalar ve zayıf ve şişman ve uzun ve kısa ve semiz
 birtakım insanlar geçtiler
 Dalkavuklar ölümler cebir peşleri sıra geldiler
 Şairler zenginler fakirler her soydan hürriyet düşmanları geldiler
 Kimse sana hakkını vermedi
 Seni herkes gençler ihtiyarlar her boydan milletler sevdi
 Her gelen sana köstek kelepçe yeni zincirler bıraktı
 Her gelen açlıkları kinleri arabaları surları devraldı
 Zindanları şiddetli yalnızlığını kimsesizliğini daha genişletti
 Harpler sulhlar her çeşit insanlar seni olduğun gibi bırakıp
 geçtiler

Sen duvarlarını kederlerimizin yanı sıra daha kuvvetlendirdin
 Sen nesilden nesile daha kuvvetlenen daha ölmezleşen cebri
 devraldın

Kalelerini yeni bilgilerle daha muhkem kurdun
 Böyle seni her seferinde açlıklarımızla daha yenilenmiş daha
 semirmiş bulduk

Bir gün zayıflamadı kederimiz
 Bir gün unutmadık kendimizi
 Sen en bahtsız şehirlerin
 Yığın yığın kötülükler pislikler kendine göre her yerde
 çözüldüler

Krallar padişahlar imparatorluklar geçtiler
 Yeni insanlar yeni halkı yeni devletleri yeni şehirleri kurdular
 Bu defa iyiler bu defa kötülükleri süpürüp attı
 Bir sen eskisin dünyamızda
 Bir sen sonu gelmeyen kederler kinler zulümler içinde
 Bir sen aptalları budalaları uşaklarını peşin sıra sürüyorsun
 Arkanda kötülükler yığın yığın kederler ağır şatafatlı takım
 taklavatlarıyla geliyor
 Gerinde kederli soluk yüzler omuz silkişler daha mütehemmil
 daha asil bekliyor

Bir açılсан bütün nimetler
 Bir açılсан ümit
 Bir açılсан kurtuluş
 Bir açılсан çocuklar kadınlar erkekler şarkılar sulh
 Bundan böyle seninle senin önünde eğilmeler yalvarmalar
 Bundan böyle işler devletler topraklar cumhuriyetler seninledir
 Bundan böyle dünyanın ölmez şairleri seninledir
 Bundan böyle paydos pisliklere çirkeflere cebre
 Paydos yolunu kesen çamura kelepçelere boyunduruğa
 Paydos zincirlere kara günlere topyekûn paydos

HASAN ŞİMŞEK
(1918 – 1988)

İSTANBULLU

Benim yerimde ol da sen
Tut bakalım kendini tutabilirsen
Yalanım yok vallahi kirvem
Kızda boy bos filinta gibi
Kalaylı bakraçta su gibi bir ten

Mini minnacık bir ağız
Gonca mı desem, nar çiçeği mi,
Sultanî kiraz mı desem?
Öyle işte kıpkırmızı.

Gözleri sanırsın çağla badem
Elleri “hanımeli” kokuyor
Saçları bürüm buram ful

-
Yalanım yok vallahi kirvem
Yanımdan geçmiyor mu
Tepeden tırnağa İstanbul...

SALÂH BİRSEL
(1919 – 1999)

SEVDALI ASE

Kaç defa İstanbul oldunuz siz adamakallı
Sevdalardan gidip geldiniz ne vakit
Yalnızsanız yalnızlığınızda kalın amanın
Kaç defa Ases oldunuz siz sabahlardan

Ne vakit köprülerden geçtiniz siz amanın
Kaç defa yanıp söndünüz gençliklerden
Bitkinseniz bitkinliğinizde kalın tastamam
Kaç defa esmer oldunuz siz ikindilerden

Sizin saçlarınız elleriniz kaç Ases
Âşıkınız âşıklığınızda kalın amanın
Siz ne vakit uzunsunuz adamakıllı
Kaç defa İstanbul oldunuz siz akşamlardan

VEDAT TÜRKALİ
(1919)

İSTANBUL

"Sis" řairine ithaf edilmiřtir.

Salkım salkım tan yelleri estiğinde
Mavi patiskaları yırtan gemilerinle
Uzaktan seni düşünürüm İstanbul
Binbir direkli Halię'inde akşam
Adalarında bahar
Süleymaniye'nde güneş
Hey sen ne güzelsin kavgamızın şehri

Ve uzaklardan seni düřündüęüm bugünlerde
Bakışlarımda akşam karanlığın
Kulaklarımda sesin İstanbul
Ve uzaklardan
Ve uzaklardan seni düřündüęüm bugünlerde
Sen şimdi haramilerin elindesin İstanbul

Plâjlarında karaborsacılar
Yağlı gövdelerini kmlara sermiřtir
Krtajlı genę kızlar cilve yapar karşılarında
Balıkpazarı'nda depoya kağırılan fasulyanın
Meyvesini birlikte devřirirler
Sen şimdi haramilerin elindesin İstanbul

Et tereyağı şeker
 Padişahın üç oğludur kenar mahallelerinde
 Yumurta masalıyla büyütülür çocukların
 Hürriyet yok
 Ekmek yok
 Hak yok
 Kolların ardından bağlandı
 Kesildi yolbaşların
 Haramilerden gayrısına yaşamak yok

Almış dizginleri eline
 Bir avuç vurguncu müteahhit toprak ağası
 Onların kemik yalayan dostları
 Onların sazi cazı villası doktoru dişçisi
 Ve sen esnaf sen köylü sen memur sen entelektüel
 Ve sen
 Ve sen haktan bahseden Ortaköy'ün Cibali'nin işçisi
 Seni öldürürler
 Seni sürerler
 Buhranlar senin sırtından geçirilir
 İpek şiltelerin istakozların
 Ve ahmak kadınların selâmeti için
 Hakkında idam hükümleri verilir

Haktan bahseden namuslu insanları
 Yağmurlu bir mart akşamı topladılar
 Karanlık mahzenlerinde şehrin
 Cellâtlara gün doğdu
 Kardeşlerin acısıyla yanan bir çift gözün vardır
 Bir kalem yazın vardır
 Dudaklarını yakan bir çift sözün vardır
 Söylenmez
 Haramiler kesmiş sokak başlarını
 Polisin kırbacı cellâdın ipi spikerin çenesi
 baskı makinesi
 Haramilerin elinde
 Ve mahzenlerinde insanlar bekler
 Gönüllerinde kavga gönüllerinde zafer
 Bebelerinin hasreti içlerinde gömülü
 Can yoldaşlar saklıdır mahzenlerinde

 Boşuna çekilmedi bunca acılar İstanbul
 Bulutların ardında damla damla sesler
 Gülen çehreleri ve cesaretleriyle
 Arkadaşlar çıktı karşıma
 Dindi şakaklarımın ağrısı

Bir kadın kardeş tanırdım
 Bir arkadaş karısı
 Hasta ciğerlerinin taşıdığı çelimsiz kemikli omuzları
 Ve hüznü çehresiyle bebelerini seyrederdi
 Cellâtlara emir verildiği gün haramilerin sarayında
 Gebeliğinin dokuzuncu ayında
 Aç kurtların varoşlara saldırdığı
 Tipili bir gece yarısı
 Sirtında çok uzak bir köyden indirdi
 Otuzbeş kiloluk sırrımızı
 Zafer kanlı zafer kıpkırmızı

Boşuna çekilmedi bunca acılar İstanbul
 Bekle bizi
 Büyük ve sakın Süleymaniye'ne bekle
 Parklarıyla köprüleriyle kuleleriyle meydanlarıyla
 Mavi denizlerine yaslanmış
 Beyaz tahta masalarıyla bekle
 Ve bir kuruşa Yenihayat satan
 Tophane'nin karanlık sokaklarında
 Koyun koyuna yatan
 Kirli çocuklarıyla bekle bizi
 Bekle zafer şarkılarıyla caddelerinden geçişimizi
 Bekle dinamiti tarihin
 Bekle yumruklarımız
 Haramilerin saltanatını yıksın
 Bekle o günler gelsin İstanbul bekle
 Sen bize lâıksın

1944 Eylül Akşehir

SABAHATTİN KUDRET AKSAL
(1920 – 1993)

BİR GÜN İSTANBUL'DA

Günlerden bir gün İstanbul'da
Sabah oldu eşya ısıdı
Bahçedeki horoz öttü
Horozun öttüğünü duyunca
Türkü tutturdu
Bir çiçek keyfine göre...

İşler bu yola döküldü mü,
İnsanoğlu durmaz
Yatağımdan kalktım
Kahvaltı ettim
Geceden kalma ne varsa
Ceketimi giydiğim gibi
Sokağa çıktım.

Bir rüzgâr esti hafiften
Sonra durdu.
Yağmur çiseliyecek gibi oldu
Bir tramvaya atladım
Doğru parka gittim
Sıranın birinin üstüne
Uzandım.
Gökyüzünü seyrettim.

Gökyüzü de bir türkü söyledi
 Gökyüzünün türküsü de
 Horozunkine, çiçeğinkine uygundu.
 Öylesine maviydi gökyüzü
 Öylesine derin
 Öylesine sonsuz
 Ama bıkılıyordu gökyüzünden.

Kalktım kahveye uğradım,
 Bir çift söz ederim, dedim.
 Ahbap aradım.
 Bulamadım.
 Bulamayınca
 Elim şakağımda,
 Düşünmeye vardım.

Derken öğle oldu
 İş yerleri boşaldı.
 Cümle halkın karnı acıktı,
 Ben de acıktım.
 Bir köfteci dükkânına girdim.
 Köfteler kızardıkça
 Ortılığı bir duman sardı
 Bir soğan kokusu..

Öğleden sonra da geçti aynı minval üzere
 Yalnız bir aralık
 Bir sevda yaşadım düşümde
 Büyük bir caddeden geçerken
 Bir kadın görünce balkonda
 Saçları alabildiğine sarıydı
 Bugüne dek
 Görmediğim acaip kuşlar havalanıyordu
 Sabahlığında.

Sevdalandım düşümde
 O benden habersiz
 Akşam gelecek âşığına
 Hazırlandı durdu aynasında.

Gönlü sevdayla dolanların
 Son uğradıkları meyhane.
 Bir yudum aldım da
 Kendimi buldum kocaman bir denizde
 Nelerin 'unutulup gittiği nelerin
 İzi bile görünmeyen gemilerin.

Akşamları sokakları dolduran serinlik,
 Bir kahvecinin
 Kahvesinin bahçesini suladığı
 Ânı hatırlattı bana.
 Bütün gün taban teptim
 İçimde bitkinlik.
 Akşamı ettim.

MEHMED KEMAL

(1920 – 1998)

DER VASF-I SİTAYİŞ-İ İSTANBUL

İstanbul şehri içre serseri gezüp
 Semâ vü deryayı seyrü temaşa eyledim
 Belki mahzun gönlümüz şâd
 Gamlı hatrımız âbâd olur dedim
 Baktım şöyle evleri var
 Tarz-ı kadîm kârgir bina ahşab bina
 Tarz-ı cedîd beton bina uzanır
 Yolları var kaldırımdır parke asfalt dolanır
 Sâkinleri kâfir olmuş islâm olmuş ne çıkar
 Hepsi insan hepsi cana yakındır
 Ben ol şehre hayran oldum tutuldum
 Zira İstanbul büyüktür.

Beyoğlu derler bir yer vardır gelüp durduk
 Yeri güzel halkı güzel nimeti bol
 Dilberleri nazlı nazlı civan civan alüfte
 Âşık olmak âdet olmuş Rum kızına
 Bir kavim ki ondan gelir pir-i mugan muğbece

Sual ettik bu nimetler yenilir içilir mi
 Bunda bu sorulmaz dendi
 Rakı dosttur oturuldu sofraya
 Zira dostlar büyüktür.

Düdük çaldı iskelede bir âdem
 Gemiciler seren ekb salya demir ettiler
 Bir ağızdan arkı söyler
 Ol reisler ımacılar uşaklar ve tayfalar
 Ben duyarım derya duyar
 Mavi sular içre kayar bir gemi
 Yolcusu var arkısı var kömürü ve dumanı
 Zira derya büyüktür.

Eyüb sultan derler ana
 Sütunlar üzre kurşun kubbeler durur
 Selâ verir minarede ters kasketli birisi
 Güvercinler dem çeker
 Yüz sürülür Eyüp pirin kabrine
 Bir mezarlık sıra sıra serviler
 Tabut ardı cemaat
 Bu yaşıma bu lm
 Zira insan büyüktür.

NECATİ CUMALI
(1921 – 2001)

KISMETİ KAPALI GENÇLİK

Melih'e

Maçka'dan aşağı bir tütüncü tanıdık
Bir şişe rakı bir merhaba maksat hatır
Her akşam ayaküstü birkaç lâf atardık
Ardımdan o kalkar dükkânını kapatır
Ben açardım İstanbul'a karşı rakımı

İstanbul'a karşı iç iç düşün bu ne iştir
Günün bir yarısı çamur öbür yarısı
Durup dururken başlayan o baş ağrısı
Bunca yıl yalan okuduk yalan dinledik
Aklına kim gelirse gelsin bağır ver verıştır

Üzgün kismetini kapalı koca bir gençlik
Karşımızda canım İstanbul canım deniz
İçtik içtik kahrlandıık bunca yıl dilsiz
Kimdik ki yaşamımızı berbat ettiniz
Sizlere el uzattık düşman gibi itildik

Fakat İstanbul dev gibi büyük bir şehir
İyi kötü ne günler görmüş geçirmiştir
Geceleri yorgun çocuklarının terli
Alınlarında o doğurgan ana eli
Dinlendirir dizlerinde ümitlendirir

Kimse alamaz elimizden bu ümidi
Bunca yıl bu ümit bizleri tutan dimdik
Neydik düne kadar daha üç beş kişiydik
Çektik kapıları çıktık evlerimizden
Meydanlara sığmıyoruz kardeşler şimdi

İSTANBUL KIŞA HAZIRLANIYOR

Dün, Köprü'nün korkuluğuna dayadım elimi

Buz gibi

Artık denize bakmak

Serinletmiyor içimi

Ne çare üşütüyor

İşten çıkınca karanlık basıyor

İnsanların hali daha telâşlı

Taşıtlar daha çabuk geçiyor

Böyle günler kısaldıkça sanıyorum ki

Kış daha çabuk geliyor

Tophane'nin önünde

Odun boşaltan kayıklar var

Sabahları gittikçe sis artıyor

Herkesin dilinde aynı şey

Odun derdi

Kömür derdi

Serseri bir çocuk
Üç aylık bir suç tasarlıyor
Ne güzel ağaçları denizi sevmeye başlamıştık
Şimdi olan bitene sebepsiz sıkılıyor
Lokanta her akşam daha dumanlı
Kahve her akşam daha kalabalık

Bir şey daha var
Bütün yaz aklımdaydı
Nedense bir türlü hatırlamıyorum
İstanbul buzlu fotoğraf camlarında gibi donuk
Gene pembesi pembe, mavisi mavi ama
Ellerimizle eşya arasına bir şey girdi
Fakat düşünüyorum da sen hiç değişmedin
Sesin hep öyle sıcak, yüzün aydınlık.

HALİL SOYUER
(1921)

İSTANBUL TÛRKÛSÛ

İstanbul'un sokakları parkeden,
Yabancıyım, yok halimi farkedenden,
Düşünmez mi sılasını terkeden,
İstanbul, İstanbul, üzme gönlümü,
Dertli defterine yazma gönlümü.

Dükkânlara eşyaları dizmişler,
Üzerine fiyatını yazmışlar,
Caddeleri cetvelinen çizmişler,
Bir yanda Üsküdar bir yanda Şişli,
Gezdim sokakları gözlerim yaşlı.

Sirkeci'de otel otel dolandım,
Beyazıt'ta havuz gibi bulandım,
Aksaray'da toz toprağa belendim,
Bu taraftan geçemedim çarşıya,
Kadın erkek hepsi çıkmış çarşıya.

Camlarına tül den perde ger mişler,
Sokakları demirlerle yarmışlar,
Yol boyunca sıra sıra durmuşlar,
Dü dük öter, vapur kalkar açılır,
Karşı yana korka korka geçilir. .

Sinemaya gittim gördüm filimi,
Kapalıçarşı'da yuttum dilimi,
Bayıldım yokuşu büktü belimi,
Yorulmuşum çıkamadım yokuştan,
Caddelerden geçemedim bakıştan.

OSMAN ATTİLA
(1922 – 1978)

BU ŞEHR-İ İSTANBUL'DUR

Alabildiğine değişik, hırçın
Alabildiğine güvenli, sessiz
Bir taraf lâvanta, bir taraf tarçın
Bir taraf mahşerdir, bir yan nefessiz.
Yaşamak kaderi tek mil düşünce
Bellolur toprakla su öpüşünce.

“Nuruosmaniye” bir serin kapı
Güzeldir: mermerden, tahtadan yapı.
Gece başka, gündüz başkadır niyet
Ben bende değilim, bu nasıl hâlet?
Tırmandığım yokuş, indiğim yoldur
Bir doldur, “Hünkâr”dan bir daha doldur.

Açılsın “Harem”de sulara denk gül,
Ey sabah, denize, kubbeye dökül!
Dolsun ciğerlere deniz rüzgârı
Düşüncenin “Sur”lar olsa duvarı
Tırmanmak, bayrağı çekmeye mümkün...

Duyurdu "Küçüksu", anlattı "Mîrgün"
 Ben hâlâ kalıplar içinde dalgın
 Hâlimce sarhoşum sokaklar yakın
 Yerde ayaklarım, hançerim ip-te
 Bir ışık belirir gibi "Eyüp"te

Bir ışık denizden, dağlardan uzak
 Bir ışık çinide nur zambak zambak

Var git güle güle, binlerce buyur:
 Bu tedirgin şehir ne zaman uyur?
 Herşey cana yakın, herşey umacı
 İçimde sevince eğilmiş acı.

Cümlelerin nasibi bol, nasibi kıt,
 Kulak "Sultanahmet", ağız "Beyazıt"
 "Laleli, Aksaray" temkinli, yavaş
 "Köprü, Mahmutpaşa" tükenmez telâş...

Altmışında bâkir, onbirinde dul
 Düşünme şâir, "BU ŞEHR-İ İSTANBUL"...

ARİF DAMAR
(1925)

İSTANBUL İÇİN

Kulaklarımızda uğultusu
 Bir büyük bir uzak şehrin
 - Bazen hemen şu dağların arkasındaymış gibi -
 - Geçtiğimiz yerler unutuldu -
 Birtakım sesler geliyor kulağımıza
 Bir büyük
 Bir uzakta kalan şehirden
 Hayat orda tıkır tıkır yoluna devam ediyordur
 Bizsiz tramvaylar gene dolu
 Bizsiz palamutları çıkar denizinden
 Bizsiz döner çarklar
 Filimler şarkılar değişir bizsiz
 Geçip barakalarımızın biraz ilersinden
 O tarafa doğru gider tren
 Üç gün üç gece sonra varacaktır
 Bir büyük bir uzak şehre

Bir büyük bir uzak şehrin
 Geçende bademleri çiçek açmış
 Paltosuz geziyormuş paltosu olanlar
 Nerdeyse toprak uyanacakmış

Çek kara tren çek
Gidişin kimleri sevindirecek
Seninle gider hasretimiz
Seninle gider kara kara satırlar
Selâmlar seninle gider
Bize ümidi sen getirirsin
Bize sen manzaralar sesler yün çoraplar getirirsin

Şimdilik bizden selam götür
Üç gün üç gece sonraki şehre

Bazan geceleyin nöbette
Tüfek ağır geliyor
Çıkarıp bir kenara dayıyoruz

Karşıda Erzurum
Karşıda askerlik gibi Palandökenler
Karşıda hayali büyük bir şehrin
Karşıda ümit
Karşıda pırıl pırıl karanlıklar

Günlerin en çekilmez tarafı budur asıl
Nasıl geçer deriz nasıl
Sesler daha yüksekten gelir
Caddeleri daha geniş
Işıkları daha parlak
İnsanları daha güzel gelir
Bir büyük bir uzak şehrin

Kederde yalnız kalarak
Ayaklarımızın sızısı diner

Mart 1948

Erzurum

ATTİLÂ İLHAN
(1925)

İSTANBUL AĞRISI

kanatları parça parça bu ağustos geceleri
yıldızlar kaynarken
şangır şungur ayaklarımın dibine dökülen
sen
eğer yine istanbul'san
yine kan köpüklü cehennem sarmaşıkları büyüteceğim
pançak pançak şiirler tüküreceğim
demek yine ben
limandaki direkler ormanında bütün bandıralar ayaklanıyor
kapı önlerinde boyunlarını bükmüş tek tek kafiyeler
yahudi sokaklarını aydınlatan telâviv şarkıları
mavi asfaltlara çökmüş
diz bağlıyor
eğer sen yine istanbul'san
kirli dudaklarını bulut bulut dudaklarıma uzatan
sirkeci garı'nda tren çığlıklarıyla bıçaklanıp
intihar dumanları içindeki haydarpaşa'dan
anadolu üstlerine bakıp bakıp
ağlıyan

eğer sen yine istanbul'san
 aldanmıyorsam
 yakaları karanfilli ibneler eğer beni aldatmıyorsa
 kulaklarımdan kan fışkırıncaya kadar
 yine senin emrindeyim
 utanmasam
 gözlerimi damla damla kadehime damlatarak
 kendimi yâni şu bildiğin attilâ ilhan'ı
 zehirleyebilirim

sonbahar karanlıkları tuttu tutacak
 tarlabası pansiyonlarında bekârlar buğulanıyor
 imtihan çığlıkları yükseliyor üniversite'den
 tophane iskelesi'nde diesel kamyonları sarhoş
 direksiyonlarının koynuna girmiş bıçkın şoförler
 uykusuz dalgalanıyor
 ulan istanbul sen misin
 senin ellerin mi bu eller
 ulan bu gemiler senin gemilerin mi
 minarelerini kürdan gibi dişlerinin arasında
 liman liman götüren
 ulan bu mazut tüküren bu dövmeli gemiler senin mi
 akşamlar yassıldıkça neden böyle devleşiyorlar
 neden durmaksızın imdat kıvılcımları fışkırıyor
 antenlerinden
 neden

peki istanbul ya ben
 ya mısralarını dört renkli duvar afişleri gibi
 boy boy
 gümrük duvarlarına yapıştıran yolcu abbas
 ya benim kahrım
 ya senin ağrın
 ağır kabalarınınla uykularımı ezerek deliksiz
 yaşattığın
 çaresiz zehirler kusan çılgın bir yılan gibi
 burgu burgu içime boşalttığın
 o senin ağrın
 o senin
 eğer sen yine istanbul'san
 yanılmıyorsam
 koltuğumun altında eski bir kitap diye götürmek
 istediğim
 sicilya'lı balıkçılara marsilya'lı dok işçilerine
 satır satır okumak istediğim
 sen
 eğer yine istanbul'san
 eğer senin ağrınsa iğneli beşik gibi her tarafımda
 hissettiğim
 ulan yine sen kazandın istanbul
 sen kazandın ben yenildim
 kulaklarımdan kan fışkırıncaya kadar
 yine emrindeyim
 ölsem yalnız kalsam cüzdanım kaybolursa
 parasız kalsam tenhalarda kalsam çarpılsam
 hiçbir gün hiçbir postacı kapımı çalmasa

yanılmıyorsam
eğer sen yine istanbul'san
senin ısıklarınsa kulaklarıma saplanan bu ısıklar
gözbebeklerimde gezegenler gibi dönen yalnızlığımdan
bir tekmede kapılarını kırıp çıktım demektir
ulan bunu sen de bilirsin istanbul
kaç kere yazdım kimbilir
kaç kere kirpiklerimiz kasaturalara dönmüş
diken diken
1949 eylül'ünde birader mırç ve ben
sokaklarında mohikanlar gibi ateş yaktık
sana taptık ulan
unuttun mu
sana taptık

BAŞARAN
(1926)

KOCAKENTTE

XV

Nasıl, neden bilmiyorum
Birşeyleri öldürdüğünü duyuyorum hep
Bu kentin
Taşıtlarda, işyerlerinde, alanlarda
Akşamın oralar tüm yıkıntı
Alışkanlıktan dönüyor evlerine adamlar

Yitmiş kadınların aklıgı
Sevinci taşraların
Bir suskunluğa açılıyor kapılar
Karanlık mahzenlerde, çıkmaz sokaklarda
Soluğu kesiliyor birşeylerin
Öldürdüğünü duyuyorum hep

Ellerimin dokunduğu yer soğuk
Meyhaneler, mabetler çare değil
Bitpazarında uzun gecenin
Soyunanlar giyinenler var
Öldürdüğünü duyuyorum
Çok ince silâhlarla

Darağaçları çarmıh acıları boyuna
Yaşadığımız günler
Çöpçüler, eskiciler, mezarcılar yorgun
Parayla, içkiyle, kanla
Öldürdüğünü duyuyorum "ölüm"ü bile
Kocakent, büyük kıyıcı

ÜMİT YAŞAR OĞUZCAN
(1926 – 1984)

İSTANBUL

Evin içinde bir oda, odada İstanbul
Odanın içinde bir ayna, aynada İstanbul

Adam sigarasını yaktı bir İstanbul dumanı
Kadın çantasını açtı, çantada İstanbul

Çocuk bir olta atmıştı denize, gördüm
Çekmeğe başladı, oltada İstanbul

Bu ne biçim su, bu nasıl şehir
Şişede İstanbul, masada İstanbul

Yürüsek yürüyor, dursak duruyor, şaşırdık
Bir yanda o, bir yanda ben, orada İstanbul

İnsan bir kere sevmeye görsün, anladım
Nereye gidersen git, orada İstanbul.

METİN ELOĞLU
(1927 – 1985)

YİTİKÇİ

Hadi git azıcık İstanbul iste
Kosunlar o denizi bir çanağa
Bir çıkına elesinler o günlerimi
O yazdan Üsküdar'dan ne kaldıysa Elif'ten
Doldur ceplerine
Onlarda yoksa komşularında vardır
Tanırlar sevinirler
Beni bay Metin gönderdi, de

ERCÜMENT UÇARI (1928 – 1996)

İSTANBUL

Oturmuş yavaştan dört bir yöreme mavi
Aşılı fidanlar kadar tazeyim
O saçların o tellerin o duvakların varlığı
Hani öpmek kadar güzel şey
Bu eski zaman masalı

Köprüleri ellerimle tutuyorum
Fesleğenler içinde bir rüya yeni
Tazeyim bilmem kaç senesi
Belki Erenköydeyim
İçimde bir köşkün bahçesi

Beykozdayım uyanmışım ilk vapura
Pırıl pırıl balıkların pulları çevre
bir yalının o dökük boyası
Yavaştan bir eski ud âlemine götürür beni

Bilirim sulara sevgim büyük
Uçuşan sularını görürken rüzgârın İstanbul'da
Trenler vapurlar habire trenler vapurlar
Garip kalıyorum ışıkların yandığı sıra

Gün ışığını bir çok güvercin öper
Buraları cami avluları belli
Kürek çektim durmadan ay bir büyür bir ufalır
Yakamozlanmış bu benim aşklı damarlarım
Nefti bir kız dudağı
Bir yıldız gibi düşmüş Halicin içine
İstanbul büyür pırlantalar kaplar ellerimi

Alıp başını gitse insanlar
İstanbul bir bana kalsa

MUSTAFA NECATİ KARAER
(1929 – 1995)

İSTANBUL DESTANI

-1-

İstanbul'a döndürdüler yüreğimi,
İki yakasında iki ayrı hasret.
Bir buğday tanesine kırk bir âyet,
Kim yazmıştı, nereden okumuştum?
Ya balık evleri her gözü bir kum,
Karanlığında güneşler iç içe.

El kokusu sinmiş ak kaneviçe
Al ipek sıcaklığına kesilir,
İğne gözlerinden fışkırdıkça şiir
Bir sevdâ olup çıkar kuştan hafif,
Kimi Aslı der ona kimi Elif.
Ateş ve kar ortasında Binbir Gece?

Aşkın Kapalıçarşısından nice
Ceylân boyunlu kızlar gelip geçti.

-II-

İlk pencere ilk göz ağrım Haliç'ti,
 Yıllanmış şarapların en eskisi.
 Paslanmaya yüz tutmuş olsa da sesi,
 Ölür mü gel zaman git zaman
 Koca Sadullah Ağa ve Mihriban,
 Her şarkıda dağ bir sevda yaşarken?

Öyledir, sevişmeye vakit varken
 Sımsıkı sarmaşıkların ağızları.
 Bilen yok. Lâle Devri'nin kızları
 Şimdi neresinde eski baharların?

Üç acı kapısı dün, bugün ve yarın,
 Hadi saati kurmayı unutma.
 Gecede yüzlerce ipsiz uçurtma
 Dönüp duracak rüya göklerini.

-III-

Ne tutabilir şiirin yerini,
Söylenmemiş ince bir sevda kadar?
Sımsıcaklığını koyduğun Üsküdar
Sokak sokak, ev ev, göz göz aydınlık
Dumanı üstünde mavî bir çaydanlık,
Ağzından ya güneş ya da yıldız akar.

O parkta avuçlarımızı yaktı kar,
İlk kiraz çekirdeği düştü suya.
Kimi kara kalem kimi sulu boya
Kuzguncuk'tan Kanlıca'dan resimler,
Denizi göğüs uçlarından öper
Kapanıp zamanın ayaklarına.
Anılarla döner içbükey bir ayna
Kafamın içinde odak noktası.

-IV-

Maçası, karosu, sineği, kupası
 Beylerbeyi'nde toplanmış beyler,
 Kızkulesi'nde kızlar şarkı söyler
 İçlerinden birisi kayıp
 Mor mendille gözlerimi bağlayıp
 Attılar ortasına mor denizin.

Yenicami'den kalkan bir çift güvercin
 Süzülüyor Heybeli'ye doğru,
 Biri güneşin kızı biri oğlu.
 Siyah-beyaz rüzgârlarda sen ve ben,

Kopmalarla kaçmalarla yarı yelken
 Demir atmak var mı başka bir masala?
 Yürüyorum dikilitaşlarla kol kola,
 Üstümde bin gecenin ağırlığı.

-V-

Bizim yıldızlarımızın sağırlığı
Başkalarına benzemez ki!
Bir saattir yeni-eski, yeni-eski
Bir şarkıdır uzak zamanlara sürgün,
Bir budak, boynundan ilk öptüğüm gün,
Bir bayrak koşusudur cırılçıplak.

Yorgun evlerdeki eski kapkacak
Diyelim ortanca bir kahve tavaşı,
Diyelim değirmi bir odun sobası,
Yakarsınız yakarsınız sıcak tutmaz.
Sen gittin gideli gözlerim az
Ve yüreğim sağır taşlı bir fırın.

Minyatürlere karışan saçların
İçimdeki salkım söğüt gölgesi.

İSTANBUL OLMAK

Değişen belki Boğaz'ın suları,
Bu İstanbul sabahında seni buluyorum.
Nasıl söylemeli bilmem ki -aşağı yukarı-
Ben İstanbul'a geldim mi, İstanbul oluyorum

Bebek'te ellerin, Küçüksu'da yüzün,
Sırtında deniz mavisi bluzun:
Kayak ağaçlarınca ince uzun
Bir İstanbul sabahında seni buluyorum.

Düştü pencerelere bir günaydın,
Evlerin, yolların uyanması yakın,
Tek çizgide şimdi dün, bugün ve yarın
Bir İstanbul sabahında seni buluyorum.

Beni Eyüp'e götürür bulutlar,
Belki onların da bir bildiği var.
Şarabım Beyoğlu, ekmeğim Üsküdar,
Ben İstanbul'a geldim mi, İstanbul oluyorum

Çok uzaklardan gelmişim, ıslanmışım,
Şiir yazmak değil sevmek işim;
Ne olur, bozulmasın düşüm,
Bu İstanbul sabahında seni buluyorum
Ben İstanbul'a geldim mi, İstanbul oluyorum.

TALÂT SAİT HALMAN
(1931)

İSTANBUL

Hangi ayazmadan su içsen
Başında kaç batın
Susuzluktan ölmüştür

İrıpları çekmeyegör
Boğazda her balığa
Bir orospu gömülmüştür

Dinmişse
Saraylarda düğünler
Harem ağası gülmüştür

Yangın yerlerinde tekbir
Yoksulların
Canevinden dökülmüştür

İstanbul
Çağların görmekten korktuğu
Düşür

CEMAL SÜREYA
(1931-1990)

BİR KENTİN DIŞARDAN GÖRÜNÜŞÜ

Bütün bir gün derin suları kolladı şunun için
Bir çoban mevsimini geçirmek için saçının billûrundan
Üç kulesi altı şairi sayısız minareleri
Ve yer yer uçuklamış kıyılarıyla
Bu kent bütün bir gün. Hadi gidelim.

O senin bir türlü belleyemediğin
Kuştur. Bir türkünün hallacında dağılmış
Keçedir. Onu Doğuda nehirlerin kaynaklarına basıyorlar
Balkondur. En bencil sarmaşığa çekilidir tetiği
Lekedir. Eski Frikyâ üzümünden inansız menekşeden
Taştır. Bizansın yıkılışını kibirle sürdürmektedir
Çocuktur. Babasının kine benzer annesinin yüzü
Çünkü mutlu İstanbul kadını alır erkeğinin yüzünü
Çünkü daha dün dört tarafından çekiştirilmiş utancınla
Şiirime güvenli bir barınak aramıştın

İnce parmaklarıyla
Aralamaya çalışırken kederini
Sen yitip giden aşkta

Senin kahkahanın boğumlarında
Söz temiz değil

İklim. Devrik tezgâhı güneşin
 Sokaklardan kadınsı bir seccade gibi akıyor iklim
 Gözlerimiz bozuluyor kanımızın gürültüsünden
 Kırmızılar bitişiyor hiçbir şey kesin değil
 Tenteler gökyüzüne bir folklor kazandırıyor
 Yeni yapıların kekemeliği ve akasya
 Ve çınar. Yelesinin içinde tükenmiş bir aslan
 Ve sütunlar başıbozuk devriyeleri
 Ne kuşatmalar ne dostluklar pahasına
 Büyük bir mutfak yaratmış bir imparatorluğun,
 Yalnız sütunlar savunuyor serinliği

Saatler uzun günler kısa
 Fenikelileşememek. Ben bu sözü söylüyorum
 Bu sözü sana söylüyorum bir gün gerekir nasıl olsa
 Serhas'ın askerlerine gümüş zincirlerle döğdürdüğü
 Öbür ucuna da gittim ben bu suyun,
 Buradan taa peygamberler kıyısına kadar
 Büyük suları sadece karpuz soğutmada kullanıyorlar
 Fatih Sultan Mehmed gemilerini karadan yürüttü ya
 Deniz kaçkını bir ulusun çocuklarıyız biz o gün bugün
 Toprakçıl bir çapadır Denizyollarının arması bile,
 Ama dilimizde yine de en ürpertili kelime deniz
 Yine de sokaklarda bir kanal eğitimi
 Dondurmacılarda bir ikinci kaptan tavrı
 Teneşirlerde bir tekne beğenisi
 Bir kazazede takısı bulunur sarhoşların yüzlerinde

Yine de faizcinin sesindeki hasır
Yelken olmaya özeniyor

Şoför edebiyatına önsöz olarak geçse yeridir
Yeni Cami'nin caddeye dadanmış dirsekleri
Ve

Bitişigindeki gri gökkuşağının altından
Agop'un ülkesine bir anda geçilir
Orada işte orada

Kibrit bilekli kızların anahtar burunlu sekreterlerin
Lastik mühürle para basanların eğyle tabanca üretenlerin
Cüzzamlı işhanlarının çiçekbozuğu basımevlerinin
Önlerinden dalgın dalgın yürüyorsun

Sen ki bu şehrin eski tutarsızlarındansın
Kök bitkilerin heterogüllerin Çin yakılarının arasından
Bir güz sonu duygusunu ancak bir kez duyabilecek
bir sığınma eğilimini
Kuytulardan aldığın bir çiçek gibi yukarı semtlere doğru
sürüklüyorsun

Sen ki

Ayı Hugo'dan zararsız Mallarmé'ye, kaçık Artaud'ya kadar

Bir şeyler okudun biraz. İyi.

İngilizlerden de saymayı öğrendin biraz. O da iyi.

Ağzında bir tatil gevezeliği

Alnında bir ayazma serinliği taşıyan

Bir kadını sevdin çok. O belki daha da iyi.

Ama ne yap biliyor musun?

Şu eski adresini değiştir artık

On yıldır bilgeliğini tüketti.

Saatler uzun, günler...

GÜLTEN AKIN
(1933)

YALNIZLIK CAMLARI

Açıktayız gözlerimizin ardı kapkara
Bir ayrılıştta yıkılıyoruz
Bir ayrılıştta bağlarımız kopuyor
Burası İstanbul

Bazı adamlar var şaşıyoruz
Avuçlarında sıcaklığı nasıl
Düzenlerini nasıl yitirmiyorlar
Şaşıyoruz burası İstanbul

Akşam kuşlarını İstanbul'un
Damlar üzerinden bir kaldırıp
Başka damlara konduruyoruz
Dışardan yukardan gözlerimizle
Bu camlar yalnızlık camları
Bu camlara yağmur yağıdırıyoruz

SEZAI KARAKOÇ
(1933)

ALINYAZISI SAATİ

-8-

(İstanbul)

Yeryüzüne ayı indir o bir şehir olsun
Yaklaştıkça büyüyen
Ayrıntıları setleri bahçeleri
Yumuşak çizgileriyle ortaya çıkan
İşte ben o şehri yaşadım yıllarca
İstanbul'da parça parça
Çeşmelerinde ayı yaşadım
Servilerinde ayla birlik bölündüm
Ayla birlik yaralandım
İstanbul mezarlıklarını aydınlatan ayla
Soludum bölük bölük ahiretin
Keskin çizgili özgürlüğünü
Kanlı canlı özgürlüğünü ay kesmesi
İçtim sıcak bir yaz günü içilen buz gibi bir vişne şurubu

benzeri

Kutsallığın ballı biberli çilekli çile kevserini
İstanbul'dur bu otuz yıl kana kana yaşadığım
Taşlarına adeta resmim işledi
Ben İstanbul'da dağıldım zerre zerre
İstanbul damla damla içimde birikti
Mermer tozu gelip gelip içimde oluştu bir şehir
Bu yeryüzünden ve gökyüzünden ötedeki şehirdir

O bir kılıçtır Doğudan Batıya uzanıp
 Çin ipeğinden örtülmüş şeytan kozasını bölen
 Darbeleriyle Batı çeliğini lime lime eden
 O Tanrı'nın kılıç hâlindeki hilâli
 İslâm ruhunun kristalleşmiş heykeli
 İçimin sesi rüyamın öfkesi merhametimin şehri
 İstanbul'a gel oruç günleri gez gör ve dinle derinden
 Taştaki oymalarını incele bir er gözüyle
 Semerkant'tan kalkıp gelmiş erlerin gözüyle gör her yeri
 Camileri mezarlıkları çeşmeleri ve sebilleri
 Gıt Sümbülefendi'ye servilerden sor olup biteni
 Merkezefendi'de tüket maddeyi yırt maddeciliğin kefenini
 Bağdat'ta ebedi bağı ruhun ve ilâhi hikmetlerin
 Şam'da son sınırı manevi medeniyetlerin
 Kozmik bakış metafizik sezgi
 Bağdat'tan dal Şam'dan yaprak Diyarbekir'den çizgi
 Hep İstanbul'da kırık dökük
 Parçalanmış silinmiş sönmüş
 Hayaletler gibi kaçmış gizliliklere
 Loş boşluklara sığınmış kan rengi bir huzur arzusu
 Sabah Karacaahmet'te öte şafak kırmızısında savaş boruşu
 Sökün eder her sabah ufkun bir ucundan yeniçeriler
 Su şırıltısından gök gürültüsüne değin
 Bütün seslere düzen vermiş ebedî mehter

Yok olduysa da bu şehir ruhu ruhuma sindi
 Ben yaşadıkça o yaşayacak bende
 Kimbilir belki o da dirilecek benimle
 İslâm Milletinin dirilişinde
 O yeniden güneşin güneş ayın ay dünyanın dünya
 İnsanın insan olduğu o günde
 Ölümün biliyorum ey İstanbul diriliş içindir
 Öyleyse indir ruhunun teslim bayraklarını indir göm toprağa
 Doğrul ve kalk ayağa
 Kemiklerinle etin arasında
 Sonsuz güç topla korku ve muştuyla
 Mucize muştusuyla
 Yüreğim yırtılıyor çınılıyor ağlıyor yüreğim
 Fırtına yaprak yaprak dökülüyor
 Gecenin tüyleri savruluyor havaya
 Ölümümü kutlayan Arz oğullarıyla
 Mübarek toprağın anlamından bile yoksun
 Taşın demirin mermerin ve tozun metafizik kadrine bile düşman
 Kâbûs ruhumu çalmak isteyen hırsız
 Madde dönüşür binbir şeye ama ruh kaybolmaz
 Altın madeni gibi pırıl pırıl kalır ve solmaz

AHMET NECDET
(1933)

TOPKAPI - BAHÇEKAPI

yine külçe gibi düştüm yatağa
yine külçe gibi kalbimde sancılarım
çâresiz sabahı bekleyeceğim
gün ağarırken kül renkli bulutların ardında
ilk tramvayla limana ineceğim

hiçbir şeyden mahrum değilim senden başka
özgürlük ve ekmek kavgası
hele yerinde dursun
birbirimizden habersiz sokak ortalarında
ben seni arıyorum
sen beni arıyorsun

artık aldırış bile etmiyorum
bu şehrin soğuşuna karına
ve işte yazıyorum sabah sabah
serçe parmağımla adımızı
topkapı-bahçekapı tramvayının
buğulu camlarına

ERDOĞAN ALKAN
(1935)

YEDİ TEPELİ ŞEHİRDEN

Yedi Tepeli şehirde bekleyen var yollarımı

- ELİF SU

Oturmadım denize bakan evlerde
ama denizini bilirim,
Eyüp kahvelerini bilirim,
Ortakçılar'ı, Bıçakçılar Yokuşu'nu,
nerden çalınır ve nerde satılır araba parçaları
işçi evlerini, Florya'yı, marul tarlalarını
tramvayları,
eski İstanbul'u bilirim
ve bunlar eski günlerdi kızım.

Kasket ve pantol göndermişsin,
ilk kez seninle öğrendim
şimdilerde bir sokağın adını,
işte bu yol Rumeli Caddesi'dir çıktığım,
başымda kasket
elimde paket
yüreğimde kilit.
Bu yolun bir ucu Şişli'ye gider
bir ucu Nişantaşı'dır.

Bilirsin gözüm yaşıdır,
 kasketin içinden çıkan sözcükler
 kafamda dolanıp durur:
 “Elif Su’dan babası Erdoğan için.”

Burası İstanbul, orası Paris
 yürek uzaklardan çırpınır ,
 bir de torunum doğmuş öğrendim
 yaşlılık bir yandan
 özlem bir yandan
 başımı vurur,
 çıkamam yokuşları.

Selam sana Paris kenti
 Yedi Tepeli şehirden
 İstanbul'dan acılarla
 sevgilerle, özlemlerle
 selam sana Elif'in babasından.

KEMAL ÖZER
(1935)

İKİ YÖNLÜ RÜZGÂR

Kara bir bezin üstüne çizilmişti
yıllar önce İstanbul:
Vakti ve mevsimi gösteren öğle sıcağı,
vapur düdüğü uzaktan uzağa,
satıcı seslerini aralayarak
kulaklara çarpan kornalar,
yem atıldıkça güvercinlere
konup kalkan kanat şakırtıları,
cami içlerine biriken serinlik,
minarenin birinden birdenbire
göğü avcuna almak istercesine
yükseliveren ezan...

Dikerdim kara bir bezin önüne
suretini alacağım insanları,
bir uçtan bir uca ak harflerden
başlarının üstünde bir kemer,
ürkütmekten korkarak harfleri
dururlardı uysal, özenli
altında İSTANBUL yazısının,
çekidüzen verirlerdi yüreklerine
okunaklı çıksın diye suretleri...

Kaçışan üveyikleri yakalardım
 ürkek bir genç kızın kaşlarında
 ter içinde kalırdı saç dipleri,
 bir tabanın yanında iki oğul
 solukları göğüslerinde, dimdik
 yakalardım duydukları güveni,
 düşü yakalardım, kaygıyı yakalardım
 savrulmuş bakışların altında
 çiğnenmiş bıyıkların altında,
 bir onulmaz vakti gösterirken
 bileklerindeki saat izinli askerlerin...

Bir yabancı bakış hatta bir keresinde
 dumanlı doruklardan, uzak yollardan
 ne zaman incek belli değil yeryüzüne,
 nasıl tutacak belli değil ellerini,
 belli değil nereye yürüyecek, nerde duracak
 bir türlü sığmaz üç ayaklı kutuya,
 ben geri çekildikçe o üstüme gelir
 sureti bir türlü yansımaz ak kâğıda...

Hatta bir başka kez, yıllar önce,
 kirpikler arasında uçuşan uyku
 merceğimin önüne gelip durdu,
 sonra bırakmayan görüntüler
 doyasıya uyuması için bir çocuğu,
 sonra balonlar yansıdı görüntüye
 fabrika bacalarının göğe savurduğu...

Sonra gitgide uzaklaştım ayakaltı köşelerden,
 bir rüzgâr esti nişanlılarla, gezginlerle
 gurbete çıkan taşralılarla, acemi erlerle aramda,
 sonra yerimden oldum, bir rüzgâr itti beni
 duvarları dibine sapa mescitlerin, gölgeli avluların,
 sonra gitgide azaldı yolunu gözlediğim azık...

Belki de anlamazdım neden esti o rüzgâr
 tezgâh başından yeni fırlamış biri
 gelip durmasa bir öğle üstü merceğin önüne,
 paydosta vakti olmamış değişmeye üstündekileri
 vakti olmamış yüzünü ve ellerini yıkamaya
 her yanı leke içinde, ama yine de neşeli
 bir elinde kırlardan yeni derlenmiş
 sapsarı bir katırtırnağı demeti...

O gün bugündür durduğum yer değişti
 üç ayaklı kutuyu indirdim omzumdan
 yırtıp attım arkadaki kara bezi
 alanlara çıktım, arı kovanı işyerlerine
 Galata Kulesi, Hilton, Boğaz Köprüsü
 camiler, saraylar, ak köpük martılar
 çizili değil artık karşımda İstanbul
 birlikte esiyoruz, karşımda değil rüzgâr...

ALİ PÜSKÜLLÜOĞLU

(1935)

İSTANBUL

Şimdi Çemberlitaş'ta bir ev
Miniminnâcık öyle durur
Penceresinde küçük bir kız
Saadeti yüzünden okunur.
Ötede kalabalık bir cadde
Durmuş insanlar bakınır
Ne dersiniz deyin işte
Herkesin bir derdi vardır.

İnsanı sıkar kalabalık
Hele kızların bir tuhaf gülmesi
İçinizde bir şeyler uyanır
Gariplik yahut sevgi.

Veya Köprü üstünde bir gün
Gider dururken yolunuza
Hiç görmediğiniz bir taze
Girivermiş kolunuza.

Diyeceğim, bir sıcak kadın
Deli divâne etmişse yakışanı
İyice anlarsınız ondan sonra
İstanbul'u, yaşamayı, aşkı.

BEDRETTİN AYKIN

(1936)

İSTANBUL KUŞATMASI

Mavisiz bir İstanbul'dayız
Uzun koygun gecemiz
Onulmaz gurbetimizle
Ve acı değişmeyen adresimiz yine

Yalnız değiliz bir bakıma
Her yer bizimkilerle dolu
O büyük yabancılığımızı saymazsak
İstanbul giderek daha da Anadolu

Hüznümüzdür Yeditepe'den yükselen
Kuşatılan biz miyiz yoksa İstanbul mu
Sancır gece sonsuz gökdelenlere karşı
Ak bir mendildir zaman siler acımızı

YAVUZ BÜLENT BAKİLER
(1936)

GÖZLERİN İSTANBUL OLUYOR BİRDEN

Seninle bir yağmur başlıyor iplik iplik
Bir güzellik doluyor yüreğime şiirden.
Martılar konuyor omuzlarıma
Gözlerin İstanbul oluyor birden.

Akşamlardan, gecelerden, senden uzağım
Şiirlerim rüzgârdır uzak dağlarda esen...
Durgun sular gibi azalacağım
Bir gün, birdenbire çıkıp gelmesen.

Şarkılarla geleceksin, duygulu, ince...
“Yalnız gözlerime bak” diyeceksin.
Ellerim usulca ellerine değince
Kaybolup gideceksin.

Bir elim seni çizecek bütün pencerelere
Bir elim seni silecek.
Kalbim: Ebemkuşağı; günde bin kere
Senin için yeni baştan can kesilecek.

Ne güzel seni bulmak bütün yüzlerde
Sonra seni kaybetmek hemen her yerde
Ne güzel, bineceğim vapurları kaçırmak
Yapayalnız kalmak iskelelerde.

Seninle bir yağmur başlıyor iplik iplik
Bir güzellik doluyor yüreğime şiirden.
Martılar konuyor omuzlarıma
Gözlerin İstanbul oluyor birden.

RUŞEN HAKKI

(1936)

DURUP DURURKEN İSTANBUL

Hani bu İstanbul yalnızlığı yok mu ya,
 Deli eden, sarhoş eden, kahreden
 Hangi sokağından geçsem bir başka yalnız,
 Üstüme üstüme eğilen.

Şimdi oralarda olsam ya da bir başka yerde,
 Özlemini duysam canım İstanbul'un
 Deli eden, sarhoş eden yalnızlığını arasam,
 Kuyruk olsam çiçeklerde akşam akşam
 Bir karanfil alsam, bir yakama taksam, bir koklasam.

Şimdi İstanbul bir yağmur kaçağı,
 Şimdi İstanbul pul pul balık
 Bir koca şişe şarapla bir koca gün,
 Kaçak öğrenciler gibi yaşadık.

Âşık olduk günde üç öğün
Ucuz balık yedik köprüsünde eğlendik,
On lira verip Samatya'lı Suzan'a
İstanbul diye yanımızda gezdirdik.

Haniya helâl olsun gıcır gıcır onluk,
Elleri dert görmesin büyütenin.
Kadın dediğin kadın olmalı ilk önce,
Okşanıp öpülmeli benim bildiğim.

Hani bu İstanbul yalnızlığı yok mu
Her kızı bir başka bahar fışkıran
Bulaşık yuyan, ev süpüren
Her kızı bir başka bahar fışkıran.

ÖZDEMİR İNCE
(1936)

VİZANDİNOVA YA DA DER'SAADET

Talihin varsa eğer ve zarın tutuyorsa bu zamanda
bütün yüreğinle öyle bir şey dile ki bozulsun büyü
bu türedi kent, bu rezil yığın miras kalmasın sana,
yoksa ne Uyvar Önünde Bir Türk Gibi meseli derman olur
ne de kırk ayazmanın şifalı suyu bir işe yarar.

Kaç kez okudun bu öyküyü, dinledin dilbaz erbabından:
Uyuyamazsın asla Mavi Kayalar'ın kıskanç uğultusunda,
bir uyanık güvercin bulup uçursan da aralarından
derini yüzerler gözleriyle ve bir kimse el uzatmaz sana,
hayalarını yakalar can pazarında bin bir uğursuz
sonra bir çeribaşı saldırıp kemendini boynuna dolar,
diz üstü çökersin acıyla bir tuzak olur sana gövden
ve rehin kalır gölgen bir karanlık zindanda.

Talihin varsa eğer ve zarın tutuyorsa son zamanda
yüreğinin bütün aşkıyla öyle dile ki bozulsun büyü,
bu düzmece kent, bu kalp yığın miras kalmasın sana.

Gölköy, 21.8.1991

AYHAN KIRDAR

(1936 – 1999)

BİR KERE DAHA İSTANBUL

Şener Akmen'e

I

Bir kez yağmur yağmaya görsün bu şehirde
 Bir rüzgâr esmiye görsün sokaklarından İstanbul
 Gönül ufuklarımızda alevler tutuşur
 Süt beyaz sevgililerimizden iri güller açar
 Tutup üç milyar insanın burunlarında gezdiriyoruz
 Bir kez yağmur yağmaya görsün bu şehirde
 -Şimşekler çakıyoruz-

İstiklâl Caddesinde neon lambaları yanar
 Neon lambalarındaki renkleri çaldık bir gece
 Sazımıza takıp gerdik ebemkuşağına inat
 Kırk gün kırk gece şarkılar besteledik bayram havalarından
 Kırk gün kırk gece Galata köprüsünden geçtik
 Bitiremedik

Şarap yüklü gemiler geçer denizlerinden
 Sarhoş direkleri usul usul gökyüzünü yırtar
 Şangır şungur yıldızlar boşalır üstümüze
 Çıngıraklar çalar beş duyumuzun beşinde çıngıraklar
 Seferber olur tekmil duygularımız
 Çaldırırdık

Hele gecelerin yok mu İstanbulum gecelerin
 Bir pelerin gibi sırtımıza atıp karanlıkları
 Ak köpüklü atlarına binip masmavi Boğazın
 Dudaklarımızda sevda türküleri
 Cümbüşlü kıyılarında eriyip kaybolduğumuz

Bir rüyadan uyanırcasına yorgun düşüyoruz
 Gözlerimiz çapak çapak mutluluktan
 Meğersem sabah olmuş İstanbulum gündüz olmuş
 Sımsıcak güneşin öper alınlarımızdan

Kıyasıya yaşamaların en güzelini sende tattık
 Delinmiş bir kez ömür tasımız varsın delinsin
 Bir aynalardır kalleş çıkan dostluğumuza neylersin
 Aynalar aynalar alıp başınızı gitseniz

II

Sofular gibiydik camilerinde İstanbul
En iri tesbihler bizim parmaklarımızda şakırdardı
Tanrıya en yakın bir yerde bizdik diz çöken
Oysa yine bizdik en son çıkan meyhanelerinden
Avuçlarımızda avuçlarımızla kaynaşır kadehler
Bir türlü bırakamazdık
Isındıkça ısınır dudaklarımız ellerimiz ayaklarımız
Geceyle gündüz arasında ezilen bir tarafımız vardı
Anlıyamazdık

Adınla başlar en güzel öyküleri anılarımızın
Adınla tatlanır dilimiz
İstanbul
Meyhane meyhane cami cami sevdiğimiz

III

Altın kulelerini birbirine ekledik bir gece
 Üstüne çıkıp soluk soluğa kaldığımız
 İpekli bir atkıymış gibi bulutlarını boynumuza doladığımız
 Seni bir kuş bakışında bir daha seviyoruz
 İri bir göz gibisin kara mı kara sürmeli
 Akında zenginler oturmuş karanda biz
 Ne çıkar ne çıkar İstanbulum
 Gözbebeklerindeyiz

Bir beşinci mevsimi aratmaz mevsimlerin
 Mevsimler ki cömerttir avuçları
 Mevsimler ki dört kız kardeşe benzerler bildiğimiz
 Mevsimler ki tutup birer birer göğüslerinden emdiğimiz

IV

Beynimizi tüketmiştik işin kötüşü
 Beynimizi çoktan tüketmiştik
 Kafatasımızın boşluğunda şehirler koşuyordu
 Şehirler arasında İstanbul koşuyordu
 İstanbulla karşı Paris
 İstanbulla karşı Newyork
 İstanbulla karşı Lizbon Roma Şanghay
 Bütün servetimizi İstanbulla yatırmıştık umutluyduk
 Bire karşı on
 On'a karşı yüz
 Yüz'e karşı hayatımızı koyuyorduk
 Taş kesilmiş gözbebeklerimiz oyuklarında
 Taş kesilmiş ellerimiz ayaklarımız
 Kalbimiz birer saatli bombaymış gibi koltuğumuzun altında
 İstanbul için yazılmış bütün şiirleri okuyorduk
 En mukaddes dualar gibi içimizden okuyorduk
 Yorgunduk yoksulduk açtık
 Eğer bu yağmur olmasaydı eğer bu rüzgâr olmasaydı
 Eğer bu geceler olmasaydı
 Sen olmasaydın eğer İstanbul
 Bir koç gibi toslayan avuçlarımızla durdururduk
 Güneş lambasını yakıyordu ufukta
 Bir de bakıyoruz en önde İstanbul
 Biz kazanıyorduk

V

Aradan aylar geçti İstanbulum yıllar geçti
Biz bildiğin çocuklar değiliz artık bak
Yine o yağmurlu günlerini özlüyoruz arıyoruz
Ki fark edilmesin gözyaşlarımız yanaklarımızda

Ağlıyoruz...

ONAT KUTLAR

(1936 – 1995)

“NASO MAGISTER ERAT”

Seni yeniden ben buldum ey unutulmuş kent
Ve kimsenin farkında olmadığı günde sevgilim seni
Bir alacakaranlıkta geçtim aşılmaz surlarını
zamanın. Duru ve dökülen nefti perdeyi araladım
Ulaştım sana sonunda ne olur unutma beni

Dolaştım eğersiz ve çırılçıplak atlara binmiş
yüzlerce çocuğun çınlattığı dar sokaklarında
Buldum Galata'dan gizli geçen bir postacının
heybesinde taşıdığı ayrılık şiirinde seni
Ne olur satırların arasından kurtar kentimi

Sen Piyer hanının isli, yüksek penceresinden
derin avluya baktım beyaz rahiplerin uyuduğu
Ulaştım dolanarak bir ayazma serinliğine
Uyan ey kentin göz pınarındaki dalgın su
Zaman geçiyor ne olur savunma kendini.

HİLMİ YAVUZ
(1936)

ÇÖKMÜŞ BİR KENT İÇİN SONNET

ben kimden koptumdu, akşamlar *depresif, manik*
bir aynayla beni bağladı bana... pis
bir kitap çöküntüsü: o, ben'im! kuğularla *garanik*
-i ulyâ!.. sürünge giysileriyle iblis;
alan da o'ydu, satan da... şeytanca alışveriş!
bir leşi bir leş tırırken yırtık, yarım;
satan o giysileri benden önce de giymiş...

ben aynayla kopmuşken bana nasıl bakarım?

terelelli terelellâ, tevellâ ve teberrâ
kent leşti ve ben ona bir koku gibi süründüm;
artık aşklar taşır beni, ben onlara kadavra
olsam da *terelelli...* mecnun'dum, leylâ'ya büründüm...

bir kent kendi üstüne çökerken de kış;
aşklar yararken aşkları, sözlerde bir yırtılış...

YILKI BİR KENT İÇİN SONNET

eskiden, âh, bu kentte uçuk mavi süvari;
 kırağı sokakların, dört nala, uça uça...
 şimdiyse bir ihaneti, İsa ya da havari
 gibi yaşamak işte... sürükleyip bir uca
 yerden yere vurdu da topallattı, körletti,
 bir yilkı atı gibi savurdu ve yağmaya
 verdi idi, sokakta, o ürkmüş iskeleti...
 ararken bulduğumuz kemikleri yığmaya
 başlasak da faydasız... kirli, tozlu, kararmış
 eski zaman hayvanı! Âh, umarsız bir sayrı
 gelir kuşatır bizi... unuttu, *bir varmış*
bir yokmuş o at şimdi, masal gibi... o ayrı!

bir ölü şövalyeyim, pörsümüş ve özenti,
 aynalarda ararım yilkıdaki o kenti...

GÖÇMÜŞ BİR KENT İÇİN SONNET

bir kent, ayaklanmış, yürüyor sana doğru;
 onbinlerce yalnızlık... eprimiş, ama kesif;
 aynalar aynalardan ürker olmuşken, soru
 şu: 'ben neden, biraz ruhaf, benden daha *obsessif*
 bir aynaya epeydir adamışım kendimi?'
 çılgın şey! ısrarla beni izliyor ama,
 kaçırısam da yüzümü... faydasız... bir yüz imi
 var onun yüzeyinde, hep orada... *dâimâ!*..
 süslü su kesimiyken *şimdi* yeşil ve batık
 bir geçmişin ağır, yaldızlı iskeleti;
 bulaşıcı bir gemi ya da bin yıldır atık
 bir yaz... orda duruyor işte, akşamları eğreti

bir *tenhâ* yüz geziyor çoktan göçmüş o kenti;
 belleğim... aynalara sır olan bir çökelti...

ÜLKÜ TAMER
(1937)

İSTANBUL

Kadın ölür hiç bırakılmadığı kalabalıklardan. Saçlarına gelip
gelip kumrular konar ve sevinir ayrıldığına.

Belki evlenmişti ve yaşamıştı çocukların öldüğü kuytularda, her
gece adlarını unuttuğu şehirlerde. Hiç bilmediği dağları
aramıştı o zamanlar, çocukluğunda dinlediği hazineleri.

Kadın ölür, yeniden saçlarına üşüşür kalabalık; uykusundan iki
kişinin başlattığı eski bir karanlığa azalır, ölmekten hiç
bıkılmayan çağlar geçer gölgesinden.

Gölgesinden haydutlar geçer, dönüp onu kuyulardan çıkarır bir
tanesi, atların en iyisini ona verir; özlediği sulardan geçer
kadın, ama öteki haydutların çadırlarını görür birden,
yorgun atına bakar ve ağlar belki.

Ve büyür uykusunda İstanbul.

İstanbul

İstanbul bir denizdir lâle gemileriyle taşınan,
Savaşlara, üzüntüye, ve çocuklara taşınan,
Silâhların sandıklara saklandığı evlere,
Ve insanlara, açıkça yaralanan;
İstanbul bir sudur akşamların aradığı.

Kalabalık durmadan büyür, kumlar büyür,
 Uzanılır altın aşklar kulesinden kanlara,
 Sevgilerin eridiği kanlara her yapıyla biraz,
 Biraz ağladığı bazı kadınların;
 Her kelime artar bir çok kelimelere.

Fenerlerin gerisinde sabahlar ıştır
 Bir parça sevişmenin anılarına,
 Uyanır Osman'lardan bir Kara Osman,
 Her yatağı o evlerin, memleketinden
 Birer kıl aba olmuş sırtına karşı,
 Ağarır saçları sırtına karşı, bulanır,
 Oklar bulanır durur içindeki kişiye,
 Biner tramvaya önce ayakları,
 Bilet ister dudakları, elleri alır,
 Kerpiç gölgelerinden tanıdığı kadına,
 Parasında Taşlıçay, her sayışta eksilen
 Ama kutlu bir yalnızlıkta anılan.

Bırakırsa kazmasını, İstanbul bir kova kan.

İstanbul bir kuyudur geceleri büyüyen;
 Yıllara bırakıp erkeğinin sesini
 İner kadın karanlığa, nerde eski erkeği?
 İner bulamaz, iner ağlar, iner inilder:
 Yankılanır sular ve çığlıkları kadının,
 Çelik bıçak halk!
 İliklerime kan doldu, uyan!
 Azalır fısıltım yalnızlığa...

Kuzca'daki evi gider, gelmez artık,
 Kuyuya indikçe taşlarda yosun;
 Görünür surları yeniden İstanbul'un
 Gelir kocası her akşam mezarından,
 Yeni taşlar dikerler çocuklarına;
 Kadın her uykusunda biraz kin bulur.

Ve şehrin sokakları hep İstanbul'dur.

İstanbul bir çocuktur minarelerde ölen,
 Her şeye karşı ve hiç durmadan ölen;
 Kalsaydı ninesinin masallarına Çine'de
 Ne güzel saçlarına o perinin, hazinesine;
 Hiç bilmeseydi annesini, yeni evleri,
 Denizi ve balıkları, ara sıra boğulan,
 Anardı bir kere yalnız, Allah babasını.

Şimdi yalnız balıklar boğulmuyor İstanbul'da,
 Şimdi çocuklar sıra olmuş giderler denize, ,
 Ağır ağır boğulurlar, çünkü dalgalar İstanbul'a
 yakındır,
 Görünür kayboldukları kulelerden, ağlanır anıldıkça,
 Yüreklerden gemiler, kamyonlar, insanlar geçer,
 Çiçek yüklü ölümler taşınır İstanbul'a.

GÜNGÖR TEKÇE

(1937)

SEYR-İ SEFÂİN*

Bir sabahı ağır ağır açtınız
Sevinciniz ve hüznünüz bulutsu
Eski bir çeşmenin suyundandınız

İstanbul değişti mîrim
Yılda bir kez çıkardınız Beşiktaş'taki konaktan
Bir cevizin köpüğünde her dem seyr-i sefâin

Nasıl uçurmuştunuz kötü halayıkları
Bir süpürge sopasına bindirip
Biricik valideniz kendiliğinden sekti

Dersaadet'li efendim
O tannân sesinizi ayırımsamıyor artık
Kubbeli kameriyeniz

Hiçbir mevsim aşamadı incelik duvarınızı
Elmalarla eriklerle yıllandı
Tükenmez küpünüze bastırdığınız sevgi

Öldünüz
Otlar kadar ağaçlar kadar öldünüz
Kırıldı zaman

1) Gemilerin yol alışı.

HÜSEYİN HATEMİ

(1938)

BEŞ BOYUTLU İSTANBUL SONBAHARI

Şair ey çağrışımlar bestekârı!
 Musikîn yorumlar mı Sonbaharı?
 Salâhaddîn-i Zerkûb Konyası'ndan
 Rumî'nin çok sesli dünyasından
 Dalgalar aktaran sözünde ne var?
 Yükselir beş boyutlu İstanbullar
 Minyatür ve gravürler izinden
 İççe aynalar dehlizinden
 Gözüde fersizlik dizimde ağrı
 Beş boyutlu İstanbul sonbaharı

Kelebek lâhzalar sarı yapraklarda
 İz bırakmazlar parmaklarda
 Anılaşan anlar ki canlanmazlar
 Her kar İstanbul'a son kez yağar
 Dört boyutlu mezarlıklar derinde
 Kurşunî karıncalar çimento üzerinde
 Beş boyut İstanbul'u oyuncak değil
 Bâb-ı Humayun'dan Murad çıkacak değil
 Marmara üstünden ay yükselir mi?
 Sanki Claudius'un sesi gelir mi?
 Samatya'da varmış ayazması gecenin
 İçinde titreşir mi cevabı bilmecenin?
 Eski papuç avlanmasın artık vakit dar
 Alacakaranlığa hazırdır basamaklar

CAHİT ZARİFOĞLU
(1940-1987)

İSTANBUL

Bir tohumdan daha az değil
Fatihin büyük güvercin kanatları

Meleklerin sık aralıklarla
Dokunduğu toprak.

Güzel buyruklar
Gürbüz havalar

Boğaziçi bir akımdır
Bir akan sudur
Nice dergâhlar
Dinler gibi nabzını
Yeni doğan çocukların

Yamaçlarda mezarlıklar
Sever gibi bazıları
Açık havada gömülmeyi

Çocuklar Topkapıda
 Sedef kabzalı kılıçlar ellerinde
 Rahlelerde Kur'an
 Tefsir
 Arapça
 Farsça
 Dikkatle önünü iliklemede
 Padişah ve şehzade

Açılıyor dev gibi bir kapı
 Dikiliyor dev gibi bir sütun
 Sütun başı sütun ayağı

Dibinde dilek şikâyet sahipleri
 Birer gürz gibi sağ ellerinde
 İradeleri
 Bir ellerinde arzuhalleri

Oğullarım
 Dikkat edin
 Hak yemeyin

Oğullarım
 Mümkündür
 Topal bir karınca
 Mihnettedir

Oğullarım
 Mümkündür ki
 Bir baş kesilir avluda
 Akın, akan kanla

Cihangir
 Taş yokuşlar
 Eyüp
 Sıla sıla Medine

Acı
 Bu tortu

Karartır camları
 Yorar küpleri
 En berrak sular bile

Ve kapanıyor saray kapısı
 Saklanıyor
 Sarı sarı altınlar
 Korkup

Şimdi birden Eminönü kalabalığı
 Kimseyi tanımazsın
 Kıyafetinden
 Yüz çizgisinden

Katil efendi
Hırsız baş köşede
Haksız haklı

Şer belalı

Örtünmüş güneş
Çoktandır, yüzü nerde
Ya o ay
Kara bir zıbın biçmiş kendine

Bir düş
O buyruk
Şefaât
Gürbüz hava
O güzelleri İstanbulun

Dönüyor demir teker

EGEMEN BERKÖZ

(1941)

INOPERABLE TM.

dağınıklık üstüne çarpar İstanbul'un
 evler üstüne
 yalılar fabrikalar kondular üstüne
 böğürtlen ne güzeldir şimdi dağlarda
 dağlara!
 deniz en güzeldir
 denize!
 söz tökezlenir
 içimde kaba yoğun ağıltılı bir kütle
 hakkı olan kadını koyuna alan
 erkek gövde ve hakkı olan
 erkeğin gövdesinde
 biçimlenen kadın
 çarparlar doğaya, bin parça olur
 düşler, duman dağılır
 kalan yeşil yapraklardır
 duvarı örten ve toprağı
 deşen el
 göğe uzanır

gökte büyüyen biçimlenen
 dumanına beyninin
 karanlığın ve ateşin ve bitmeyen
 istemenin bir köşeye sıkıştırdığı
 korkuyla
 dipsiz kayalıklara vuran pırıltılı yeşil suda kayıklar
 gibi küçük
 beyniyle aştığı koca denizi

neresinde bilmeyip
 dibinden fırlayıverecek sanki ağzı açık dişleri köpek
 ve tüylü ve korkunç ve avuçlarında cennetle
 fırlayıverecek
 Tanrı'yı beklerken
 deniz kıyısına anıtlar diker
 anıtları taşa tutar
 ve beklerken
 halılar dokur koyunlar güder toprağı karar
 ve bir gün sokakta kendinden değişik olana doğru yürürken

bekler bir yandan
 dua eder ve ellerini göğse kaldırır
 yalnızdır
 iskeleye gemiler gelir gemiler gider
 ağaçlar kurur çiçekler açar
 gece toprağı sürüp verimlileştirir nemi ve karanlığıyla
 o başkasına doğru olur
 başkası ona doğru olur
 bacaklarıyla yaylanıp kollarıyla birbirini tutarak
 ve dua ederler birlikte
 beyinlerinin ılık dumanına şükrederler
 gövdelerinin sıcaklığı ve kıvıldaıabilirliğıyle
 kendinden değışik olana akabilirliğıyle

denizin üstüne renkler vurur
 dağınlık üstüne vurur İstanbul'un

Ekim 1969 – Şubat 1970

MELİSA GÜRPINAR
(1941)

BİR İSTANBUL KADINI

istanbul'da doğdum
bindokuzyüzkırkbirde
kendimi tanıdım istanbul'la birlikte
istanbul'la değiştim
istanbul'la sevdim ayrıldım
rükendim
kendim anlattım kendi öykümü de
iyi bakın göreceksiniz
bir tek ben kıpırdıyorum resimde
sanki saklı bir suyum bizansın temelinde

artık dönmek istiyorum desem
doğduğum kente
bu bir dalgınlık mıdır
yoksa ölüm yerini arayan bir kedinin
uyuşması mıdır içindeki takvimle

istanbul'da doğdum
 bindokuzyüzkırkbirde
 soylu denilen bir türden yaratılmıştı annem
 hayrandı kendine
 hâyâl kurdu
 ve yalnız kaldı ömrünce
 yapma bir çiçek gibi taşırdı yakasında gururu
 üstelik küskündü babama
 sakladı beni parkın karşısındaki evde yıllarca
 ödetti küçük bir ihaneti
 fazlasıyla ödetti
 tam bir cumhuriyet meleği gibi inatla

dediklerine göre
 tıpkı benimki gibi genişmiş babamın alnı
 bir kez görebildim ölmeden önce
 mahzundu
 pınar başındaki kırık bir testi gibi
 devrilmişti yastıkların içine
 ve çok konuşuyordu
 demek ki kalmıştı biraz umudu
 ilk kez bere giymiştim o gün de
 aksilik bu ya
 başımda uçuşan beyaz tüylerle
 göstermek istiyordum kendimi
 bir an önce ilk sevgiliğe

sonraları yıkıldı zamanın tozdan kulesi
 insanlar öldü dağıldı
 insanlar tutuklandı sürüldü
 göç etti
 unuttu birbirini
 sular altında kaldı adresleri
 ben hâlâ istanbul'da sanıyorum kendimi
 ama doğduğum kent yok
 yok olmuş birdenbire
 beton kanatlı bir kuşun sırtında
 uçup gitti diyorlar
 ya denizi ne oldu
 ölü evindeki bir yabancı gibi
 belli etmezdi içinden geçenleri
 o da mı uçup gitti
 ben neden duymadım acaba
 kulaklarımı sağır etmişti belki de
 yüreğimin gürültüsü
 çocukların birbirine karışan sesleri
 şiirin iniltisi
 demek istanbul yok artık
 eh ne yapalım
 sarsıldı harfler'nin alfabedeki yeri

řu var ki
 istanbul giderse
 hesap sorar benden istanbul sözcüğü de
 ne geçmiş ne gelecek kalır gözlerimde
 yanmaz olur fitilin ucundaki bir anlık ateş
 bir delice hayat
 bir hünnap fidesi
 hesap sorar büyükannemle birlikte
 büyükannem ki
 kirpiklerinin altında saklardı
 gecenin laciverdini
 sanırım o da gitti
 sürükleyerek peşinden
 salkım söğütlü bahçesini

ATAOL BEHRAMOĞLU
(1942)

İSTANBUL

Göğsüme bir istanbul çiziyorum
Başparmağımla, kelebek biçiminde
Çocukmuşum gibi aynanın önünde
Yüzümü saçlarımı okşuyorum

Kadıköyden herhangi bir deniz
Tenha bir tramvay şişliden
Samatryan belki sultanahmetten
İncir ağaçları ansıyorum

Göğsüme bir istanbul çiziyorum
Başparmağımla, kelebek biçiminde
Biraz umutsuzum, biraz yorgun işte
En çok gözlerimi seviyorum

ABDÜLKADİR BULUT
(1943 – 1985)

İSTANBUL

Heder ettin beni bu yaşta
Sen ey güzel İstanbul
Çekip gidiyorum işte
Allahından bul

REFİK DURBAŞ

(1944)

KALPAZAN

Şehrin üzerinde bir sabah profili
tütün ve şaraptan ördüğü sesiyle
geçiyor iz bırakmadan evlerin göğünden
boynumun uzun ve yaşlı sokağından
kilim dokuyanlar, mendil satanlar
hançer bileyenler gibi

Bense güneşin kapısını aralamış
çay içmiş tazelemişimdir sabahı
ki birden bıyıklı ve acemi fotoğrafım
ellerini sarkıtarak pencerelerden
şehirlerimi kuşatıyor
bulvarlara, tramvaylara koşan ağzıyla
dudaklarının yaralı mızıkasıyla
evli ve ücretli yanaklarımla
köylerden kasabalardan geçiyor

Ben de çıksam bu şiiirden
şehrimi ve şehrimin ahşap evlerini
sadrızam avlularını, turistik balkonlarını
mabeyinci koridorlarını
bırakıp da gitsem bir sabah
acaba şehrim arar mı beni
evler, odalar gelir mi peşimden
yas tutar mı yokluğuma sokaklar
sabah, elinde son şiiirimin
el değmemiş taze tadı ve körpe hüznüyle
göğümden geçer kuşatır mı şehrimi

Kimse aramaz beni ve ben saklanamam
sabah pencereyi açtım mı şehir başlar
bire birer ışıklarını söndürür evlerin
şehvet afişleriyle doldurur gökyüzünü
profilden resimlerimi çizer han duvarlarına
şiiirimi perçinler ve soluğumu tazeler

NİHAT BEHRAM

(1946)

YAŞADIĞIMIZ ŞEHİR

İrin dolu bir günü
en geniş caddelerden
böğrümde taşıyıp geldim..
Yazık ki
saranı yok gönlümün
işte yine bu gece..
Ne kadar süslense de
ışıklarıyla denizin
yine de boğuktur mavileri
gökyüzünde bu şehrin..
Yanıktır, dinleyin, sesim yanıktır
işte yine bu gece;
kırağında uçuklaşan
daldan dahi yanıktır..
Nasıl da bulanıyor içimde
o tacir gülüşmeler;
öyle ya,
noterler müfettişler veznedarlar bonolar
masmavi bir sabaha
kirden başka ne verir?

Bir günü böyle geçtim
 iğrenerek bir günü
 en geniş caddelerden..
 Tam da derdimi yanmak için
 huysuzlandığım anda
 yazık ki gönlümün yalnızıyım
 şurada, dağlara kadar..

Oysa geçerken sokaklardan
 düş verip kendi ruhumda
 narince gözlediğim
 ne kibir, ne ödül gerektiren
 sıradan şeylerdi,
 koşarak aşabilmek için zamanı
 rüzgârlı öfkeler tasarlayan
 ya da derdini özlemini çektiğim
 güzelimi beklerken
 kalbimde filizlenen
 tasalarla sevinçlerle ilgili
 sıradan, insani şeyler..

Yürüyordum
 çınlayan duygularla
 bomboş fundalıklarda gibi
 oysa nasıl da kalabalıktı yollar..
 Biraz da gecenin loşluğundan
 afyonlanarak
 karartıp benliğini
 ve karardıkça daralıp
 başıboş bir duyguyla
 hayatın küskünleri olarak
 ve hayattan öylesine habersiz
 akıyordu caddeden
 sıra sıra insanlar..

Kimisi korkuyordu belli ki
 o büyük fırtınadan,
 kimisi çoktan unutmuştu
 ruhunu körelten kiri,
 kimisi kirle uyuşturulmuş,
 kimisi duygular alıp satıyor,
 kimisi sızlanıyor kederden,
 kimisi gülüyor sinsi sinsi,
 kimisi soludukça soluyor,
 kimisi ise
 lekeler sıçratarak en uysal yerlerime
 sadece susuyordu..

Islaktır, evet, eğilip bakın
kandan ve yaralardan
hem de sıılsıklam ıslaktır
her gün geçtiğiniz sokaklar..
Kurtulabilinir oysa
o kara çukurlardan
hem ince hem sahtekâr
bir kadın gibi yaşamaktan
iğrenmeye başlansa..
Yoksa nasıl başkaldırır
bir şehirde çalkalanan
sefaletle yoksullar?

Geçiyor dalga dalga
gözlerimin önünden
bir günün köpükleri,
en hazin görüntüler..

Doludur, dinleyin, sesim nefret doludur
işte yine bu gece.

Azan, bozaran bir sürü polisin arasında
yurdu azad olsun diye çırpınan
hem yorgun hem yaralı
bir gencin bakışlarından
izlediğim bu şehri
küflerin, irinlerin içinde
en geniş caddelerden
böğrümde taşıyıp geldim..
Bulabilmek için o mahşeri rüzgârı
bırak yüreğim bırak
çiselesin bu yağmur
içinde bulanık duygulara..

Bir de sen varsın
bir de sen güzelim, o derin inceliğinle
yazık ki saçlarını
küçük bir dünyaya oynaş kılan
bir de sen..
Korkuyorsun,
oysa korkular
sinsice katlediyor herşeyi..
Artık aşk denince herkes kederden sözediyor..
Ah, bu şehirde kuduran
sadece keder değil,
cançekişen şu deniz
şu isli yakınlıklar
kuşlar ve ışıklar da kudurmaktadır..

Manavlar dahi erken topluyor
 duvarlardan renkleri;
 ses geliyor çünkü uzaktan, dinleyin.
 duyulan çürümenin sesidir,
 arbede sesi..
 Kimisi kan içinde koşuyor
 kırmak için bileğinde zinciri,
 kimisi karanlık pusulardan dışbiliyor koşana,
 kimisi hâlâ sessiz, habersiz,
 ya da sinmiş bir köşeye..

Artık bu şehrin bütün bankalarında
 bütün kasaplarında ve bütün gecelerinde
 çocuklar kırbaçlanıyor;
 artık bu şehirde analar
 dizdövüp kanağlıyor;
 sararıyor artık bu şehirde duygular;
 güzelim, sığmıyor artık, bu şehrin ölçüsüne yüreğim;
 bana yalnız hınç veriyor ne duysam
 örselenen sevişlerle, ucuzlayan bakışlarla ilgili..
 Öyleyse, koşacaksan ellerimi daha sıkı tut,
 saçlarını ışıldatıp saçlarıma kavuşturun;
 güzelim, seveceksen eğer unutma:
 bağrımda isyankâr şarkılar uğuldanır
 isyankâr şarkılar ve ayrılık
 ayrılık ve ırmaklar
 ırmaklar ve kuşların o narin uçuşları..

Doludur, dinleyin, sesim acı doludur
 işte yine bu gece,
 en derin özlemlerin bile yazık ki
 kusarak dolaşılan sokakları var çünkü..
 Adan yüreğim adan
 hayatı anlamının yolunda
 burkuluşlar ağlayışlar da olsa
 güzelliğin uğruna
 daha çok adan..
 Yoksa nasıl sıyrılabilir
 bu şehir, kirden ve yaralardan?
 Adan yüreğim adan
 yaşamanın sevinci heder olmasın sakın..

Bir şehir ki zehridir incecik gülüşlerin
 bir şehir ki çevrilmiş sokakları süngülerle zırhlarla
 bir şehir ki her sabah vurguna hazırlanır
 bir şehir ki
 pelte pelte çocuklar dökülür sinemalardan
 tokatlanıp genç kızlar alınıp götürülür
 bir şehir ki yollarında aç insanlar sürünür
 solgunlaşır bakışlar, sabahlar kabalaşır
 bir şehir ki aşk denince sadece acılar paylaşılır,
 öyleyse:
 dayan yüreğim dayan
 gerekirse katlanır geçeriz güzelin hasretinden;
 davran yüreğim davran
 kurmak için yeniden
 günü gelir yıkarız bu şehri temelinden.

YENİDEN KENDİ ŞEHRİMDE

En uzun günüydü ömrümün,
süzgün, kamaşan bir arzuyla
her yanı karmakarış
yıllar ve yıllar ve yıllar sonra kendi şehrimde
yeniden yazmaya başladığım şu gün..

Bir yanı unutulmuş bir yanı taşkın
bir yanı bastırılmış bir yanı bıçkın
düşlerimle boğuşarak uyandım
ve boğulurcasına kendi karanlığında
saatlerce dolaşıp durdum şehri..

Bu şehir gençliğimdi benim
aşklarım, gizlerim, meraklarım,
kavuşup kavuşup yitirdiğim sevincim..
Kimi külhan, kimi ceylan nicesiyle kapışarak belanın
dövüşürken bu şehir kurtulsun diye acılarından,
şimdi, parçalanmış canlara bakarken bile sağlar
acılardan zevk alan insanlar mı çoğalmış?
Kimisi yalanı kanıksamış, kimisi suskun kalanı..
Seçkin kendine vurgun, yılgın kendine esir..
Karalara, çıralara sarınmış kiminin elinde Kur'an
kiminin elinde kırbaç
göğünden ufkunu kurban
gününden güneşini haraç istiyor şehrin..

Köşe bucak aranırken savrulduğum sevdaların izini
 dilimde sinsi sinsi yalanınca bu sözler
 ürperdim sestem sese
 bir ucundan bir ucuna şehrim kadar irkilip
 sokaklardan içimdeki karmaşaya çekildim..
 Ah ki düşümdeki yerinden
 çoktan yitip gitmiş sevdiğim,
 ah ki saklımdaki özlemler sahibine yabancı,
 ektiğim gül, seçtiğim nar göz göre göre yağmalanmış,
 kırık, kırgın, öksüz kalmış sürgünde gönül,
 içlendiğim hüznünler sakarca yaralanmış,
 ah ki ellerimi doyasıya alamadan avcuna
 elmasını incecikten
 özen bezen düşlediği aydınlığa soyamadan
 karca beyaz dalca narin
 pınarlar kadar kibar
 üzüm üzüm gözlerinde sevinç soran bakışıyla
 derin uykusuna dalmış baba ocağım,
 uzanıp kucağında ağlayamadım..

En uzun günüydü ömrümün
 bir yanı sabır bir yanı tınmaz
 bir yanı kahır bir yanı kanmaz
 bir kez daha sığınarak kendi yüreğime kendi şehrimde
 yeniden başlıyorum yazmaya
 yeniden ve yine yapayalnız..

Ömrüm senden özür diliyorum!

MUSTAFA MİYASOĞLU
(1946)

İSTANBUL'UN KUŞLARI

Ay doğar yol uzanır ömür bir sele benzer
Parıltılar ışıklar bu dünya güle benzer

Güvercinler sebiller artık çok yücelerde
Şimdi onlar kim bilir hangi düşüncelerde

Serçeler ekmek taşır Beylerbeyi Üsküdar
İhtiyar köpüklerde ömür sürer martılar

Sebiller sebil değil kaçır gider yusufluk
Kumruları kovalar haylaz bir umutsuzluk

Yalılarda kurulur İstanbul'un kuşları
Harem mahrem bir kedi aşamaz yokuşları

Boğaz boğaz olursun Çanakkale İstanbul
Silâh kuşan at bin sekiz kocalı bir dul

Doru atlar donandılar yeşil giydim tut beni
Derdimi anlatamam gel sen de unut beni

Gül solar diken kalır eser acı bir yel
Ey gönlümün baharı neredesin artık gel

AHMET ADA
(1947)

İSTANBUL

Gül mevsimi, bir kıyı kahvesinde
Oturup dinliyorum dünyanın sesini
Toprak saksıda bir avuç fesleğen
Deniz ve gece kokuyor İstanbul

Birazdan çingene çiçekler gidecek
Kadıköy iskele alanından
Ay ışığı düşecek omuzlarıma gözleri hareli
Umulmadık sevgiyle kuşatacak beni

Oturup bekliyorum Kadıköy kıyı kahvesinde
Alaturka şarkılar savruluyor gökyüzüne
Denizini yitirmemiş henüz yakamaz
Bir vapur geliyor suları köpürte köpürte
Ne iyi, tarazlanmış ömrüm akıyor bir bütüne

Çiçekleri suluyor balkonda bir kadın
İğne oyalı bir perdenin önünde
Dondurma yiyor uçurtma çocuk
Yanında tekir kedi
Buradan görüyorum, elimde Üvercinka
Cemal Abi birazdan çıkıp gelecek sanki

Derken tam üstümde çığlık çığlığa kuşlar
İçimde gurbete düşmüş bir şair hali

İSMAİL UYAROĞLU
(1948)

İSTANBUL

Çekilin önümden binalar
Çamura düştü çiçeğim
Şişli, Taksim, Aksaray
Her an bir çılgınlık yapabilirim

Mayısı da gördük, ne oldu
Levent, İkinci Levent, Dört Levent
Hiç mantar yok toplayacak
Ben bu İstanbul'dan gitmeliyim

Sen bu İstanbul'dan gitmeliydin
Yıllar önce, geldiğin gün
Şimdi ancak çeşitli felaketler
Deneyebilirsin, denemeliyim

Nerden uç verdi bende bu
Felaket tutkusu
Beyazıt, Karaköy, Harbiye
Yollarda gelişti belki de, ne bileyim

Akşam mı oluyor, olursa olsun
Kaybolacak bir cadde bulurum elbet
Önce bir bira, bir daha, bir daha
Ki yılışık vitrinleri görmeyeyim

Tanrısına da güven olmaz bu İstanbul'un
Hep yarına erteliyor kıyameti
Girip bir sinemaya bari, beklemeden geceyi
Kendimi karanlığa gömeyim

SEYYİT NEZİR
(1950)

İZLERİ VAR

Füruzan'a, İstanbul için

Seni gerçek ve yalın övgü sözleriyle, ateşinle yonttuğun sözlerle
seslendirmenin gururu
Şairlerine en büyük ödüdür bu, acıları dindiren sedeften sevda
sözü, kaleminin uğru

Sen uzatıyorsun taşın ve yazının ömrünü, umut sendedir, adını
vur
Tohuma ve güne; madene ve tornaya kimliğini damlat tuzlu ve
dupduru

Oysa dedikleri ne: bu kentin harcı lumpenliktir, gövdesi boyunca
katılaştıran akıntılar kaplıyor cildini
Ve kaldırımlarında, bacaların soluğunda, günlerin gökkuşağında,
köklerinde başakların o zefirden ceset moru

Bense ayağa kalkıyorum önünde senin; onları sesleniyorum:
köledeki kahramanlık ilk ondadır
Özgürlüğün gelincikten aylasıdır; sırtımızda, boynumuzda
cap canlı lekesi var aşktan, bu işte onun zoru

Elim çoktandır yürek atışlarında, elimde izleri var, ekmek ve
sesimizde; kutsanıyor soluğuyla ülke
İzleri var, odur yenileyen sevecen soluğuyla bu koca gövdenin
dokularını o büyük günlere doğru.

Mart 1981

ABDÜLKADİR BUDAK

(1952)

GÖÇMEN

Ben bütün sınavlara silgisiz girdim
Düzeltemeyi bilemem bu yüzden yanılsımı
Bir şiirden söz ederken taşrada
Kumkapı sanıyorum arkadaşları

Giriyorum başkentini yitirmiş İstanbul'a
Küçük bir doğu kentinin düşünden
Kanadımın birini bırakmak koşuluyla
Yararlandım kuş uçuşu bir gökten

Bir dergiye uzatmadan az önce
Martı çığlıklarına batırdığım şiiri
Yeniden okumak çok hoşuma giderdi
Nargileli adamların yanında
Köprünün altında bir çay içimi

Üç beş iskemleli park kahvesinde
Suç işliyor gibiyim şiire çalışırken
Kadıköy'de imza günü var yine
Bütün duygularım burada göçmen

Sıra arkadaşım çaldı silgimi
Beni yanlılarımla başbaşa bırakarak
Yayımlanmasın diye şiirler yazıyorum
Adımı tenhalarda bir daha unutarak

Korkarım sevecek at bu gidişle dizginini
Sahi İstanbul'un başkenti neresiydi?

METİN CENGİZ

(1953)

DENİZİ DONATIN

ıçimde bir ırmağa açılan pencere
sarhoş ve karlı bir istanbul gecesinde
akıyor martılarla beyaz telaşlı
yürek atışımız böyle cambaz böyle çingene

söylerlerdi yollar aşkı tanır diye
işte gitar çalarak kar yağıyor üstümüze
karın yağışı bahar gibi bir haber
aşkınız karçiçeği, diyor ateş içinde

ben bir uçurum talihiyle doğdum
ama taşın sesini deniyorum sana
çok sevmek incitirmiş derdi babam
soluğum geceye beyaz uyarı, babamı anlıyorum

karın öteki yüreğini duyuyoruz birlikte
müziğini kendisi besteleyen karın
çağrımı anlamak isterseniz diyor beyaz ses
biraz da denizi yapraklarla donatın

TARIK GÜNERSEL (1953)

GÜNBATIMI

ciğerlerimde Chicago'nun kara endüstri tozları hâlâ,
yolun sonuna doğru otobüsün dinç bir mart sonu buğulu
penceresinden kırmızı kanaryalar gördüm; ufukta oynaşarak yiti-
yorlardı. Dudaklarında ilkyaz tohumlarıyla delikanlı bir yel.
Yorulan kanatlar, durulan gökyüzü.

bu günbatımında bir İstanbul eksikti.

ne demek İstanbul eksik -olur mu öyle şey
olur mu siz söyleyin serseri yağmurlar zehir
yağmurları umut açları ikiyüzlü topraklar siz
söyleyin hiç eksik olsun olur mu İstanbul

gitmeli gidip getirmeli
gidip görmeli işitmeli dokunmalı tatmalı
koklamalı doymamalı
gidip sarmalı uzanan dost kollar ve
minareleri ve yoksul tepeleri
boğaza karşı ayılıp
bağıra bağıra ağlamalıyım

gözümlerimde Chicago'nun korkak intihar rengi.
gitmek istiyorum.
anamın bereketli ellerinden öpmek istiyorum.
ilkyaz Sheboygan'a nazlandı bu yıl;
hasret beni bağlamadı hiç bu kadar.

YAŞAR MİRAC
(1953)

TRABZONDAN ÇIKTIM YOLA

trabzon'dan
çıktım yola
vardım geldim
istanbul'a
bu ne biçim
yermiş ula
hiç bir yere
benzemiyor

köprüleri
süklüm püklüm
yedi tepe
yetmiş yaka
yeri göğü
tıklım tıklım
sonu gelmez
bir curcuna

kıvrak kalça
boğaziçi
kırık boynuz
kör haliç'i
kulelerle
kuppelerle

sise banmış
 içi dışı
 martıların
 çılgılığında
 iki yaka
 yaka silker
 gemilerin
 düdüğünde
 sular aka
 aka bıkar

çarşılarını
 kapatmış
 eteğin
 dört yana atmış
 pul kuyruklu
 deniz kızı
 suya sere
 serpe yatmış

göbeğinde
 külhan gezer
 evler
 birbirini ezer
 beline
 köprüler sarar
 boynuna
 gemiler dizer

minareler
 saçta toka
 çanlar
 kulağında küpe
 kaşlarına
 surlar çekmiş
 yanağında
 benler kule

avrupa'da
 bir baldırı
 marmara'da
 memeleri
 bu ne biçim
 kızmış ula
 hiçbir kıza
 benzemiyor

bir bakarsın
 sesi bülbül
 dudakları
 öpücük gül
 bir bakarsın
 teni solmuş
 gözlerin
 ışığı sönmüş

kimi yirmisinde
geliş
konaklarda
duvaklanmış
kimi yüzyıllık
kütürüm
sokaklarda
sürüklenmiş

kiminde
banmış çamura
kiminde
yıldıza pula
kimi
kırk çocuk doğurmuş
yılların
yılgin kadını
kimi
fosforlu farfara
duymayan
yoktur adını

bu ne biçim
işmiş ula
bir evde kalmış
oluyor
bir dönüyor
şakrak dula
bu ne biçim
kızmış ula
hiçbir kıza
benzemiyor

bencileyin
gelmiş çoktur
dolaşırlar
sokaklarda
işin var mıdır
hemşerim
yarı vardır
yarı yoktur
karnın tok mudur
hemşerim
yarı açtır
yarı toktur

meşin kese
demir kasa
ne hak tanır
ne de yasa
üçün beşin
bayramı var
milyon canda
milyon tasa

kapanın
elinde kalmış
konaklar
güzel yalılar
yanılıp
pembe düş gören
yoksulların
canı yanmış

sultan süleymanın batan gemisi
yağma var
hey babam
İstanbul yağma
derme çatma
kondusunda
kimisi
yağma der
hey mübarek kar
yağma

binbir türlü
 iş yaparsın
 korkma
 ölmeden yaşarsın
 hiçbir şey
 yapamıyorsan
 köprüde
 balık tutarsın
 geçinmek hem kolay
 hem zor
 bakalım gönlün
 ne diyor
 işte doğru
 işte eğri
 işte zorluk
 işte bolluk
 ben birazcık
 eğriyim de
 işin iştir
 artık senin
 bakmazsın
 gözün yaşına
 bunu diyorsan
 kimsenin
 kara kışta
 buz satarsın
 tatlıcıda
 tuz satarsın
 becerikli
 pezevenksen
 kel oğlanı
 kız satarsın

sultan süleymanın batan gemisi

kazık var

hey babam

istanbul kazık

soyduğu yoksula

acı kimisi

yazık der

hey mübarek kul

yazık

gel bakalım
 delikanlı
 karadeniz'in
 uşağı
 erzurum'un
 toy dadaşı
 adana'nın
 şen civanı

biraz tanı
 istanbul'u
 hanından geç
 hammamından
 kışlasından
 zindanından
 beyoğlu'nun
 gerdanından
 in yokuşlardan
 aşağı

karanlık çeşme
 sokağı
 cihangir
 aslan yatağı
 yüksek kaldırımından
 düşme
 çıkılmaz daha
 batağı

bin bir tür yüz
bin bir tuzak
bir anda
sana yakındır
bir anda
senden çok uzak

delikanlı
öğüt kolay
zor olan
sözü yaşamak
buncasından
bir şey çıkmaz
çokcasının
sonu gelmez
sonra sen de
dersin bana
bu ne biçim
türkü ula
hiçbir şeye
benzemiyor
bir türlü
bitmek bilmiyor

bu ne biçim
ozan ula
öğüt vermeye
kalkıyor
kendi
hiçbir şey
bilmiyor

TUĞRUL TANYOL
(1953)

BİR KENTİN İÇERDEN GÖRÜNÜŞÜ

Kıpırtısız bir ırmak gibi kent kendi karanlık sularına akıyor
Denize doğru iniyorum dar sokaktan, başımda yağmur
Issız bir ağaç dibinde dinleniyorum, derisi soyulmuş
eski günlerin ardında soluk gülümseyişleriyle
aldatılmış seslerin karanlık ordusu
Kalın kürklerine bürünmüş eşkiyalar, dağlardan
akan kurt sürüsü, karlı ovalardan sürgün
kentnin karanlık sularında boğulmak için.

Şu anda biliyorum, birleri birilerinin hayatından çıkıyor
Birileri birilerinin hayatına giriyor, yorgun ve paslı
gözlerini görüyorum, geceye uzanan ellerini
Denize inen dar sokakta yağmur kimleri
Kimlerin uzak yollarına sürüklüyor.

Yalnız gece trenlerine biniyor şimdi uzak gözlerim
Yağmurda titreşen gar lambalarıyla büyüyen gölgelerin
Kimlerden ne kaçırırcasına telaşla koşuşan
seslerin ardında büyük bir hiçlik, terkolunuş ve kederin
sıcak yağmuru bu, dudaklarıma yağın, sokaklara, gar lambalarına
rıhtıma her akşam yorgun umutlar boşaltan yolcu vapurlarına
tersaneye, ışıkları sönük son vardiyalara
aşka ve kedere yağın, kemiren yalnızlıkları.

Kıpırtısız bir ırmak gibi kent kendi karanlık sularına akıyor
Biliyorum, şu anda bir tren en olmadık
düşlerle yüklenmiş geceye açılıyor
Geceye ve yıldızların karanlık ülkesine açılıyor bir gemi
Her an her yerde birileri birilerinden ayrılıyor
Her an her yerde birileri birilerine kavuşuyor
Usulca soluk alıyor... veriyor bütün yollar.

İşte yalnızlar ordusunun atsız pehlivanları
Karanlığa serilmiş seccade, kiblesi kırık saat
Hepsi solgun bir aynanın dipsiz derinliğinde
Dağlardan akan kurt sürüsü, karlı ovalardan sürgün
zil sesleri, kumanya, son vardiyadan süzülen ölüm
Herşey büyük bir telaşla kente doğru koşuyor
kentin karanlık sularında boğulmak için.

SEFA KAPLAN
(1956)

İSTANBUL GAZELİ

gecedir kandillerden mevsime eylül düşer
bir gül tenhalaşırken kibleme bin gül düşer

ömrüm kuşatmalarda beyhûde bir intihar
acılar yayılım ateş – vurulur bülbül düşer

alkol girdaplarında direniriz yine de
bir damla gözyaşdır mektuplarda pul düşer

mezarlık boylarında panayır ve sirklerde
ölüme zengin giren dirime yoksul düşer

tedirginliği vaktin üretirken kendini
gecedir tabutumdan hâlâ istanbul düşer

NECAT ÇAVUŞ
(1957)

ANIT ÖPÜŞLER

Mimar Sinan Kostantiniyye'yi en güzel yerinden
Tutup öpmüş öpmüş İstanbul yapmıştır
Belki bir Şehzadebaşı da belki Süleymaniye de
Bir öpüş rüzgâra karşı çınar
Bir öpüş çağlara karşı simya
Bir öpüş müziğin gül açımı
Bir öpüş denizin içindeki ses
Ya Üsküdar'daki Şemsipaşa
Tanrım! O ne öpücüktür, belki de
İstanbul hiç böyle öpülmemiştir.

ENVER ERCAN
(1958)

BİR KENTİN
AŞAĞIDAN GÖRÜNÜŞÜ

1
benim denizime
sınır bir deniz

2
hovarda bir mavi

3
genel insanların
girip çıktığı
özel evlerle sıcak

4
hasnikâhsız kadınlarıyla
güzel

5
ceninlere paraşüt
ayakta işeyenler için

6

nah şöyle bıyıklarını
 zülfikârlayıp
 zapt-ü rapr dinelen
 otelleriyle

7

gecekonduları
 dışına kilitleyen
 insanıyla
 insanıyla
 kaderini arabeskle kederleyen
 insanıyla

8

ipiyle kuşağıyla bizim
 gerisi allah kerim

9

bütün bıçaklara
 ters bileylenmiş

10

en bıçkını
 kendine külhan

11

inceldikçe narinleşen
 odalarıyla dumanaltı
 boytan boya dumanistan

12
gökyüzünden
kırık düşmüş
bir çift zar

13
göbek adı yedikule
sokakta genç osmanlar

14
naylon entelleriyle meşhur
perakende bülbül
toptan tangur tungur

15
dikine saplanmış şiir

16
sesimdeki yapışkan kir

17
üstüne gördüren

18
adıneysesenkoy çiçeği
ha! Bir de Taksim meydanı
(şimdi düşler tuzbeyaz)

MUSTAFA KÖZ
(1959)

DERSAADET VE TİRAT

öndeyiş

ey mahyalarında tecimenlere kaç vakit
dinin ve tinin vâridâtından söz eden
çok dinli tanrılar
kanlarınızı da götürün gidiyorsanız
çirkin sakallı sultanlar evcimen cariyeler
adlar ve atlar kimler daha kimler daha
alışmamıştı cin hamam kubbelere
ulan istanbul sen istanbul'san böyle rezil ve rüsva
orospuları küçük günahları büyük
acıları kısa umutları uzun ve sözün
pâyitahtında sakla o gün görmüş sularını

ey bizans eskisi kırk erkek artığı .
 kırk nefesinde kırk belalı düğüm
 ey bizans eskizi kırk erkek artığı konstantinopolis
 biz müstağni ve haris gecelerimizi sana verdik
 hem dünya diye bir yer de vardı o zaman
 istanbul diye bir şehir
 minarelerinde bedevi habeshiler
 avlularında ölü morlukları
 alın yazılarımız el yazması ve rotatifler dönerdi
 ulan istanbul sen istanbul'san böyle rezil ve rüsva
 borsalarını kapa ellerime
 ve vur istersen yüzüme yalan dünya aşklarını

ey istanbul o pera'ya postnişin
 efendi o kaçık derviş
 ey istanbul kıytırık hüznler şehri
 dehri kemiren o ucube kunduz
 bu kadar ayıp da olur mu güpegündüz
 yeter sürüdüğün bizi
 bırak da ölelim gayri
 dört başı mamûr dermiş

o parya uzun gözlü balıklar şehri
 bunları yazıyormuş neonlarına pera
 ya da bunlara benzer bir yığın zırva
 oysa biz gidince her şey duracaktı yerli yerinde
 ulan istanbul sen istanbul'san böyle rezil ve rüsva
 analarımız da anılarımız kadar güzeldi en az
 kızlarımız dünyalar içinde en güzel
 -dokuzunda gelin/otuzunda ölüm herbiri-
 oğullarımız en/gerekli günleri yaşardı kavillerince

o zaman ıhlamurlar tozardı bahçelerde
 gülhatmiler gülerdi
 çocuklar kara dut kara zeytin ve kara sevdıyla katık
 tok oturur tok kalkardı aydınlık sofralardan
 sonra biz hop oturur hop kalkardık aydınlık bulvarlardan
 sonra gözlerini söktüler yeşil yeşil
 dişlerini döktüler kara kara
 ulan İstanbul sen istanbul'san böyle rezil ve rüsva
 -anla ki fabrikasında çalışıp da silaha karşı olmak değil
 tütün mesele-
 mesele canım cicim değil muhabbet olsun diye
 indirimli satışlarıyla gidiyoruz ulan hergele
 -bugün öl/yarın öde-

o zaman toplu ölürdük hardalla
 yüreklerimiz mandallı kapılar gibi iğreti
 kırık camlar gibi pornoydu
 buydu görüp göreceğimiz nimeti belki de dünyanın
 mezartaşlarımızda ayet-el kürsi
 ve fragmanlarda esas oğlan herzeleri
 kısaca buydu demek ki hayatın
 kıymet-i harbiyesi

ey tebdili kıyafet cennetmekân ölüler şehri istanbul
 lokantalar beykoz paça pantolonlar ispanyol
 makintoşlu godoşlar manyetolu ibneler
 daha neler anam istanbul daha neler
 ulan istanbul sen istanbul'san böyle rezil ve rüsva
 her damarında bir kösem
 her taşında bir yılan sakla da
 ihaneti bizden bilsin mikroburjuvalar

İzin ver bu vapurunu da ben kaldırayım istanbul
 şalterlerini ben indireyim şakkadanak
 çımacıların rüyalarına sokayım şeytanı
 alt alta üst üste bir hayhuydur başlasın
 dalgalardan bilinsin prezervatifsiz çocuklar
 yedi tepen varmış rivayet saymadık
 varsın olsun gözümüz yok allah versin
 tepe tepe kullan hayrını gör herbirinin
 lâkin çok eski hikâyedir gel etme
 hariçten kimseler girmesin aramıza
 bu denizler bu balıklar bu keder
 bu martılar bu sokaklar bu evler
 ikimize yeter

ey istanbul garip şehir yarın kuş yarın deve
 ada vapurlarında mastikalar
 başaltlarında don kuruları
 kışüstlerinde morinalar
 sintine döker çakaralmaz gemilerin
 silsilesine söverek balıkların
 ulan istanbul sen istanbul'san böyle rezil ve rüsva
 gözüne dizine dursun o kadar adan
 adam bildik de söylüyoruz derdimizi
 günlerimiz çiroz çirozlar gibi çürüdü gitti
 sözlerimizi ite atsan it yemez
 sen övedur daha garlarını bulvarlarını
 salkımsaçak kar
 biz zulalarda kiralım zilliği
 ata atsan at yemez

ey musallalara musallat süne zararlıları
 çınarlar koyduğumuz yerde durmuyor hiçbir vakit
 ne bir eksik ne bir fazla yaşıyor her bir acı
 her insan her insandan alıyor fazla yaşı
 sebepsiz kuş uçmuyor
 en azından bunu biliyoruz ulan istanbul
 ölüyorsak sebebi var
 gülüyorsak sebebi var
 yürüyorsak sebebi var
 ben oturmuş el kalem dil kalem
 zırtapoz şiirler yazıyorsam sebebi var
 sen oturmuş iki yakarı bir araya getirmişsen iki köprüyen
 bunun da bir sebebi var
 taşalanma iki gözüm suyun suya aktığı gibi
 akacaktı ellerimiz birbirine

ya istanbul hâl işte böyle
 böyleyken böyle
 sen söyle şimdi
 ölüm/kanadı nakışlı bir kuş mu haliç'te
 söyle ki bilelim
 ekmeğini yedik az buz
 suyunu içtik
 çeşmelerini biliriz ezbere
 gerçi yatmadık bir kere/kuş tüyü yataklarında kasrlarının
 ama madem ki hiçbir şey piç değil
 sende yaşıyorsa söyle ki bilelim
 ulan istanbul sen istanbul'san böyle rezil ve rüsva
 sen söyle şimdi
 ölüm/kanadı nakışlı bir düş mü haliç'te
 ya istanbul o zaman öyleydi bu zaman yine öyle

sondeyiş

bir yaprağın iki yüzüydük istanbul
 tam iki yüz yaprak düşürdük dalından
 biz kaldık bâkiye sen ve ben
 güz içre geriye mahmur ve yoksul

SUNAY AKIN
(1962)

İSTANBUL

Asma köprülerin
haleatlarıyla bağılı ellerini çözerek
gökdelendenlerin arasından
seni kurtarmak isteyen çocuklar
örgüt kurmasın diye
arka bahçeli
bütün evlerini yıktılar İstanbul

Sokaklarında artık anarşisttir onlar
sigara reklamı bahanesiyle
sarmaşıkların vatanı olan duvarlarda
at koşturan kovboyları
kovmak için savaşırılar
ki vurulduklarında
karışır kanlarına
ceplerinde taşıdıkları
tohumlar

Şiirler okuyacağız kulelerinden İstanbul
ve yalnızca
körler olacak sokaklarında
eli sopalı
gezen

Bırakacağız rüzgâra şiirlerimizi
 bildiri atılıyor diye
 ihbarlar yağacak telefonlardan
 bir kez daha kırılacak
 IV. Murat'ın elindeki kafes
 ve koltuklarınıza
 bağlandığınız ipleri koparın
 duyurusunu yapacak
 Hezarfen Ahmet Çelebi'nin torunlarından
 bir hostes

Ölmesin diye Deniz
 bir anlık
 ayaklarını tutan
 idam masasının tahtalarıyla
 sana iskeleler yapacağız İstanbul
 denize doğru
 uzanan

Meydanlar ki gamzelerindir İstanbul
 bak, göreceksin;
 bir Mayıs gününde tutuşacağız elele
 ve sen bizlere yeniden
 gülümseyeceksin!..

HÜSEYİN ALTINSOY
(1962)

DELİ DENİZ GÖMLEĞİ İSTANBUL
SENİ GİYMEYECEĞİM

Senin o deniz yansıman aydınlığından
öyle ki istanbul
saçlarımın karanlığına sığınıyorum

I

Yanlışlıkla gözlerime ulanan bir güzellikti senin gülüşün
krizantemler seninle birlik bir garip
bir beniz biraz ölgün

/deniz gömleği bir istanbul büyük
mavi bir deniz benden uzak serseri salyaları
bir mavi bir zenci istanbul
birazı da yokuşlar gemiardı köpüğü martı ve sis/
/birkaç numara büyük bir galata köprüsü
üstünde sanki yediler parkında yürüyorum
sanki yirmidört saat
onaltı kez karşılıyorum gülüşünü/

beni sağlayan gözüm yaşımı tabutta saklayan bir can
bir tesbih tanesi otuziki yıl dirim'i yaşadı
bende yaş yirmiiki uğursuz bir rakamla
kendi dirimi saklayan bir tabut giyiyordum.

II

ne hesap-yanlış hesap
yanında hep anneni mi göreceğim
ablası fetbaz uzun bir toz dilimi dahi şehnaz
inan vitrinardı yansımalarında hep seni güleceğim

Soyadın tetik bekliyor ortası yerine bir (c)
güller durulunca durgun mu sular
parmağın içinden geçen bir tetik bir nişan
yoksa yoksa bir nisan (aldırma şaka)

nişanlı mısın yoksa nisan ayında yağmur
-süresiz yağmur

III

-hayır

-bırakın bir daha teklif etmem

-pek lâzımdı

-keyfin bilir

dünyanın bütün haki renkli coğrafyalarından
beyaz karanfiller devşiriyorum senin için
müşteriler güleryüzlü dişleri beyaz
kiminin unutulmaya mahkûm takma dişleri
doğalından uzakta yıkımı hatırlatan kimi
kimsenin altın dişleri sonbahar
sense karanfil kokulu dişlerinle
bir haftasonu beni bir yerlerden hatırladın
sana bir can borçluyum inan
eski bedenimi öldürüp tabutuna giydirdim
dirim bende kaldı sevinçten-kekeliyorum
ne-ne-ne-ne güzel bir bahar bu ilk/bahar

İstanbul

moda sosyete gülüşlerini gördüm

dişleri takma idi ya da porselen

ölümle nişanımı bozuyorum

TABUTUNU GİYMEYECEĞİM İSTANBUL

İNAN SÖZÜMÜ KENDİM GİBİ TUTARIM

KÜÇÜK İSKENDER (1964)

İNŞAAT SAATLERİ

istanbul'un bütün satrançları oynandı!

tüysüz bir oğlan bacağına benziyordu akdeniz
mavi dudaklarıyla yosunları öpen bir sarışın savaştı
beni bile aşan o gizem. Bilmem ki nerelere gizlesem
hayatımı / diye diye / yükseldim
yükseldim alçaldım
yükseldim alçaldım da güzeldi alçaktı
yüzümün orta yerinde bir bıçak gibi saplı duran
sevdalarım. Anlarım ben, anlat diyordu gece

edebiyatsızlık olur-olacak
suyun
o palamar kafatasını
kayalıktan gözkapaklarıma
deydirince,
ve donunu
içki kadehleri ve doktorlar ve savcılar
ve sadakatlerle şevkatler
ansızın indiriverince

bir yağmur dururdu, hep, bilirdim,
denizin derinliklerinde, hiç yağmayacak,
ipince.

istanbul'un bütün briçlerinde sanzatu var!
bütün felsefeler geçecek bütün satrançlar
bütün briçler..

bize bir tek hasret ve ihanet kalacak, inan
bize bir tek, hüzün imgeli sevinçler!

baş-

kaldıra-

cağız!

başımızın üstünde şekilden şekile girecek
serseri anlamlar taşıyan yıldızlar
delikanlı bir güç taşıyan tanrılar
ve onlara ait
çocuksu bir gülüş taşıyan kocaman bir ağız!

yır-

ta-

cağız!

yangınlara bilmemkaç kilometre kala
 binip kandan yaratılmış ölü dev bir çakala
 ve tutunup koltukaltı kıllarına
 sahipsizlik'in, ahlak'sızlığın
 kudret denen o şahane cesedin
 çenesine, çehresine doğru
 tır-

ma-

na-

cağız!

bir sözcük bile edemedi darladağın
 kapanıverecek o yapış yapış ağız!
 ağzın o ağulu, ebruli boşluğuna
 yeni bir çağ inşa eder gibi sıçacağız!

temmuz 1986

ALTAY ÖKTEM
(1964)

İSTANBUL

en kuzguni gecedен yansıyan güneşim, fer'im

kızkulesi: kirletildi
süleymaniye camii: güvercinler
karardılar ezan sesinden
boğaziçi: takma dişli
bir denizin griliği
çamlıca tepesi: sırtını dönmüş kendine
ağlıyor şimdi
selimiye kışlası:
(sözcükleri kirletemem)

hamallar azalır: bir tilki sessizliği
bileyciler bilmezler katil bir bıçağın
içindeki o prenses inceliğini
kalaycılar azalır: bakır kimsesizliği

istanbul'um, karanlığım, düşkentim
başka türlü anlatamam kendimi

ŞAİRLERİN YAŞAM ÖYKÜLERİ

MOIRO: (İÖ 300 dolayları) Gadaralı Meleagros, İÖ I. yüzyılda yayınladığı "Güldeste"sinde yer verdiği Moiro ya da Byzantion'lu Moiro, adı bilinen ilk İstanbullu ozan. Aynı kaynakta, Filolog Andromakhos'un eşi ve tragedya yazarı Homeros'un annesi olduğu belirtiliyor.

İMPARATOR IULIANUS: İmparator Iulianus ya da Dönme Iulianus, 361-363 yılları arasında Roma İmparatoru oldu. Büyük Konstantinus'un yeğeniydi; bir Hıristiyan gibi yetiştirilmesine karşın bu inanca karşı çıktı ve pagan inanışlarını canlandırmaya çalıştı. Yaşamının büyük bölümünü Lutesya (Paris), İstanbul ve kendine merkez seçtiği Antakya'da geçirdi; kısa süren hükümdarlığının sonunda Perslerle yaptığı bir savaşta öldü. Usta bir yazar ve felsefeciydi; ardında çok sayıda mektup, felsefe metinleri ve az sayıda şiir bıraktı.

KYROS: *Yunan Antologyası*'nda adı Ozan Kyros ya da Konsül Kyros biçiminde geçiyor. Mısır'da, Panopolis'te doğduğu, İmparator Genç Theodosius döneminde (408-450) İstanbul'da önemli devlet görevlerine yükseldiği söyleniyor. Önce İstanbul valisi, sonra da konsül görevlerine atanan Kyros, daha sonra imparatorun gözünden düşmüş, başkentten ayrılmış ve yaşamını Kütahya piskoposu olarak sürdürmüş. Mabeyinci Pavlos'un babası olduğunu savunanlar da var.

LEONTIOS: Leontios Skolastikos, VI. yüzyılda yaşamış Bizanslı ozan. Agathias seçkisinin ozanlarından ve büyük olasılıkla Mabeyinci Pavlos'un bir şiirinde ölümüne ağıt yakılan Le-

ontios'la aynı kişidir. Bu şiire bakılırsa İstanbul'a başka bir yerden gelmiş ve genç yaşta burada ölmüştür. Nereden geldiği bilinmeyen takma adı *Minotauros*'tur.

ARABİOS: Arabios ya da Arabios Skolastikos, VI. yüzyılda, Iustianios döneminde İstanbul'da yaşamış Bizanslı ozan. Hakkında hiçbir şey bilinmiyor. Adı Arap ya da Arabistanlı anlamına geliyor olabilir. *Skolastikos* sözcüğü, bilginler ve eğitimle, okulla ilgili kişiler için kullanılan bir san.

MABEYİNCİ PAVLOS: VI. yüzyılda İstanbul'da yaşamış bir Bizanslı ozan ve İmparator Iustinianos döneminin önemli bir saray görevlisi. Yunan Antrologyası'ndaki seksene yakın epigramma'sı Türkçe'de yayımlanmıştır (*Altın Yağmur*, Adam Yayınları, 1997). Buradaki dizeler, o kitapta yer almayan *Ayasofya'nın Betimi* adlı uzun şiirinden seçilmiştir ve tek bir şiirin parçalarıdır.

AYNÎ: (XV. yüzyıl) Hakkındaki bilgiler Karaman Beyi Kasım adına düzenlediği Divan'ına dayanır. Kasım Bey ve Konya'da vali olarak bulunan Cem Sultan'ın meclislerinde bulundu. İstanbul'un fethiyle ilgili şiiri ile bilinir, kimi şiirlerinde dönemine ilişkin bilgilere de rastlanır.

LÂTİFİ: (Kastamonu, 1491 – Kızıldeniz?, 1582)

Asıl adı Abdüllatif olan şair kendi kendini yetiştirdi. İskender Çelebi'ye nevrüz nedeniyle sunduğu 'bahariye' üzerine Belgrad'a imaret kâtipliğine atandı. Bir süre sonra İstanbul'a geldi (1543). Şair dostu Zaifi'nin teşvikiyle hazırladığı 'tez-kire'sini 1546'da Kanuni Sultan Süleyman'a sundu. Kendi-

sine Ebu Eyyub el-Ensari vakıf kâtipliği verildi. 7 yıl sonra Rodos'a atandı. Oradan Mısır'a geçti. Kefevi'nin Ruzname'sindeki bir kayda göre, Mısır'dan Yemen'e giderken bindiği geminin batmasıyla öldü.

Latifi, tezkiresinde on iki yapıtı olduğunu yazar. Divan'ı henüz ele geçmemiştir. En önemli yapıtı Tezkiret üş-şuara'sıdır. Evsaf-ı İstanbul, bir giriş ve altı bölümden oluşan risalesidir.

TAŞLICALI YAHYA: (Taşlıca ? – İzvornik, 1582) Dukakin beyleri soyundandı. Devşirme olarak alınıp acemioğlanlar koğuşunda yetiştirildi. Bilgiye ve şiire düşkünlüğü dolayısıyla Yeniçeri ocak kâtibi Şahabettin Bey'e çırak oldu. Kemalpaşazade, Kadri Efendi, Fenarizade Muhittin Çelebi gibi bilginlerden yararlandı. Birçok sefere katıldı. Yeniçeri ocağında yayabashılığa kadar yükseldi. Bursa, Gelibolu ve İstanbul'daki bazı vakıfların mütevelliliğine getirildi. Şehzade Mustafa için yazdığı mersiye nedeniyle görevinden alındı, baskı gördü. Karşılaştığı haksızlıklar yüzünden Rumeli Serhaddi'ne giderek Yahyalı akıncıları ocağına katıldı.

Şemsi Ahmet Paşa'ya sunduğu Divan'ında oldukça sade bir dille yazılmış, halk söyleyişine dayanan şiirler yer alır. Edirne ve İstanbul şehrengizleriyle Şah ü geda (1537) mesnevisinde bu kentleri çeşitli yönleriyle anlatır. Başlıca yapıtları Yusuf ile Züleyha, Gencine-i raz (1540), Kitab-ı usul, Gülşen-i Envar...

BÂKÎ: (İstanbul, 1526 – İstanbul, 7 Nisan 1600) Asıl adı Mahmud olan şair fakir bir müezzin olduğu için kandil temizleyiciliği yaparken medreselere, dönemin tanınmış bilginleri-

nin derslerine devam etti. 1564'ten sonra İstanbul medreselerinde müderrisliğe başladı. Edirne, Mekke ve Medine kadılıklarında (1576-1582) bulunduktan sonra, yeniden İstanbul'a döndü. İstanbul kadısı (1584), Anadolu kazaskeri (1585), Rumeli kazaskeri (1591) oldu. Divan edebiyatımızın en büyük şairlerinden biri kabul edilen Bâki, tasavvuf felsefesi etkisinde kalmadı, dini konularda şiir yazmadı. Şairlik gücü din-dışı kaside ve gazellerinde görünür. Hayatı rindlik ve zevk alma açılarından değerlendirildiği bu şiirlerde kelime oyunları, mazmun ve hayallerdeki yoğunluğa karşın bozulmayan, sağlam bir dil yapısı ve etkileyici bir ahenk vardır. Çağdaşlarından çok ilerde bir şiir yazar Bâki, klasik şiirimizin, İran örnekleriyle aynı düzeye gelmesini sağlayan sayılı birkaç şairimizden biridir. Divan'ı vardır.

BAHTÎ: (Manisa, 1590 – İstanbul, 1617) Mehmet III'ün yerine 1603 yılında tahta çıktı. Ölene kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun tek hâkimi oldu. Şiirlerinde Ahmet Han ve Bahtî mahlaslarını kullandı.

ŞEYHÜLİSLAM YAHYA: (İstanbul, 1552 – İstanbul, 27 Şubat 1644) Babası da şeyhülislam olan Yahya Efendi, öğreniminden sonra 1587-1595 yılları arasında İstanbul medreselerinde müderrislik yaptı. Halep, Şam, Mısır, Bursa, Edirne, İstanbul'da kadılık görevinde bulundu (1595-1604). Daha sonra Anadolu, Rumeli kazaskeri oldu (1604-1619). 1622 yılında şeyhülislamlığa getirildi; üçüncü şeyhülislamlığı, 1634'ten ölümüne kadar sürdü. Şeyhülislam Yahya, Bâki'nin ölümünden sonra çağdaşlarınca gazelde en büyük üstat sayılmıştır. Tek eseri Divan, İbnülemin Mahmud Kemal İnal'ın incelemesiyle birlikte 1918'de yayınlandı.

NABİ: (Urfa, 1642 – İstanbul, 12 Nisan 1712) Yusuf Nabi 20'li yaşlarda İstanbul'a geldi. Musahip Mustafa Paşa'nın önce divan kâtibi, hacca gidip döndükten (1678) sonra ise kethüdası oldu. Paşa ölünce Halep'e gidip evlendi. 25 yıl kadar kaldığı Halep'te en önemli eseri sayılan Hayriyye'yi ve Hayrâbâd'ı yazdı. Divanını düzenledi. 1710 yılında Baltacı Mehmet Paşa onu İstanbul'a götürdü. Darphane emini, başmukabelecisi oldu. İstanbul'da öldü. Diğer eserleri: Tuhfetü'l-Haremeyn, Sûr-nâme.

NEDİM: (İstanbul, 1681 ? – İstanbul, 1730) Asıl adı Mehmed olan Nedim, medrese öğreniminden sonra müderris, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın sadrazamlığa atanmasından (1718) sonra da Mahmud Paşa mahkemesine kadı oldu (1725). 1727'den ölümüne kadar İstanbul'un bellibaşlı medreselerinde müderrislik yaptı. Divan şiirinin en büyüklerinden biri olan Nedim, Lale Devri diye adlandırılan dönemin zevk ve safa hayatını anlatan gazel ve şarkılarıyla ün kazandı. Bütün şiirleri hep din dışı konularda olan şair, zevklerini paylaştığı o renkli ve hareketli hayatı şiirlerine geçirmesini bildi, divan şiirinin soyut güzelliğini canlı bir İstanbul Türkçesiyle aştı. Divan şiirimizin yerli bir havaya bürünmesinde en büyük katkıyı sağladı. Nedim'in Divan'ı bilimsel bir yöntemle ve tam olarak 1922'de Halil Nihat tarafından yayınlandı.

FENNİ: (İstanbul, ? – İstanbul, 1745) Fenni Mustafa'nın yaşamıyla ilgili bilgi yoktur. Divan'ında yer alan 63 beyitlik Sevahilname adlı mesnevi, İstanbul Boğazı'nın iki yakasını anlatır. Bu yapıtın Mehmet Fenni'ye ait olduğu da ileri sürülmüştür.

ESRAR DEDE: (İstanbul, 1747 ? – İstanbul, 1796) Galata Mevlevihanesi'nde Şeyh Galip'e mürit oldu. Mevlevi gelenek ve terbiyesiyle yetişti. Kazancı dedeliğe kadar yükseldi. Arapça, Farsça yanında Latince ve İtalyanca da öğrendiği söylenir. Şiirlerinde Şeyh Galip, Nabi, Fehim ve Sabit'in etkisinde kaldı. *Divan'ı*, Hazreti Ali'ye olan sevgisini belirten *Mübarekname-i esrar* ile *Fütüvvetname-i esrar* adlı iki manzumesiyle birlikte basıldı (1841).

SÜRURÎ: (Adana, 1752 – İstanbul, 1814) Öğrenimine Adana'da başladı. İlk şiirlerinde *Hüznî* mahlasını kullandı (1773). Adana'ya gelen Şeyhülislam Yahya ile görüştüktan sonra İstanbul'a giderek öğrenimini tamamladı. *Sürurî* mahlasını kullanmaya başladı (1779). Ününü çağının türlü olaylarıyla ilgili olarak düşürdüğü manzum tarihleriyle kazandı. İki bin kadar olan bu manzumeler mizahi yanıyla da ilgi çekicidir. Şiirleri *Divan'ı*nda derlenmiştir (1838).

ŞEREF HANIM: (İstanbul, 1809 – İstanbul, 1861) Müderris, şair Mehmet Nebil'in kızıdır. Mevlevi tarikatındandı. Sadrazam Âli Paşa tarafından aylık bağlanarak korundu. *Divan'ı* vardır (1867).

ZİYA PAŞA: (İstanbul, 1825 – Adana, 1880) Sadaret Kalemî'nde memurken Reşit Paşa'nın yardımıyla kâtip olarak saraya alındı (1855). Kıbrıs'a (1861), Amasya'ya (1863) mutasarrıf oldu. I. Meşrutiyet'in kurulmasına çalışan Yeni Osmanlılar Cemiyeti üyesi olduğundan Namık Kemal'le Paris'e kaçtı (1867). Londra'da Namık Kemal'le Hürriyet gazetesini çıkardı (1868). Abdülaziz'in tahttan indirilmesinden sonra

Maarif Müsteşarı oldu (1876). Konya ve Adana'da valilik yaptı (1878). Adana'da öldü. Yapıtları: *Zafer-nâme* (1868), *Harâbat* (1874), *Eş'ar-ı Ziya* (1881).

EŞREF: (Bursa, 1819 – İstanbul, 1894) Harbiye'yi bitirdi. 1853'te Serdariekrem Ömer Paşa'nın yaveri; 1869'da paşa; 1870'te Bağdat'taki VI. Ordunun Kurmay Başkanı; bir yıl sonra Tahran Elçisi oldu. 1876'da Selanik valiliğine getirildi. Osmanlı-Rus Savaşı'nda, Tuna cephesi komutanı oldu. Savaşın kaybedilmesi üzerine azledildi. Limni adasına sürüldü. Sonra III. Abdülhamit tarafından bağışlandı. Çağının aydın ve sanatçılarıyla yakın ilişkiler kuran Eşref Paşa'nın *Divan'ı Eşref-üş-Şuara* adıyla basıldı (1861).

TEVFİK FİKRET: (İstanbul, 24 Aralık 1867 – İstanbul, 19 Ağustos 1915) Mekteb-i Sultani'yi (Galatasaray Lisesi) bitirdi (1888). Sultani'nin ilk kısmında Türkçe öğretmenliği yaptı (1894-1895). 1896'da *Servetifunun* dergisinin başına getirildi. 1901-1908 yılları arasında Âşîyan'da inzivaya çekildi. Meşrutiyet'in ilanından sonra Hüseyin Cahit'le Tanin gazetesini çıkarmaya başladıysa da kısa bir süre sonra ayrıldı. Mekteb-i Sultani müdürü oldu (1909-1910). İstifasından sonra Robert Kolej'de öğretmenlik yaptı. Şiir kitapları: *Rûbâb-ı Şikeste* (1900), *Halûk'un Defteri* (1911), *Şermin* (1914).

MEHMET ÂKİF ERSOY: (İstanbul, 1873 – İstanbul, 27 Aralık 1936) Halkalı Baytar Mektebi'ni bitirdi (1894). 1908'den sonra *Sırat-ı Müstakim* ve *Sebil'ür – Reşat* dergilerinde şiirler, din ve edebiyat üzerine yazılar yayınladı. Birinci Dün-

ya Savaşı'ndan sonra İslam Birliği ülküsünün gerçekleşmeyeceğini anladı. Milli Mücadele'yi destekledi. Ankara'ya gitti (1920). Burdur milletvekili oldu. İstiklâl Marşı'nı yazdı (1921). 1925'ten 1936'ya kadar Mısır'da yaşadı.

Şiir kitapları: Sefahat (1911), Süleymaniye Kürsüsünde (1912), Halkın Sesleri (1913), Fatih Kürsüsünde (1914), Hâtıralar (1917), Asım (1919), Gölgeler (1933).

YAHYA KEMAL BEYATLI: (Üsküp, 2 Aralık 1884 – İstanbul, 1 Kasım 1958) İlk öğrenimini Vefa Lisesi'nde tamamladı. Paris'e giderek (1903) Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne girdi. 9 yıl sonra döndü ve İstanbul'da üniversitede 1915-1923 yılları arasında çeşitli dersler okuttu. 1923'ten sonra milletvekilliği ve yurtdışında elçilik yaptı. 1948'de Pakistan'a Büyükelçi olarak atandı. Bir yıl sonra emekli olup yurda döndü. Ölene kadar İstanbul'da yaşadı. Şiirleri ölümünden sonra kitaplaştırıldı: Kendi Gök Kubbemiz (1961), Eski Şiirin Rüzgâriyle (1962), Rübâiler ve Hayyam Rübâilerini Türkçe Söyleyiş (1963).

FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL: (İstanbul, 18 Mayıs 1898 – 8 Kasım, 1973) Tıp Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Kayseri'de (1922), Ankara'da (1924-1932) edebiyat öğretmenliği, İstanbul milletvekilliği (1946-27 Mayıs 1960) yaptı. Akdeniz'de gezideyken Samsun gemisinde öldü. Şiir kitapları: Şarkın Sultanları (1928), Bir Ömür Böyle Geçti (1933), Elimle Seçtiklerim (1934), Akarsu (1937), Tatlı Sert (1938), Akıncı Türküleri (1938), Heyecan ve Sükûn (Seçme Şiirler, 1969).

NÂZİM HİKMET: (Selanik, 15 Ocak 1902 – Moskova, 3 Haziran 1963) Heybeliada Bahriye Mektebi'nden subay çıktıktan sonra sağlık nedenleriyle askerlikten ayrıldı (1921). Anadolu'ya, oradan Rusya'ya gitti. Moskova'da ekonomi-politik okuduktan sonra yurda döndü (1924). 1938'de Harp Okulu'nda bir arama olayı nedeniyle tutuklandı. 1950'de afftan yararlanarak hapisten çıktı. Bir yıl sonra Türkiye'yi terketti. Ölene kadar Bulgaristan, Rusya, Polonya ve başka ülkelerde yaşadı.

Şiir kitapları: 835 Satır (1929), Jokond ile Si-ya-U (1929), Varan 3 (1920), 1+1= Bir (1930), Sesini Kaybeden Şehir (1931), Gece Gelen Telgraf (1932), Benerci Kendini Niçin Öldürdü (1931), Taranta Babu'ya Mektuplar (1935), Portreler (1935), Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedrettin Destanı (1936), Kurtuluş Savaşı Destanı (1965), Saat 21-22 Şiirleri (1965), Dört Hapishaneden (1966), Rubâiler (1966), Yeni Şiirler (1966), Memleketimden İnsan Manzaraları (1966), Son Şiirleri (1970).

SELAHATTİN BATU: (Eceabat, 25 Aralık 1905 – İstanbul, 24 Mayıs 1973) İstanbul Yüksek Veteriner Okulu'nu bitirdi (1925). 1969 yılında Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde zooteknik profesörü iken emekli oldu.

Şiir kitapları: Bursa'da Yeşiller (1949), Rüzgârlı Su (1962).

NECİP FAZIL KISAKÜREK: (İstanbul, 26 Mayıs 1905 – İstanbul, 25 Mayıs 1983) Bahriye Mektebi'nde, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde okudu, Milli Eğitim Bakanlığı'nca Paris'e gönderildi (1925), öğrenimini

yarıda bıraktı. 1939-1943 yılları arasında AÜDTC, Devlet Konservatuarı ve İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğretmenlik yaptı. Ağaç (1936) ve Büyük Doğu (1943) dergilerini çıkardı.

Şiir kitapları: Örümcek Ağı (1925), Kaldırımlar (1928), Ben ve Ötesi (1932), Sonsuzluk Kervanı (1955), Çile (1962), Şiirlerim (1969).

ASAF HALET ÇELEBİ: (İstanbul, 29 Aralık 1907 – İstanbul, 15 Ekim 1958) Adliye Meslek Mektebi'ni bitirdi. Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde kütüphane memuruyken öldü. Şiir kitapları: He (1942), Lâmelif (1945), Om Mani Padme Hum (1955).

CAHİT SITKI TARANCI: (Diyarbakır, 4 Ekim 1910 – Viyana, 13 Ekim 1956). İstanbul'da Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Ankara'da çeşitli kuruluşlarda çevirmen olarak çalıştı. 1954'te ağır bir hastalığa yakalandı. Tedavi için gittiği Viyana'da öldü.

Şiir kitapları: Ömrümde Sükût (1933), Otuz Beş Yaş (1946), Düşten Güzel (1952), Sonrası (1957).

AHMET MUHİP DIRANAS: (Sinop, 1909 – Ankara, 21 Haziran 1980) Ankara Erkek Lisesi'ni bitirdi. Hakimiyet-i Milliye gazetesinde çalıştı (1930-1935). 1938'den 1942'ye kadar Halkevleri Kültür ve Sanat Yayınları'nı yönetti. 1946'dan sonra ise 14 yıl Çocuk Esirgeme Kurumu'nda görev yaptı.

Şiir kitabı: Şiirler (1974).

ZİYA OSMAN SABA: (İstanbul, Mart 1910 – İstanbul, 29 Ocak 1957) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi (1936). Milli Eğitim Basımevi'nde çalıştı (1945-1950). Rahatsızlandıktan sonra ölene kadar evinde Varlık Yayınları'nın işleriyle uğraştı.

Şiir kitapları: *Sebil ve Güvercinler* (1943), *Geçen Zaman* (1947), *Nefes Almak* (1957).

BEDRİ RAHMİ EYUBOĞLU: (Görece, 1913 – İstanbul, 21 Eylül 1975) İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirdi. Paris'te iki yıl kalıp döndükten sonra (1933) akademide öğretim görevlisi oldu. Ressam olarak da büyük ün kazandı.

Şiir kitapları: *Yaradana Mektuplar* (1941), *Karadut* (1948), *Tuz* (1952), *Üçü Birden* (1953), *Dördü Birden* (1956), *Karadut 69* (1969), *Dol Karabakır Dol* (Bütün Şiirleri, 1974).

ORHAN VELİ KANIK: (İstanbul, 1914 – İstanbul, 14 Kasım 1950) İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde okudu (1935). Ankara'da PTT Umumi Müdürlüğü'nde çalıştı (1936-1942). 1945'te MEB Tercüme Bürosu'na girdi. İki yıl sonra ayrıldı. Yaprak dergisini (28 sayı) çıkardı. Beyin kanamasından öldü.

Şiir kitapları: *Garip* (1941- O. Rifat ve M.C. Anday'la birlikte), *Garip* (1945- Yalnız kendi şiirleriyle genişletilmiş 2. basım), *Destan Gibi* (1946), *Yenisi* (1947), *Karşı* (1949).

OKTAY RİFAT: (Trabzon 10 Haziran 1914 – İstanbul 18 Nisan 1988) Ankara Erkek Lisesi'ni bitirdi. Üç yıl Paris'te Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okudu. İstanbul Devlet Demir Yolla-

ri'nda avukatlık yaptı. 1973 yılında emekli oldu.

Şiir kitapları: **Garip** (O.V. Kanık ve M.C.Anday ile birlikte 1941), **Güzelleme** (1945), **Yaşayıp Ölmek**, **Aşk ve Avarelik Üzerine Şiirler** (1946), **Aşağı Yukarı** (1952), **Karga ile Tilki** (1954), **Perçemli Sokak** (1956), **Âşık Merdiveni** (1958), **Elleri Var Özgürlüğün** (1966), **Şiirler** (1969), **Yeni Şiirler** (1973), **Çobanlı Şiirler** (1976), **Bir Cıgara İçimi** (1979), **Elifli** (1980), **Denize Doğru Konuşma** (1982), **Dilsiz ve Çıplak** (1984), **Koca Bir Yaz** (1987).

CAHİT IRGAT: (Lüleburgaz, 1916 – İstanbul, 5 Haziran 1971) Edirne Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Ankara Devlet Konservatuvarı'nda okudu. Şairliğinin yanı sıra İstanbul'da resmi ve özel tiyatrolarda oyuncu olarak çalıştı, filmlerde rol aldı. Şiir kitapları: **Bu Şehrin Çocukları** (1945), **Rüzgârlarım Konuşuyor** (1947), **Ortalık** (1952), **Irgatın Türküsü** (1969 – Bütün Şiirleri).

BEHÇET NECATİGİL: (İstanbul, 16 Nisan 1916 – İstanbul, 13 Aralık 1979) 1940 yılında İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nu bitirdi. 1972 yılına kadar edebiyat öğretmenliği yaptı. Emekli olduktan sonra yalnızca edebiyatla uğraştı. Şiir kitapları: **Kapalı Çarşı** (1945), **Çevre** (1951), **Evler** (1953), **Eski Toprak** (1956), **Arada** (1958), **Dar Çağ** (1960), **Yaz Dönemi** (1963), **Divançe** (1965), **İki Başına Yürümek** (1968), **En/Cam** (1970), **Zebra** (1973), **Kareler Aklar** (1975), **Beyler** (1978), **Söyleriz** (1980), **Sevgilerde** (Seçmeler – 1976).

İLHAN GEÇER: (İstanbul, 8 Ocak 1917) İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde okudu (1940). 1945-1950 yılları arasında Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü'nde, Ankara Radyosu'nda ve SSK'da çalıştı. 1960 yılında emekli oldu. Şiir kitapları: *Büyüyen Eller* (1954), *Belki* (1960), *Yeşil Çağ* (1976).

A. KADİR: (İstanbul, 16 Temmuz 1917 – İstanbul, 1 Mart 1985) Kuleli Askeri Lisesi'ni bitirdi (1936). Kara Harp Okulu son sınıftayken zararlı kitaplar okudukları gerekçesiyle tutuklanan öğrenciler arasındaydı; okuldan çıkarıldı (1938). İlk kitabı *Tebliğ* toplatılınca 5 yıl kadar sürgün yaşadı. Yayınevlerinde çeviri ve düzelti işlerinde çalıştı. Şiir kitapları: *Tebliğ* (1943), *Hoş Geldin Halil İbrahim* (1959), *Dört Pencere* (1962), *Mutlu Olmak Varken* (1988 – Bütün Şiirleri).

CAHİT KÜLEBİ: (Tokat, 10 Ocak 1917 – İstanbul, 20 Haziran 1997) İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi (1940). Edebiyat öğretmenliği, Milli Eğitim Müfettişliği (1956-1960) yaptı. Kültür ateşesi ve öğrenci müfettişi olarak İsviçre'de bulundu (1960-1964). Yurda dönünce kültür müsteşar yardımcılığı ve başmüfettiş olarak görev yaptı (1971). Daha sonra TDK Genel Yazmanı oldu (1976-1983).

Şiir kitapları: *Adamın Biri* (1946), *Rüzgâr* (1949), *Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda* (1952), *Yeşeren Otlar* (1954), *Süt* (1965), *Şiirler* (1969), *Yangın* (1980), *Sıkıntı ve Umut* (1977 – Bütün Şiirleri), *Bütün Şiirleri* (1988).

NAHİT ULVİ AKGÜN: (Milâs, 1918 – İzmir, 12 Kasım 1996) İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi (1948). Öğretmenlikten emekli oldu.

Şiir kitapları: Üç Gönül (M. Serpin, K. Çatıkkaş ile 1937), Sebep (M. Serpin'le birlikte 1945), Birisi (1955), Karanlıkta Bir Ağaç (1960), Gerçek Düş (1965), Evren Türküsü (1966), Ağaçlar Uyanınca (1971), Eksilen Gökyüzü (1980), Güneş Açınca (1985), Yolunuzun Üstünde Bir Adam (1991), Birisi (Bütün Şiirleri, 2000).

İLHAN BERK: (Manisa, 18 Kasım 1918) Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nü bitirdi (1945). Ortaokul öğretmenliği (1945-1955), Ziraat Bankası Yayın Bürosu'nda çevirmenlik (1956-1979) yaptı. Emekli oldu.

Şiir kitapları: Güneşi Yakanların Selâmı (1935), İstanbul (1947), Günaydın Yeryüzü (1952), Türkiye Şarkısı (1953), Köroğlu (1955), Galile Denizi (1958), Çivi Yazısı (1960), Şenlikname (1972), Taşbaskısı (1975), Atlas (1976), Kül (1979), İstanbul Kitabı (1980), Kitaplar Kitabı (1981 – Seçme Şiirler), Denis Eskisi (1981), Şiirin Gizli Tarihi (1984), Delta ve Çocuk (1984), Galata (1985), Güzel Irmak (1988), Pera (1990), Dün Dağlarda Dolaştım Evde Yoktum (1993), Avluya Düşen Gölge (1996), Ev (1997), Çok Yaşasın Sayılar (1998), Eşik 1947-1975 (Toplu Şiirler I, 1999), Aşk Tahtı 1976-1982 (1999), Akşama Doğru 1984-1996 (Toplu Şiirler III, 1999).

HASAN ŞİMŞEK: (Tarsus, 23 Temmuz 1918 – Ankara 28 Ekim 1988) Adana Ziraat Lisesi'ni bitirdi (1935), emekli olana kadar Toprak Mahsulleri Ofisi'nde çalıştı.

Şiir kitapları: Gece Gündüz (1952), Beyaza Duran (1963).

SALÂH BİRSEL: (Bandırma, 1919 – İstanbul, 10 Mart 1999) İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi (1948). 1973 yılına kadar Fransızca öğretmenliği, iş müfettişliği, Kitaplık ve Ankara Üniversitesi Basımevi Müdürlüğü görevlerinde bulundu. TDK Yayın Kolu Başkanlığı yaptı. 1972'de emekli oldu.

Şiir kitapları: Dünya İşleri (1947), Hacivatın Karısı (1955), Ases (1960), Kikirikname (1961), Haydar Haydar (1972), Köçekçeler (1980 – Bütün Şiirleri), Bütün Şiirleri (1986), Varduman (1993), İnce Donanma (1994), Yalelli (1994), Yaşama Sevinci (1999), Rumbada Rumba (1995), Charleston (1996), Baş ve Ayak (1997), Sevdim Seni Ey İnsan (1997), Seçme Şiirler (1997), Nardenk (1998).

VEDAT TÜRKALİ: (Asıl adı Abdülkadir Pirhasan – Samsun, 13 Mayıs 1919) Askeri öğrenci olarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Asker liselerde öğretmenlik yaptı. 141. maddeden yedi yıl (1951-1958) hapis yattı. Daha sonra romancılığının yanı sıra senaryo yazarlığı, film yönetmenliği ve tiyatro ile de uğraştı.

Şiir kitabı: Eski Şiirler Yeni Türküler (1979).

SABAHATTİN KUDRET AKSAL: (İstanbul, 25 Nisan 1920 – İstanbul, 19 Nisan 1993) İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi (1943). Bir süre öğretmenlik yaptı. 1951'den sonra Belediye'ye bağlı kuruluşlarda çalıştı, emekli oldu.

Şiir kitapları: Şarkılı Kahve (1944), Gün Işığı (1953), Duru Gök (1958), Elinle (1962), Bir Sabah Uyanmak (1962)

– ilk iki kitabının 2. baskısı), **Eşik** (1970), **Çizgi** (1976), **Şiirler** (1979), **Zamanlar** (1982), **Bir Zaman Düşü** (1984), **Buluşma** (1990). **Şiirler** (1988 – Bütün Şiirleri), **Batık Kent** (1993), **Şiirler 1938-1993** (Bütün Şiirleri, 1995).

MEHMED KEMAL: (Ankara, 11 Nisan 1920 – İstanbul, 14 Eylül 1998) Ankara Lisesi'ni bitirdi (1940), Ticaret Vekaleti Dış Ticaret Dairesi'nde çalışırken üç yıl Ankara Üniversitesi DTCF'de okudu. Çeşitli gazetelerde çalıştı. Ölene kadar Cumhuriyet gazetesinde köşe yazarlığı yaptı. Şiir kitapları: **Birinci Kilometre** (1945), **Dünya Güzel Olmalı** (1954), **Söz Gibi** (1977), **Öğle Rakıları** (1986), **Tükenmez Kalem** (1991 – Bütün Şiirleri).

NECATİ CUMALI: (Florina, 13 Ocak 1921 – İstanbul, 10 Ocak 2001) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi (1941). 1950-1957 yılları arasında avukatlık yaptı. Paris Basın Ataşeliği'nde (1957-1959), İstanbul Radyosu'nda (1959-1963) çalıştı. Şiir kitapları: **Kızılçullu Yolu** (1943), **Harbe Gidenin Şarkıları** (1945), **Mayıs Ayı Notları** (1947), **Güzel Aydınlık** (1951), **Denizin İlk Yükselişi** (1954 – ilk üç kitabının yeni baskısı), **İmbatla Gelen** (1955), **Güneş Çizgisi** (1957), **Yağmurlu Deniz** (1968 – son iki kitabının 2. baskısı ve yeni şiirleri), **Başaklar Gebe** (1970), **Ceylan Ağıdı** (1974), **Aç Güneş** (1980), **Bozkırda Bir Atlı** (1981), **Yarasın Beyler** (1982), **Tufandan Önce** (1983). Daha sonra bütün şiirlerini **Aşklar Yalnızlıklar** (1985) ve **Kısmeti Kapalı Gençlik** (1986) adlı iki ciltte topladı.

HALİL SOYUER: (Edremit, 5 Ocak 1921) Balıkesir Lisesi'ni bitirdi (1940), memur olarak çalıştı. **Çaba** (1969) dergisini yayınladı. 1982 yılında emekli oldu.

Şiir kitapları: **Liman** (1950), **Kin** (1952), **Aylak İnsanlar Kenti** (1965), **Kör Kuyu** (1970), **Akşamüstü** (1975), **Gönül Dağları** (1990), **Sonbahar Çiçekleri** (1992), **Sorma Hiç** (1993), **Zaman Akıp Gidiyor** (1994), **Ankara Kabayıcıları** (1995), **Sevgi Çiçekleri** (1996), **Sevgi Burcu** (1997), **Kader Faslı** (1997), **Yürektir Sevginin Vatanı** (1998).

OSMAN ATTİLA: (Afyonkarahisar, 1922 – Ankara, 20 Nisan 1978) Afyon Lisesi'ni bitirdi. Ankara'da çeşitli görevlerde bulundu. 1965-1969 yılları arasında Afyon milletvekilliği yaptı. 1976 yılında Kültür Bakanlığı müşaviri oldu.

Şiir kitapları: **İnaz Köyü Öğitmeni Hasan Koçak'ın Türküsü** (1945), **Sabahleyin** (1950), **Güpegündüz** (1956), **Baştanbaşa** (1969), **Gözlerimin Söylettiği** (1975).

ARİF DAMAR: (Çanakkale, 23 Temmuz 1925) İstanbul'da Yenikapı Ortaokulu'nu bitirdi (1941), hayata atıldı. Çeşitli işler yaptı. Anadolu ve İstanbul'da memur olarak çalıştıktan sonra İstanbul'da bir kitabevi açtı. Daha sonra kitabevini kapatarak yalnızca edebiyatla uğraşmaya başladı.

Şiir kitapları: **Günden Güne** (1956), **İstanbul Bulutu** (1958), **Kedi Akli** (1959), **Saat Sekizi Geç Vurdu** (1962), **Alıcı Kuş** (1966), **Seslerin Ayak Sesleri** (1975), **Alıcı Kuşu Kardeşliğin** (1976 – 2-5. kitaplarının toplu basımı), **Ölüm Yok ki** (1980), **Ay Ayakta Değildi** (1984), **Acı Ertilenirken** (1985 – ilk yedi kitabından seçmeler), **Günden**

Güne (1986), Yoksulduk Dünyayı Sevdik (1988), Onarıırken Kendini (1992), Eski Yağmurları Dinliyordum (Seçmeler, 1995), Seçme Şiirler (1998).

ATTİLÂ İLHAN: (Menemen, 15 Haziran 1925) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Yayın dünyasında çalışmaya başladı. Demokrat İzmir Gazetesi Genel Yayın Müdürlüğü ve Başyazarlığından sonra 1973'ten 1980'e kadar Bilgi Yayınevi'nin danışmanlığını yaptı. Çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yapan İlhan, sanat-edebiyat dergileri yönetti.

Şiir kitapları: Duvar (1948), Sisler Bulvarı (1954), Yağmur Kaçağı (1955), Ben Sana Mecburum (1960), Belâ Çiçeği (1962), Yasak Sevişmek (1968), Tutuklunun Günlüğü (1973), Böyle Bir Sevmek (1977), Elde Var Hüzün (1982), Korkunun Krallığı (1987), Ayrılık Sevdaya Dahil (1993).

BAŞARAN: (Lüleburgaz, 1926) Keçiçepe ve Hasanoğlan Köy Enstitüleri'ni bitirdi. 1946 yılından itibaren yurdumuzun birçok yöresinde öğretmenlik yaptı. Emekli oldu.

Şiir kitapları: Ahlat Ağacı (1953), Karşılama (1958), Nisan Haritası (1960), Kocakent (1963), Pıtraklı Memleket (1969), Gök Ekin (1975), Meşe Seli (1982), Günler Tuz Rengi (1986), Sis Dağının Başında Borana Bak Borana (1990), Koca Bir Dünya (1997).

ÜMİT YAŞAR OĞUZCAN: (Tarsus, 22 Ağustos 1926 – İstanbul, 4 Kasım 1984) Eskişehir Ticaret Lisesi'ni bitirdi (1946). Türkiye İş Bankası'ndan emekli oldu (1977). İstan-

bul'da kendi adını taşıyan resim galerisi açtı.

Şiir kitapları: İnsanoğlu (1947), Deniz Musikisi (1949), Dillere Destan (1954), Dolmuş (1955), Aşkımızın Son Çarşambası (1955), Bir Daha Ölmek (1956), Kör Ayna (1957), İki Kişiye Bir Dünya (1957), Beni Unutma (1959 – İlk yedi kitabından seçmeler), Karanlığın Gözleri (1960), Akıllı Maymunlar (1960), Seninle Ölmek İstiyorum (1960), Üstüme Varma İstanbul (1961), Sahibini Arayan Mektuplar (1961), Yeni Dünya Rekoru (1961), Sevenler Ölmez (1962), Çıgan Gözler (1962), Ötesi Yok (1963), Hüzün Şarkıları (1963), Bir Gün Anlarsın (1965), Sadrazamın Sol Kulağı (1965), Mihribana Şiirler (1965), Taşlar ve Başlar (1966), Seni Sevmek (1966), İnşallahla Maşallahla (1966), Toprak Olana Kadar (1968), Göbek Dâvâsı (1968), Ben Seni Sevdim mi (1968), Halktan Yana (1969), Aşk mıydı O (1969), Önce Sen Sonra Sen (1971), Rubailer (1972), Yalan Bitti (1975), En Eski Yalnızlığımdır Aşk Benim (1978), Dikiz Aynası (1982 – yergi şiirleri). Acılar Denizi (1977) isimli kitabı son kitabı dışında bütün şiirlerinden seçmeler kitabıdır. Diğer seçme şiirler kitabı Şiirle 40 Yıl (1982) adını taşıyor.

METİN ELOĞLU: (İstanbul, 11 Mart 1927 – İstanbul, 11 Ekim 1985) 1943-1947 yılları arasında Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nde okudu.

Şiir kitapları: Düdüklü Tencere (1951), Sultan Palamut (1957), Odun (1959), Horozdan Korkan Oğlan (1960), Türkiye'nin Adresi (1965), Ayşemayşe (1968), Dizin (1971), Yumuşak G (1975), Rüzgâr Ekmek (1978), Hep (1982), Yine (1982 – ilk altı kitabının yeniden basımı), Şi-

irce (1982 - üç kitabının birlikte basımı), **Ay Parçası** (1983), **Önce Kadınlar** (1984).

ERCÜMENT UÇARI: (İstanbul, 3 Nisan 1928 – İstanbul, 21 Ocak 1996) 1959'da Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Serbest avukatlık yaptıktan sonra Petrol Ofisi'ne girdi. 1983'te emekli oldu.

Şiir kitapları: **Cümbüşçübaşı** (1958), **Et** (1960), **Kuyuda Yusuf** (1962), **Avlanırken Bir Korku** (1967), **Albatros Adı Bir Gün Gelecek** (1971), **Geçmiş Zaman Tevellüdü** (1988), **Ziba Sokağı** (1991), **Ay Batarken Kancama** (1994), **Yitik Sözler** (1996).

MUSTAFA NECATİ KARAER: (Kayseri, 2 Nisan 1929 – İstanbul, 15 Mart 1995) 1949 yılında Hava Harp Okulu'nu bitirip subay oldu. 1961'de Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. 1969'da ordudan ayrılıp Basın-İlan Kurumu'nda çalışmaya başladı.

Şiir kitapları: **Sevmek Varken** (1972), **Güvercin Uçurmak** (1977), **Kuşlar ve İnsanlar** (1982), **Kerem ile Aslı** (1985).

TALÂT SAİT HALMAN: (İstanbul, 7 Temmuz 1931) Columbia Üniversitesi Siyasal Bilgiler ve Ortadoğu Edebiyatları Bölümü'nü bitirdi (1954). Aynı üniversitede okutmanlık yaptı (1953-1960). 1971'de Türkiye'ye çağrıldı, Kültür Bakanı oldu, beş ay sonra Amerika'ya geri döndü. 1986-1998 yılları arasında New York Üniversitesi'nde Türkiyat profesörü olarak çalıştı. 1998'den bu yana Bilkent Üniversitesi'nde "konuk profesör".

Şiir kitapları: **Can Kulağı** (1968), **Bin Bir** (1976), **Canevi** (1980), **Tuyuğlar** (1981), **Uzak Ağıt** (1991), **İkiler** (1997), **Sessiz Soru** (1998).

CEMAL SÜREYA: (Erzincan, 1931 – İstanbul 9 Ocak 1990) Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi (1954). Maliye Bakanlığı'nda müfettiş olarak çalıştı. 1965'te görevinden ayrıldı. 1972'de geri döndü. Papirüs dergisini çıkardı. Emekli olduktan sonra yalnızca edebiyatla uğraştı.

Şiir kitapları: **Üvercinka** (1958), **Göçebe** (1965), **Beni Öp** **Sonra Doğur Beni** (1979), **Sevda Sözleri** (1984 – Toplu Şiirler), **Güz Bitiği** (1988), **Sıcak Nal** (1988).

GÜLTEN AKIN: (Yozgat, 23 Ocak 1933) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi (1955). Anadolu'nun kimi yörelerinde yardımcı öğretmenlik ve avukatlık yaptı. Türk Dil Kurumu'nda çalıştı.

Şiir kitapları: **Rüzgâr Saati** (1956), **Kestim Kara Saçlarımı** (1960), **Sığda** (1964), **Kırmızı Karanfil** (1971), **Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı** (1972), **Ağıtlar ve Türküler** (1976), **Seyran Destanı** (1979), **İlahiler** (1983), **Sevda Kalıcıdır** (1991), **Seyran** (1992 Bütün Şiirleri), **Sonra İşte Yaşlandım** (1995), **Toplu Şiirler 1956-1991** (1996), **Sessiz Arka Bahçeler** (1998).

SEZAI KARAKOÇ: (Ergani, 1933) 1955 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Maliye müfettiş yardımcısı olarak başladığı meslek yaşamını Gelirler Genel Müdürlüğü Müşaviri olarak tamamladı. Aralıklarla **Diriliş** dergisini çıkardı. 1990'da halen genel başkanlığını yaptığı **Diriliş Partisi**'ni kurdu.

Şiir kitapları: **Körfez** (1959), **Şahdamar** (1962), **Hızır** (1967), **Sesler** (1968), **Taha'nın Kitabı** (1968), **Gül Muştusu** (1969), **Şiirler I** (Hızır ile Kırk Saat, 1974), **Şiirler II** (Taha'nın Kitabı-Gül Muştusu, 1974), **Şiirler III** (Körfez-Şahdamar-Sesler, 1974), **Şiirler IV** (Zamana Adanmış Sözler, 1975), **Şiirler V** (Ayinler, 1977), **Şiirler VI** (Leyla ile Mecnun, 1980), **Şiirler VII** (Ateş Dansı, 1987), **Şiirler VIII** (Alınyazısı Saati, 1989), **Şiirler IX** (Monna Rosa, 1998), **Gün Doğarken** (Toplu Şiirler, 2000).

AHMET NECDET: (İnegöl, 1 Mart 1933) Çapa Yüksek Öğretmen Okulu'nu 1954 yılında bitirdi. 1961'de Erzurum Atatürk Üniversitesi'ne asistan olarak girdi. 1974 yılında coğrafya alanında profesör oldu. 1977'de aynı üniversiteden emekliye ayrıldı.

Şiir kitapları: **Uzuneşek** (1977), **Ne Çok Enkaz** (1988), **Sana Bunca Yangından** (1991), **Gün Yüzleri** (1992), **İnegöl Hey İnegöl** (1992), **Kün** (1994), **Ay Kasidesi** (1995), **Zümrüt Longa** (1998), **Bir Can Yongasıdır Aşk** (1988, Bütün Şiirleri).

ERDOĞAN ALKAN: (Samsun, 10 Haziran 1935) Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdikten sonra kaymakamlık yaptı. TRT'de çalıştı. Emekli oldu. Özellikle Fransızcadan yaptığı şiir çevirileriyle de tanındı.

Şiir kitapları: **Güneş Tozları** (1958), **Ekuanil Çiçekleri** (1964), **Kerem Gibi** (1971), **Kuş Ormanı** (1981), **Kıyı** (1983), **Eylül Çalgısı** (1985 – Toplu Şiirler), **Elimde Güller ve Rüzgâr** (1992), **Eylül Çalgıcısı** (1994-Eklemelerle Toplu Şiirler).

KEMAL ÖZER: (İstanbul, 1935) Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okudu. Kitapçılık ve yayıncılık yaptı. Arkadaşlarıyla a dergisini çıkardı (1956-1960). Sonradan *Şiir Sanatı* adı altında bir dergi daha çıkardı (1965-1967). Cumhuriyet gazetesinde çalıştı. Oradan emekli olduktan sonra 1983-1990 yılları arasında Varlık dergisi genel yayın danışmanlığı yaptı. Yordam Yayınevi'ni kurdu. Kendi kitaplarını yayınladı.

Şiir kitapları: *Gül Yordamı* (1959), *Ölü Bir Yaz* (1960), *Tutsak Kan* (1963), *Kavganın Yüreği* (1973), *Yaşadığımız Günlerin Şiirleri* (1974), *Sen de Katılmalısın Yaşamı Savunmaya* (1975), *Geceye Karşı Söylenmiştir* (1978), *Kimlikleriniz Lütfen* (1981), *Araya Giren Görüntüler* (1983), *Çağdaş ve Boyun Eğmeyen* (1985 – bütün Şiirlerinden Seçmeler), *Sınırlamıyor Beni Seveda* (1987), *İnsan Yüzünün Tarihinden Bir Cümle* (1990), *Bir Adı Gurbet* (1993), *Oğulları Öldürülen Analar* (1995), *Onların Sesleriyle Bir Kez Daha* (1999), *Duvar Kabartmaları I-II* (2000, Bütün Şiirleri).

ALİ PÜSKÜLLÜOĞLU: (Kadirli, 1 Ocak 1935) Liseden sonra çeşitli işlerde çalıştı. Türk Dil Kurumu'nda uzmanlık yaptı. Yusufçuk dergisini çıkardı (1979-1980). Şimdi emekli. Şiir kitapları: *Pembe Beyaz* (1955), *Aydınlık İçinde* (1956), *Karanfilli Saksı* (1958), *Uzun Atlar Denizi* (1962), *Sırtımızda Kızgın Güneş* (1965), *Çocuklara Şakacı Şiirler* (1977), *Yaz ve Yağmur* (1978), *Gül, Sevgili Yurdum* (1984), *Eskidikçe* (1992), *Seçilmiş Şiirler* (1996), *Babadat* (1988-Toplu Şiirler).

BEDRETTİN AYKIN: (Niksar, 20 Ekim 1936) Hayvan Sağlık Lisesi'ni bitirdi (1975). 1970 yılına kadar çeşitli illerde sağlık memurluğu yaptı. Daha sonra özel sektörde çalıştı. Emekli oldu.

Şiir kitapları: *Her Mevsim Acılarda* (1982), *Gecede Söylenen Türküler* (1984), *Eksik Bir Gökyüzü* (1986), *Yaralı İlkyaz* (1990), *Ansızın Güz* (1992), *Sevda Sureleri* (1994), *Yalnızlıklar* (1997).

YAVUZ BÜLENT BAKİLER: (Sivas, 23 Nisan 1936) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi, TRT'de çalıştı (1964-1967), Sivas'ta avukatlık yaptı.

Şiir kitapları: *Yalnızlık* (1962), *Duvak* (1971), *Seninle* (1975).

RUŞEN HAKKI: (Kütahya, 21 Temmuz 1936) Kütahya Erkek Sanat Enstitüsü'nün demircilik bölümünü bitirdi (1954). Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün kursunu tamamlayıp tapu fen memuru oldu.

Şiir kitapları: *Köprü* (1962), *Yuvarlak Masa Oturumu* (1964), *Hüznün Dalgın Kuşları* (1968), *Dağlama* (1974), *Çakmaktaşı, Kav, Kıvılcım* (1980), *Canevimden* (1989), *Üretimde Sevda* (1993), *Elini Hünerle Kuşlara Yelek Giydir* (1999).

ÖZDEMİR İNCE: (Mersin, 1 Eylül 1936) Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nü bitirdi (1960). Paris'te Fransız edebiyatı ve fonetik okudu (1965-66). Öğretmenlik yaptı. 1969'da TRT'ye girdi. Oradan emekli oldu. *Can ve Telos Yayınları*'nda editörlük yaptı.

Şiir kitapları: **Kargı** (1963), **Tutanaklar** (1967), **Kiraz Zamanı** (1969), **Karşı Yazgı** (1974), **Rüzgâra Yazılıdır** (1979), **Elmanın Tarihi** (1981), **Kentler** (1981), **Yedi Deryalar Geçsen** (1983), **Siyasetnâme** (1984), **Eski Şiirler** (1985), **Hayat Bilgisi** (1986), **Zorba ve Ozan** (1987), **Başak ile Terazî** (1989), **Canyelekleri Tavandadır** (1989), **Burçlar Kuşağı** (1989), **Güneş Saati** (1990), **Gürlevik** (1990), **Gündönümü**, **Gündönümü** (1992), **Yazın Sesi** (1994), **Tekvin** (Toplu Şiirler I, 1994), **Delta** (Toplu Şiirler II, 1994), **Tohum Ölürsen** (Toplu Şiirler III, 1994), **Yağmur Taşı** (Toplu Şiirler IV, 1994), **Uykusuzluk** (1996), **Mani-Hayy** (1998), **Seçme Şiirler** (1998), **Evren Ağacı** (2000).

AYHAN KIRDAR: (Aydın, 1936 – İstanbul, 31 Ocak 1999) İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nü bitirdi (1967). Sanat tarihi ve resim öğretmeni oldu.

Şiir kitapları: **Lo** (1961), **Bağırıyorum** (1963), **Öte** (1966), **Gece Bir Kelepçe Bileklerimde** (1966), **Soyarken Bıçak Karanlığı** (1975), **Geceye Çizilen Güneş** (1977).

ONAT KUTLAR: (Alanya, 25 Ocak 1936 – İstanbul, 11 Ocak 1995) İstanbul Hukuk Fakültesi'nde okuduktan sonra felsefe öğrenimi için Paris'e gitti. Döndükten sonra Türk Sinematek Derneği'nde yöneticilik yaptı. Reklamcılık alanında çalıştı.

Şiir kitapları: **Peralı Bir Aşk İçin Divan** (1981), **Unutulmuş Kent** (1986), **Unutulmamış Kent ve Çeviri Şiirler** (1999).

HİLMİ YAVUZ: (İstanbul 14 Nisan 1936) 1954 yılında Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi. Bir süre gazetecilik yaptıktan sonra İngiltere'ye gitti. BBC Radyosu'nda çalışırken (1964-1969) Londra Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde yüksek öğrenimini tamamladı. Üniversitelerde öğretim görevlisi olarak dersler veriyor.

Şiir kitapları: **Bakış Kuşu** (1969), **Bedrettin Üzerine Şiirler** (1975), **Doğu Şiirleri** (1977), **Yaz Şiirleri** (1981), **Gizemli Şiirler** (1984), **Zaman Şiirleri** (1987), **Hüzün ki En Çok Yakışandır Bize** (1989, Toplu Şiirler), **Söylen Şiirleri** (1989), **Ayna Şiirleri** (1992), **Gülün Ustası Yoktur** (1993, Toplu Şiirler I), **Erguvan Sözler** (1993, Toplu Şiirler II), **Çöl Şiirleri** (1996), **Akşam Şiirleri** (1998), **Yolculuk Şiirleri** (2002).

ÜLKÜ TAMER: (Gaziantep, 20 Şubat 1937) Robert Kolej'i bitirdikten (1958) sonra Gazetecilik Enstitüsü'nde okudu. 1964-1968 yılları arasında özel tiyatrolarda aktörlük yaptı. Yayınevi yönetti, çevirmenlik yaptı.

Şiir kitapları: **Soğuk Otların Altında** (1959), **Gök Onları Yanıltmaz** (1960), **Ezra ile Gary** (1962), **Virgülün Başından Geçenler** (1965), **İçime Çektiğim Hava Değil Gök yüzüdür** (1966), **Sıragöller** (1974), **Seçme Şiirler** (1981), **Yanardağın Üstündeki Kuş** (1986 – Toplu Şiirler).

GÜNGÖR TEKÇE: (İstanbul, 17 Eylül 1937) İÜEF Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. 1965 yılında TRT'ye girdi. TRT İstanbul Radyosu'nda prodüktör olarak dizi programlar yapıyor.

Şiir kitapları: **Sabah mısın?** (1994).

HÜSEYİN HATEMİ: (İstanbul, 12 Aralık 1938) 1960 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Aynı okulda doçent (1976), profesör oldu (1981). 1983'te 1402 sayılı yasayla okuldan uzaklaştırıldı. 1990'dan beri öğretim üyeliği sürüyor.

Şiir kitapları: *Sinderella* (1964), *Beş Boyutlu İstanbul Sonbaharı* (1986).

CAHİT ZARİFOĞLU: (Ankara, 1 Temmuz 1940 – Ankara 7 Haziran 1987) İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. TRT'de çalıştı. Şiir kitapları: *İşaret Çocukları* (1967), *Yedi Güzel Adam* (1973), *Menziller* (1977), *Korku ve Yakarış* (1985), *Şiirler* (1989, Bütün Şiirleri).

EGEMEN BERKÖZ: (Karadeniz Ereğlisi, 13 Nisan 1941) Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde İtalyan Dili ve Edebiyatı okudu (1959-1963). Reklamcılık alanında çalıştı.

Şiir kitapları: *Çin Askeri Ah Devran* (1966), *Yalnızlıklar* (1977), *Bu Kitapta Sen Neredesin* (1981), *Yalnız ve Birlikte* (1985 – Seçme Şiirler).

MELİSA GÜRPINAR: (İstanbul, 9 Aralık 1941) İstanbul Belediyesi Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nü bitirdi. 1964'te Londra'ya giderek tiyatro eğitimi yaptı. Amatör ve profesyonel birçok tiyatronun kurucuları arasında yer aldı. Tiyatro eleştirileri yazdı.

Şiir kitapları: *Umut Pembeleri* (1962), *Yeni Bir Gün Şarkısı* (1975), *Ara Beni Sevgilim Sözcüklerin İçinde* (1983)

– ilk iki kitabının yeni baskısı), İstanbul'un Gözleri Mahmur (1990 – şiirsel öyküler), Çocukluğum ve Ölümüm (1992), Salkımsöğütlerin Gölgesinde (1998), Her Harf Bir Melek (1999).

ATAOL BEHRAMOĞLU: (Çatalca, 13 Nisan 1942) 1966 yılında Ankara Üniversitesi DTCF Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. İstanbul Şehir Tiyatroları'nda dramaturg, yayınevlerinde editör olarak çalıştı. Politik nedenlerle hapse girdi. Beş buçuk yıl Paris'te yaşamak zorunda kaldı. İsmet Özel'le Halkın Dostları (1970-71), Nihat Behram'la Militan (1975-76) dergilerini çıkardı. Şimdi İÜEF Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim görevlisi.

Şiir kitapları: Bir Ermeni General (1965), Bir Gün Mutlaka (1970), Yolculuk, Özlem, Cesaret ve Kavga Şiirleri (1974), Ne Yağmur Ne Şiirler (1976), Kuşatmada (1978), Mustafa Suphi Destanı (1979), Dörtlükler (1980), Şiirler (1959-1982) (1983- Şiirlerden Seçmeler), İyi Bir Yurttaş Aranıyor (1983), Kızıma Mektuplar (1987), Eski Nisan (1987), Türkiye Üzgün Yurdum, Güzel Yurdum (1985), Bebeklerin Ulusu Yok (1988), Sevgilimsin (1993), Seçme Şiirler (1997), Aşk İki Kişiliktir (1999). Toplu Şiirler'ini Bir Gün Mutlaka (1. Cilt, 1991), Yaşadıklarından Öğrendiğim Bir Şey Var (2. Cilt 1991) ve Kızıma Mektuplar (3. Cilt, 1992) kitaplarında topladı.

ABDÜLKADİR BULUT: (Anamur, 1943 – Anamur, 8 Ağustos 1985) 1961'de Akşehir İlköğretmen Okulu'nu bitirdi. Öğretmenlik yaptı.

Şiir kitapları: Sen Tek Başına Değilsin (1976), Acılar

Yurdumdur (1981), Kahveci Güzeli (1981 – çocuk şiirleri), Yakımlar (1982), Gözyaşları da Çiçek Açar (1983), Sen Tek Başına Değilsin II (1984), Yurdumuzun Şiir Defteri (1985). Bütün şiirleri Ülkemin Şiir Atlası (1986) adıyla yayınlandı.

REFİK DURBAŞ: (Erzurum, 1944) İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okudu. Cumhuriyet gazetesinde çalıştı, emekli oldu. Şimdi Sabah gazetesinde çalışıyor.

Şiir kitapları: Kuş Tufanı (1971), Hücremde Ayışığı (1974), Çırak Aranıyor (1978), Denizler Sincabı (1982 – Çocuk Şiirleri), İkinci Baskı (1979 – Çocuk Şiirleri), Çaylar Şirketten (1980), Kırmızı Kanatlı Kartal (1982 – Çocuk Şiirleri), Nereye Uçar Gökyüzü (1983), Siyah Bir Acıda (1983), Bir Umuttan Bir Sevinçten (1984 – Toplu Şiirler), Yeni Bir Defter-Şiirler-Meçhul Bir Aşk (1985), Adresi Uçurum (1986 – Toplu Şiirler II), Geçti mi Geçen Günler (1989), Menzil (1992), Kimse Hatırlamıyor (1994 Toplu Şiirler I), Nereye Uçar Gökyüzü (1994, Toplu Şiirler II), Düşler Şairi (1997), Seçme Şiirler (1997), İstanbul Hatırası (1998), Hatıram Olsun (2000), Rüzgârla Randevu (2000), Adresi Kalbimde (2000, Seçme Şiirler).

NIHAT BEHRAM: (Kars, 18 Nisan 1946) Gazetecilik Yüksek Okulu'nda okudu. Ataol Behramoğlu ile Militan (1975), Yılmaz Güney ile Güney (1977) dergilerini çıkardı. Yurtdışında yaşıyor. Şiir Kitapları: Hayatımız Üzerine Şiirler (1972), Fırtınayla Borayla Denenmiş Arkadaşlıklar (1974), Dövüşe Dövüşe Yürünecek (1976), Hayatı Tu-

tuşturan Acılar (1978), Irmak Boylarında Turaç Seslerinde (1980), Savrulmuş Bir Ömrün Günlerinden (1982), Militan Şiirler (1984), Ay Işığı Yana Yana (1986), Yine de Gülümseyerek (1987), Cenk Çeşitlemesi (1989), Hey, Çocuk (1996), Yalın Yürek (1998, Bütün Şiirleri), Kundak (2000).

MUSTAFA MİYASOĞLU: (Kayseri, 14 Ağustos 1946) İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi (1973), Mimar Sinan Üniversitesi'nde Türkçe okutmanlığı yapıyor.

Şiir kitapları: Rüya Çağrısı (1973), Devran (1978), Hicret Destanı (1981), Şiirler (1983), Bir Gülü Andıkça (1997).

AHMET ADA: (Ceyhan, 20 Mayıs 1947) Öğrenemini yarıda bıraktı. Çeşitli işlerde çalıştı. Şimdi emekli.

Şiir kitapları: Gül Doğsun Gül Üstüne (1980), Acıyla Akran (1983), Yaz Kırlangıcı Olsam (1985), Aşk Her Yerde (1990), Vakit Yok Hüzünlenmeye (1992), Günyenisi Lirikler (1992), Yitik Anka (1993 - ilk üç kitabının yeni basımı), Taş Plak Gazelleri (1995), Küçük Bir Anmalık (1996), Begonyalı Pencere (1998), Denize Atılan Çiçek (1999).

İSMAİL UYAROĞLU: (Balıkesir, 1948) İstanbul Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Anadolu'da ve İstanbul'da öğretmenlik yaptı. Öğretmenlikten ayrıldıktan sonra yayın dünyasında çeşitli işlerde çalıştı.

Şiir kitapları: Aşktan ve Umuttan Aldım Rengimi (1978), Yakında (1980), Hayatı Karşıl原因 Şiirler (1981),

Şiir Kitabı (1982), **Bir Demet Diken** (1983), **5+2'ler** (1984), **Ve Aşk** (1985), **Ateşin İçinden** (1986-Toplu Şiirler), **Adsız Oyun** (1986), **Şiir Ölümçül Yolculuğun Senin** (1987).

SEYYİT NEZİR: (Çorlu, 18 Nisan 1950) Orta öğrenimini Kepirtepe İlköğretmen Okulu'nda, yükseköğrenimini Trabzon'da tamamladı. Öğretmenlik yaptı. 12 Eylül'den sonra öğretmenliği bıraktı. *Düşün ve Broy* dergilerini yayınladı. Şimdi Eski dergisini çıkarıyor.

Şiir kitapları: **Şili Duyarlığı** (1976), **Bütün Yarınlarda** (1978), **Dağları Öylecene** (1986), **İzleri Var** (1983), **İnsanın Beyaz Kokusunda** (1988), **Bana Bir Senaryo Yaz Dediysin: Mesela Papalina** (1991 – Bütün Şiirleri), **Mor ve Gülistan** (1998).

ABDÜLKADİR BUDAK: (Sivas, 23 Nisan 1952) Lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Astsubaylıktan emekli oldu.

Şiir kitapları: **Geçti İlkyaz Denemesi** (1978), **Şimdi Yaz** (1980), **Gömleğim Leyla desenli** (1981), **Sevdanın Son Kerem'i** (1985), **İmzası Gül** (1993), **Yanlış Anka Destanı** (1994), **Aşk Beni Geçer** (1997), **Seçme Şiirler** (1998), **Endişeli Fesleğen** (1999), **Ahşap Anahtar** (2000).

METİN CENGİZ: (Kars, 3 Mayıs 1953) 1976'da Erzurum Atatürk Üniversitesi Temel Bilimler ve Yabancı Diller Yüksekokulu'nu bitirdi. Erzurum, Kars ve İstanbul'da Fransızca öğretmenliği yaptı. 12 Eylül askeri darbesinden sonra 2 yıl hapis yattı. 1993'te öğretmenliğe geri döndü.

Şiir kitapları: **Bir Tufan Sonrası** (1998), **Büyük Sevişme**

(1989), *Zehirinde Açan Zambak* (1991), *İpek'A* (1993), *Şarkılar Kitabı* (1995), *Gençlik Çağı* (1998).

TARIK GÜNERSEL: (İstanbul, 27 Haziran 1953) İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çevirmen ve İngilizce öğretmeni olarak çalıştı. Şimdi Şehir Tiyatroları'nda dramaturg. 1996'da Günseli İnal ile "Şiir Uzayı Laboratuvarı"nı kurdu.

Şiir kitapları: *Otmopoli'de Akşam* (1982), *Planlar Kalıntı Olduğu Zaman* (1983), *Zaman Denen Oyuncak* (1999).

YAŞAR MİRAÇ: (Trabzon, 9 Eylül 1953) 1981 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili Bölümü'nü bitirdi. İstanbul'da Yeni Türkü Yayınları'nı kurdu. 1988'de Almanya'da öğretmenlik yaptı.

Şiir kitapları: *Trabzonlu Delikanlı* (1979), *Şili ile Söyleşi* (1979), *Gül Ekmek* (1980), *Taliplerin Ağdı* (1980), *Çan Deresi Türküleri* (1981), *İçli Şarkılar* (1981), *Trabzon'dan Çıktım Yola* (1981), *İstanbul Bir Kırmızı Gülü* (1985), *Yurdumun İşçileri* (1985), *Barış Güllerinin Gümüş Denizi* (1986), *Güleriz Ağlanacak* (1988), *Karadeniz Hırçın Kız* (1988), *Baleylim* (1997), *Lazcaz* (1999), *Deli Dumrul-Sarı Yıldız* (1999).

TUĞRUL TANYOL: (İstanbul, 14 Ocak 1953) 1977 yılında Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Şimdi Marmara ve Yeditepe Üniversitelerinde öğretim görevlisi. Arkadaşlarıyla *Üç Çiçek* ve *Poetika* dergilerini çıkardı.

Şiir kitapları: *Elinden Tutun Günü* (1983), *Ağustos Deh-*

lizleri (1985), Sudaki Anka (1990), Oda Müziği (1992), İhanet Perisinin Soğuk Sarayı (1995), Toplu Şiirler 1971-1995 (1997), Büyü Bitti (2000).

SEFA KAPLAN: (Çorum, 1956) Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nü bitirdi. 1984 yılında öğretmenlikten ayrılarak gazeteciliğe başladı. Bir süre İngiltere'de yaşadı. Şiir kitapları: *Sürgün Sevdaları* (1984), *İnsan Bir Yalnızlıktır* (1990), *Seferberlik Şiirleri* (1994).

NECAT ÇAVUŞ: (Mardin, 1959) İÜ İktisat Fakültesi Ekonometri Bölümü'nü bitirdi (1986), *Bürde Yayınları* ve *Bürde* dergisini kurdu, yönetti. Şiir kitapları: *Keşifler* (1983), *Ölümden Önceki Sözler* (1986), *Yolcunun Gözleri Parlıyor* (1989), *Bindört-yüzondokuz* (1999, *Bütün Şiirleri*).

ENVER ERCAN: (İstanbul, 21 Ocak 1958) Haydarpaşa Lisesi'nde okudu. 1985'ten sonra yayıncılık alanında çalışmaya başladı. 1990'dan bu yana *Varlık* dergisini yönetiyor. Şiir kitapları: *Eksik Yaşam* (1977), *Sürçüyor Zaman* (1988), *Geçtiği Her Şeyi Öpüyor Zaman* (1997).

MUSTAFA KÖZ: (Niğde, 15 Şubat 1999) 1980'de Atatürk Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nü bitirdi. 1986'dan beri dersane öğretmenliği yapıyor. Şiir Ok'u dergisini (1996) çıkarıyor. Şiir kitapları: *Ay Düşü* (1990), *Su Resimleri* (1991), *Yen-geç Sepeti* (1992), *Salıdan Önceki Pazartesi* (1995), *Sonsuzluk Taşta* (1998).

SUNAY AKIN: (Trabzon, 1962) 1985 yılında İstanbul Üniversitesi Fiziki Coğrafya Bölümü'nü bitirdi. Arkadaşlarıyla Yeni Yaprak dergisini çıkardı.

Şiir kitapları: **Makiler** (1990), **Antik Acılar** (1991), **Kaza Süsü** (1993), **62 Tavşanı** (1998), **Ay Çöreği ve Deniz Yıldızı** (1998).

HÜSEYİN ATLANSOY: (Mihalıççık, 1962) İÜEF Sosyoloji Bölümünü bitirdi. Tokat'ta ilkökul öğretmenliği yapıyor.

Şiir kitapları: **İntihar İlacı** (1985), **Balkon Çıkmazında Efendilik Tarihi** (1987), **Şehir Konuşmaları** (1990), **Kaçak Yolcu** (1998), **İlk Sözler** (1998).

KÜÇÜK İSKENDER: (İstanbul, 28 Mayıs 1964) 5 yıl Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde, 3 yıl İÜEF Sosyoloji Bölümünde okudu. İstanbul'da yaşıyor.

Şiir kitapları: **Gözlerim Sıgmiyor Yüzüme** (1988), **Erotika** (1991), **Yirmi5April** (1994), **Periler Ölürken Özür Diler** (1994), **Güzel Annemin Hayal Gücü** (1996), **Suzidilara** (1996), **Ciddiye Alındığım Kara Parçaları** (1997), **Papağana Silah Çekme** (1998), **Göz Yaşlarım Nal Sesleri** (1999), **Bir Çift Siyah Deri Eldiven** (2000), **Bahname** (2000), **İpucu Bırakma Sanatı** (2000), **Klarnet** (2001), **Kahramanlar Ölü Doğar** (2001).

ALTAY ÖKTEM: (İstanbul, 21 Ocak 1964) 1990'da Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Doktorluk yapıyor.

Şiir kitapları: **Sukuşu** (1992), **Eski Bir Çocuk** (1992), **Beni Yanlış Öptüler Aslında** (1993), **Çamur Şiir** (1995), **Herşey: Oda, Kırbaç, Ayna** (1998).

KAYNAKÇA

- Divan Şi'rinde İstanbul / Hazırlayan: Asaf Halet Çelebi
İstanbul Fethi Derneği Neşriyatı (1958)
- Şiirimizde İstanbul / Hazırlayanlar: Ümit Yaşar-Tarık Dursun K.
Ümit Yaşar Yayınları (1961)
- Şiirlerle İstanbul / Hazırlayan: Kemal Özer
Yordam Yayıncılık (1992)
- Büyük Larouse
- Ana Britannica
- Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi I-II /
YKY (2001)
- Çok Eski Bir Günbatımı / Hazırlayan: Samih Rifat
Adam Yayınları

**İSTANBUL!.. YERYÜZÜNÜN EN GÜZEL VE EN
GÖRKEMLİ KENTİ... İ.Ö. 3000 YILLARINDA BİLE BİR
YERLEŞİM BİRİMİ OLAN İSTANBUL İÇİN BEŞ BİN
YILLIK SÜREÇTE KUŞKUSUZ BİRBİRİNDEN GÜZEL
BİNLERCE ŞİİR YAZILMIŞTIR.**

**“BİZANS’TAN GÜNÜMÜZE İSTANBUL ŞİİRLERİ”, İŞTE
O ŞİİRLERDEN 113 TANESİNİ BİRARAYA GETİRİYOR.
HOMEROS’UN ANNESİ OLARAK BİLİNE N MOIRO’DAN
İSTANBUL’UN FETHİ ŞEREFINE YAZDIĞI ŞİİRLE
BUGÜNLERE KADAR KALABİLEN AYNİ’YE, 18.YÜZYIL
İSTANBUL’UYLA ÖZDEŞLEŞEN NEDİM’DEN İSTANBUL
DENİLİNCE AKLA İLK GELEN ŞAİR OLAN YAHYA
KEMAL BEYATLI’YA, ŞİİRİMİZİN BÜYÜK USTALARI
NECİP FAZIL KISAKÜREK’TEN SEZAL KARAKOÇ’A,
NÂZİM HİKMET’TEN KÜÇÜK İSKENDER’E KADAR TAM
97 ŞAİR, 113 ŞİİRİYLE SELAMLİYOR İSTANBUL’U...
TABİİ BU, ŞİİRSEVERLERE DE VERİLMİŞ BİR SELAM!..**

ALFA Basım Yayım Dağıtım Ltd.
Ticarethane Sk. No:41/1
34410 Cağaloğlu-İstanbul
Tel : +90 (212) 511 53 03
+90 (212) 513 87 51
Fax : +90 (212) 519 33 00
www.alfakitap.com
e-mail:info@alfakitap.com

ISBN 975-297-143-1

9 799752 971430